

Raportointi & hyvä hallinto

BALANSSI

1/2013

**Visaisia
kysymyksiä**
käyvän arvon
rahastosta
ja rahoitus-
välineistä

28

**Hallituksessa
nyt**

Yritysverotukseen
kannusteita

Arvopaperimarkkina-
laki uuteen aikaan

20, 22

Tuija Soanjärvi

kannustaa laittamaan
corporate governance -asiat kuntoon



Mitä tulee huomioida yritysjärjestelyissä?

Pro-ohjelma tarjoaa mahdollisuuden syventää yritys-
kauppoihin liittyvää osaamistasi. Kattavassa koulutus-
kokonaisuudessa saat ajankohtaisen ja kokonais-
valtaisen tiedon Suomen parhaimmilta yrityskaupan
asiantuntijoilta. Koulutuspäiviin tarkoin valitut case-
esimerkit valottavat tehtyjen yrityskauppojen taustoja
ja erityispiirteitä.

Yrityskaupan Pro -ohjelma

Yritysjärjestelyiden johtaminen

● 16.5.2013 Helsinki

Yritysrakenteen arvonmääritys

● 6.6.2013 Helsinki

Yritysjärjestelyiden rahoitusedellytykset

● 11.9.2013 Helsinki

Yrityskaupan sopimusjärjestelyt

● 26.9.2013 Helsinki

Yritysrakenteen suunnittelu ja verotus

● 8.10.2013 Helsinki

Yrityskaupan integraatio

● 29.10.2013 Helsinki

Tutustu Pro-ohjelmaan ja sen yksittäisiin
päiviin tarkemmin osoitteessa

www.sanomapro.fi/yrityskaupan-pro-ohjelma

Suosittellemme myös

Siirtohinnoittelun dokumentointi käytännössä

● 21.3.2013 Helsinki

Koulutuksessa pääset käytännönläheisesti harjoit-
telemaan esimerkkiyrityksen toiminto- ja riskiana-
lyysin laatimista ja saat hyvät valmiudet työssäsi
kohdattaviin siirtohinnoittelun haasteisiin.

Tutustu ja ilmoittaudu osoitteessa

[www.sanomapro.fi/siirtohinnoittelun-
dokumentointi-kaytannossa-koulutus](http://www.sanomapro.fi/siirtohinnoittelun-dokumentointi-kaytannossa-koulutus)



Taloushallinto

Nämä tuotteet kuuluvat Sanoma Pron
Taloushallinnon sisältöalueeseen.

Löydät koko kattavan valikoiman osoitteesta
www.sanomapro.fi/tyoelama/taloushallinto



Ratkaisuja osaamisen kehittämiseen

BALANSSI

Raportointi & hyvä hallinto

1/2013

HAASTATTELUT

5 **JUKKA PREPULA JA TAPANI VUOPALA**
Balanssi avaa pieniä ja isoja ovia
hyvään hallintoon

8 **TIUIJA SOANJÄRVI**
Hyvä hallintotapa luo pohjan
bisnekselle

40 **ANU TANNER**
Tilinpäätösdirektiivien uudistus
lähennee loppusuoraa

HALLITUKSESSA NYT

14 Monimuotoisuus tuo erilaisia
näkökulmia hallitus-
työskentelyyn

18 Sanomalle tunnustusta
monimuotoisuudesta

20 **EIJA KUIVISTO:** Kasvun kannustimia
verotuksessa

22 **JOSEFIN BJÖRKLUND,**
MIKKO REINIKAINEN: Uusi
arvopaperimarkkinlaki –
vaikutukset hallitustyöskentelyyn

TILINPÄÄTÖS

28 **KARI LYDMAN:** Visaisia kysymyksiä
käyvän arvon rahastosta ja
rahoitusvälineistä

TILINTARKASTUS

33 Mikä on asiakkaalle tärkeää
tilintarkastuksessa?

48 **LEENA PUUMALA, MAIJA REIMARI,**
MIKKO REINIKAINEN: Miten uusi
arvopaperimarkkinlaki vaikuttaa
tilintarkastukseen?

54 **JAAKKO GÄVERT:** Sähköinen
rajapinta

ARVOPAPERIMARKKINAT

43 **JOSEFIN BJÖRKLUND, MAIJA REIMARI,**
MIKKO REINIKAINEN: Uuden
arvopaperimarkkinlain keskeiset
muutokset



– Avoin raportointi
corporate governan-
cesta luo positiivista
painetta laittaa asiat
kuntoon, sanoo
Tuija Soanjärvi.

VEROTUS

58 **MERJA RAUNIO:** Tilintarkastajan
lausunto siirtohinnoittelusta –
Suomi pohtii Tanskan mallia

66 **TIMO TORKKEL:** Verojen
jaksottamisesta

CORPORATE GOVERNANCE

60 **NIINA AHOKAS:** Väärinkäytösriskit
hallintaan

AJANKOHTAISTA

36 Suomi ja USA vastavuoroiseen
yhteistyöhön tilintarkastajien
valvonnassa

37 Valvontayhteistyön päävastuu
kansallisella valvojalla

38 Uudet palstat esittelyssä

70 Johanna Grönroosin
Tilintarkastus-lehteen kirjoittama
IFRS-artikkeli palkittiin

VAKIOPALSTAT

7 **PÄÄKIRJOITUS:** Virsu lipsuu

12 **OLAVI ALA-NISSILÄ:** Paavin ja
Angelan peesissä

26 **PYKÄLÄPILOTTI**

32 **UUTISET**

34 **VEROTUKSEN VIISARIT – PAULI K.**
MATTILA: Risteilytuliaisina Viron
yritysveromalli?

52 **KIRJOISSA JA KANSISSA**



Gasellit toivat hyviä uutisia taloudesta

Satsaukset kasvuyrittäjyyttä tukevaan toimintaympäristöön kantavat hedelmää. Niin kutsutut gasellirytykset kasvoivat Suomessa vuosina 2006–2009 nopeammin kuin vastaavat yhtiöt muissa Pohjoismaissa. Gasellirytytys määritellään yritykseksi, jonka kasvu työllisyydellä mitaten saavuttaa vähintään 20 %:n rajapyykin kolmen vuoden aikana. Reilun 90 suomalaisgasellin loikka toi yli uutta 7 000 työpaikkaa. Tämä ilmenee Pohjoismainen kasvuyrityskatsaus 2012 -selvityksestä. Verotuksen arvioidaan olevan heikoin lenkki luotaessa kasvuyrittäjyydelle suotuisaa toimintaympäristöä. Myös nuorten yritysten liiketaloudellisessa osaamisessa ja rahoituksen saatavuudessa on ongelmia.



KUVA: MVphotostock

Balanssi avaa pieniä ja isoja ovia hyvään hallintoon

– **BALANSSI PYRKII** olemaan aktiivinen keskustelija paitsi tarkastuksen ja raportoinnin ammattilaisille myös yritystaloouden vastuullisina päätöksentekijöinä eri rooleissa toimiville, kuvaa lehteä julkaisevan Kustannus Oy Tase-Balansin hallituksen puheenjohtaja KHT **Tapani Vuopala**.

Erityisenä kohderyhmänä hän mainitsee hallituksen jäsenet. Kiteytyyhan uuteen nimeen ajatus liiketoiminnan tasapainon saavuttamisesta luotettavan raportoinnin ja hyvän hallintotavan noudattamisella.

Ei mikään helppo juttu

– Uusi nimi kuvaa lehden monipuolista sisältöä ja puhuttelee laajaa kohderyhmäänsä säilyttäen yhteytensä kustantajan omistajayhteisöihin, jotka edustavat hyväksyttyjä tilintarkastajia ja sisäisiä tarkastajia, nimihanketta vetänyt hallituksen jäsen ja aiempi puheenjohtaja HTM **Jukka Prepula** kertoo.

Sananmukaisesti tasapainoisen lopputuloksen saavuttamiseksi tarvittiin lukijapalautteen lisäksi lukuisten vapaaehtoisten luovaa ajatuksenvirtaa, strategiapohdintoja ja aikaa. Nimeksi jalostui kymmenien ehdotusten joukosta Balanssi – raportointi & hyvä hallinto.

Laadukkaat sisällöt tarjoavat realistisia ratkaisuja yrityskenttään

Balanssin ”selkäranka” rakentuu säädösmuutoksista ja niiden vaikutusten arvioinnista. Tuore tieto parhaista käytänteistä avaa pykälien soveltamis- ja tulkintahaasteita käytännössä.

– Lehti tarjoaa laadukkaiden toimituksellisten sisältöjen muodossa realistisia ja käytännönläheisiä ratkaisuja yrityskenttään. Keskeiset teemat liittyvät myös sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinnan mahdollisuuksiin palvella hallituksen jäseniä heidän odotustensa mukaisesti, toteaa Tapani Vuopala.

Akuuteista aiheista luodaan kokonaisvaltaisempaa kuvaa nostamalla keskusteluun useampia näkökulmia.

– Sääntelymuutoksia lähestytään yritysjohtoon, omistajien ja tarkastajakunnan vinkkelistä. Lukija saa myös käytännönläheisiä eväitä siihen, miten uusia tai muuttuneita vaatimuksia on mahdollista noudattaa omassa arjen työssään, kertoo Jukka Prepula.

Kiinnostus hyvään hallintotapaan on kasvanut sitä mukaa kuin sen noudattamisen ja menestyvän liiketoiminnan välinen yhteys on tunnistettu.

Prepula ja Vuopala näkevät yrityskentässä yleisemminkin tiedon tarvetta hyvästä hallinnosta.



Jukka Prepula ja Tapani Vuopala odottavat Balanssin herättävän laajalti kiinnostusta.

– Listaamattomat yritykset hyötyvät tästä tiedosta kehitettäessä yritystoimintaa ja arvioitaessa tuloksia aikaisempaa suunnitelmallisemmin. Balanssi avaa ovia listaamattomiin ja omistajajohtoisin yrityksiinkin unohtamatta julkisyhteisöjen erityispiirteitä.

Balanssin uusia palstoja esitellään sivulla 38.

Magazine Tilintarkastus is now Balanssi

From now on, Magazine Tilintarkastus will be published under the new title:

BALANSSI – Raportointi & Hyvä hallinto

that can be translated as ”Balance - Reporting and good governance”.

The new title reflects the importance of reliable financial reporting and good governance when pursuing balance in business.

The publisher of magazine BALANSSI is a publishing company owned by the Finnish Institute of Authorised Public Accountants, the Registered Association of Certified HTM-Auditors and The IIA Finland.

Uusi Osakeyhtiö

Paljon uutta oikeuskäytäntöä
– teoksen avulla ratkaiset OYL:n monet tulkintatilanteet!



JUHANI KYLÄKALLIO
OLLI IIROLA
KALLE KYLÄKALLIO

Osakeyhtiö

Alan ehdoton perusteos kattaa seikkaperäisenä käsikirjana koko osakeyhtiöoikeuden ja sisältää runsaasti viittauksia uuteen oikeuskäytäntöön. Kirja ottaa kantaa moniin uusiin OYL:n tulkintatilanteisiin ja auttaa löytämään vastaukset OYL:n asettamiin muotovaatimuksiin.

Viides uudistettu ja laajennettu painos ilmestyi kahtena niteenä, joissa molemmissa on oma laajennettu asiahakemistonsa. Kauttaaltaan päivitetty teos sisältää noin 100 uutta oikeustapausta ja 30 tuoretta viranomaiskannanottoa.

Kirjoittajat ovat arvostettuja osakeyhtiöoikeuden asiantuntijoita, ja heillä on laaja käytännön kokemus yhtiöoikeuden alalta.

1 JA 2 OSAT YHTEENSÄ NOIN 1700 SIVUA, 175 EUROA.

Juhani Kyläkallio
Olli Iirola
Kalle Kyläkallio

TILAUKSET JA LISÄTIEDOT

www.edita.fi/verkkokauppa • asiakaspalvelu.publishing@edita.fi • puh. 020 450 05

EDITA

LAKITIETO JA KOULUTUS

BALANSSI

Julkaisija

Kustannus Oy Tase-Balans
Toimitusjohtaja Jukka Silvo

Kustannus Oy Tase-Balans julkaisee Balanssi-lehteä yhteistyössä HTM-tilintarkastajat ry:n, KHT-yhdistys – Föreningen CGR ry:n ja Sisäiset tarkastajat ry:n kanssa.

Toimitus

Päätoimittaja Tarja Sviili
gsm 050 566 4793
tarja.sviili@tilintarkastuslehti.fi
Osoite Fredrikinkatu 61 A, 4. krs,
00100 Helsinki

Toimitusneuvosto

Nils Blummé
Jani Heikkala
Leena Romppainen
Pontus Troberg
Tarja Sviili

Ulkoasu ja taitto

Petteri Kivekäs, Edita Publishing Oy

Ilmestymistiheys

Lehti ilmestyy v. 2013 kuusi kertaa.
Vuosikerta 115,00 € (sis. alv 10 %),
irtonumero 30,00 € (sis. alv 24 %).

Tilaukset

toimitus@balanssilehti.fi
www.balanssilehti.fi
Puh. (09) 694 4064
Fax (09) 694 9215

Ilmoitusmyynti

ilmoitukset@balanssilehti.fi

Painopaikka

Edita Prima Oy

Kirjoituksissa esitetyt mielipiteet ovat kirjoittajien omia eivätkä edusta välttämättä yhteistyöjärjestöjen virallista kantaa.

ISSN 2323-4695



Kansikuva

Jari Härkönen

Virsu lipsuu

EDUSKUNTA ON ensitöikseen päässyt käsittelemään hallituksen esitystä uudeksi osuuskuntalaiksi. Se on kolmas yhtiöoikeuden puolelta tuleva lakiesitys, joka sisältää ehdotuksen toiminnantarkastusta koskeviksi säännöksiksi.

Uudenmalliset maallikkosäännökset näkivät päivänvalon 1.7.2010 nykyisen asunto-osakeyhtiölain tultua voimaan. Eduskunta sai näin varmistettua, että lakiin kirjattiin vanhan tilintarkastuslain maallikotarkastusta vastaava varmennusmuoto pienille asunto-osakeyhtiöille. Sitten toiminnantarkastus löysi tiensä myös yhdistyslakiin.

Osuuskuntasääntelyn uudistuksessa liikkeelle panevana voimana on ollut nykyinen osakeyhtiölaki, jonka myötä mm. pienet osakeyhtiöt vapautettiin tilintarkastusvelvollisuudesta vuonna 2006. Osuuskuntapykälien päivityksessä virsu on kuitenkin lipsunut osakeyhtiölain viitoittamalta tieltä.

Toiminnantarkastusta, kylkiäisenään varsin epämääräinen käsite ”hyvä maallikotarkastustapa”, ollaan laajentamassa pieniin osuuskuntiin sen sijaan, että niille olisi pienten osakeyhtiöiden tapaan jätetty mahdollisuus valita tilintarkastus vapaaehtoisesti.

Tilintarkastusala on alusta alkaen pyrkinyt torjumaan maallikotarkastuksen tarpeettomana. Viesti siitä, että tilintarkastus voidaan suorittaa tehokkaasti ammatillisia standardeja noudattaen pienemmissäkin yhteisöissä lisäämättä niiden hallinnollista taakkaa, on jäänyt vastakaikua vaille.

Kysymys tilinpäätöksen oikeellisuuden varmentamisesta uskottavasti on relevantti nykyisessä sääntely-ympäristön turbulenssissa. Tilintarkastuksen roolia halutaan selkeyttää ja terävöittää. Ammattimaisuuteen, riippumattomuuteen ja hyvän tilintarkastustavan kehittämiseen kohdistuu kasvavia odotuksia.

Maallikotarkastuksen vaalimiseksi yhtiöoikeuden puolella laajennetaan kuitenkin säännöksiä, jotka mahdollistavat tarkastustyön ilman ammatillista pätevyyttä, ilman työtä ohjaavia ammatillisia normeja puhumattakaan elimestä, joka valvoisi työn laadua. Hyvä maallikotarkastustapa on kuten ne kuuluisat keisarin uudet vaatteet, joita ei ole.

TARJA SVIILI

päätoimittaja

tarja.sviili@balanssilehti.fi



KUVA: ALLAN LEPPINEN

Hyvä hallintotapa luo pohjan bisnekselle

– Hyvää hallintotapaa ja sitä koskevaa raportointia kannattaa hyödyntää nykyistä enemmän yritysten liiketoiminnan ja johtamisen kehittämisessä, sanoo Tuija Soanjärvi.

TEKSTI / MATTI REMES KUVAT / JARI HÄRKÖNEN

TUIJA SOANJÄRVI aloitti työuransa Keskossa talouden ja sisäisen tarkastuksen parissa ja jatkoi taloushallinnon johtotehtävissä TietoEnatorissa, Elisassa ja Itellassa. Elokuussa 2011 hän jätti Itellan talous- ja rahoitusjohtajan työt ja siirtyi täysipäiväiseksi hallituksen jäseneksi.

Hallitustyöläisyys avaa näkymiä erilaisiin yhteisöihin

Tällä hetkellä Soanjärvi vaikuttaa Affecton, DNA:n, Metsähallituksen, Silan, Tecnotreen ja VR:n hallituksissa.

– Hallitustyöskentelyssä viehättää mahdollisuus työskennellä samanlaisesti hyvin erilaisten ja erilaisissa kehitysvaiheissa olevien organisaatioiden kanssa. Hallitus katsoo asioita laajemmin ja ehkä myös ennakkoluulottomammin kuin toimiva johto, jonka aika

menee päivittäisten asioiden hoitoon, Soanjärvi toteaa.

Hänen käyntikortissaan lukee ”kauppat. maisteri”, sillä hän sanoo hieman vierastavansa hallitusammattilainen-nimikettä.

– Puhuisin mieluummin kokopäivätoimisesta hallitustyöskentelystä. Eräs kollega kutsuu itseään hallitustyöläiseksi. Se saattaisi olla kansantajuinen määritelmä tästä työstä.

Hyvän hallintotapa mennyt harppauksin eteenpäin

Soanjärvi tunnetaan corporate governance -asioiden vahvana puolestapuhujana. Hän on tyytyväinen siihen, että hyvä hallintotapa ja siihen liittyvä raportointi ovat ottaneet melkoisia harppauksia siitä, kun hän oli ensimmäistä kertaa laatimassa pörssiyhtiön vuosi-

kertomuksia ja tilinpäätöksiä 1980-luvun lopulla.

– Silloin kerrottiin vain suppeasti se, mitä tuon ajan normisto yrityksiltä edellytti.

Hyvän hallintotavan kehitykseen ovat vaikuttaneet muutokset meillä ja maailmalla. 1990-luvun puolivälissä asia nousi Suomessakin esille, kun ulkomaiset sijoittajat kiinnostuivat suomalaisyhtiöistä vapautuneiden omistussäännösten myötä.

Soanjärvi mainitsee maailmalta tulleita muitakin sysäyksiä. Esimerkiksi EU-direktiivit ja Enron-skandaalin kaltaiset asiat ovat hänen mukaansa tiettyllä viiveellä vaikuttaneet hyvää hallintotapaa koskevan normiston kehitykseen.

– Hyvää hallintotapaa koskevaan raportointiin on vaikuttanut myös 2000-luvulla internet.

Tuija Soanjärven mukaan toiminta hallituksissa kehittyy oikeaan suuntaan. – Hallitustyö on aiempaa vuorovaikutteisempaa hallituksen, toimitusjohtajan, talousjohtajan, sisäisen ja ulkoisen tarkastuksen välillä.





HYVÄLLÄ HARKINNALLA AIKANAAN TEHTY PÄÄTÖS SAATTAAKIN JONKIN AJAN KULUTTUA NÄYTTÄÄ ARVELUTTAVALTA.

Nykyisissä corporate governance -ohjeistuksissa muun muassa edellytetään, että vuosikertomuksen ohella yhtiön nettisivuilta on löydettävä määrättyt asiat.

Pykälien noudattaminen ei enää riitä

Eikä kehitys ole pysähtynyt tähän. Enää ei riitä, että yhtiön hallinnointi ja siitä raportointi järjestetään voimassa olevien lakien ja ohjeistusten mukaan. Nyt pitää myös miettiä, miltä asiat näyttävät.

Tuija Soanjärven mielestä hyvä esimerkki on viime kuukausina eri maissa käyty keskustelu ”veroparatiisien” käytöstä yhtiöiden verosuunnittelussa.

– Vaikka yrityksen toiminta olisi lakien mukaista, joidenkin tahojen silmissä se voi tuntua keplottelulta. Kulloinenkin ilmapiiri ja keskustelu vaikuttavat oleellisesti siihen, miltä asiat näyttävät. Hyvällä harkinnalla aikanaan tehty päätös saattaa jonkin ajan kuluttua näyttääkin arveluttavalta.

Hänen mielestään onkin oleellista, että yhtiöiden hallituksissa seurataan entistä tiiviimmin maailmalla meneillään olevia ilmiöitä ja keskustelua.

– Hallitusten jäsenten rooliin sopii luontevasti seurata, mitä yhteiskunnassa on tapahtumassa ja millaisia vaikutuksia muutoksilla voi olla kyseiselle yritykselle.

Rehellinen raportointi kannattaa

Hyvää hallintotapaa koskevassa raportoinnissa on Tuija Soanjärven mielestä oleellista noudattaa lakeja ja ohjeistuksia.

– Yhtiö ei voi valikoida, että se raportoi vain tietyistä asioista tai kertoo niistä silloin, kun ne ovat yhtiölle soveliaassa vaiheessa.

Hän korostaa myös raportoinnin rehellisyyttä. Korulauseiden ja pintakuorituksen sijaan yrityksen tulisi uskaltaa kertoa myös asioista, joissa yhtiöllä on kehitettävää.

– Vierastan silmänlumeraportointia ja arvostan yritystä, joka kertoo rehellisesti, miten se aikoo kehittää vaikkapa riskienhallintaansa. Asioista mahdollisimman avoimesti kertominen luo positiivista painetta siihen, että ne myös laitetaan kuntoon.

Soanjärvi kannustaa myös seuraamaan muiden yhtiöiden corporate governance -raportointia, sillä sieltä voi löytyä hyviä käytäntöjä oman yrityksen tarpeisiin.

Pohja pitkäjänteiselle ja kannattavalle liiketoiminnalle

Hyvä hallintotapa ja sitä koskeva raportointi ovat nykyisin etenkin listayhtiöiden arkea. Tuija Soanjärvi on kuitenkin havainnut, että nämä asiat herättävät yhä myös vastareaktioita.

– Suhtautuminen vaihtelee yrityksittäin, mutta silloin tällöin törmää asenteisiin, joiden mukaan näiden asioiden hoitamiseen käytetty aika on pois itse bisneksen teosta.

Hyvä hallintotapa kuuluu yrityksen perusasioihin, jotka ovat pitkäjänteisen ja kannattavan liiketoiminnan edellytyksiä.

Hänen mukaansa esimerkiksi riskien hallinnan tai sisäisen valvonnan järjestämisessä on kyse hyvistä käytännöistä, jotka auttavat liiketoiminnan johtamisessa ja tavoitteiden saavuttamisessa.

Hallitustyössä Soanjärvi ei ole kokenut, että hyvään hallintotapaan liittyvät teemat olisivat ylipainossa tai että työ olisi muuttunut liian byrokraattiseksi.

– Joillakin hallituksen jäsenillä voi tästä olla toki toisenlaisiakin mielipiteitä.

Taloudellisen raportoinnin arviointi kehittynyt hallituksissa

Myös taloudellisen raportoinnin luotavuuden varmentamisessa on tapahtunut melkoisesti kehitystä Soanjärven pitkän uran aikana. Toimitusjohtaja ja hallitus delegoivat nämä asiat yrityksen talousjohdolle ja tilintarkastajille 1980- ja vielä 1990-luvullakin.

– Heiltä kysyttiin silmiin katsoen, että onhan taloudellinen raportointi luotettavaa ja sääntöjen mukaan tehty, eikä mitään yllätyksiä ole odotettavissa. Sen jälkeen hallitus allekirjoitti tilinpäätöksen.

Nyt hallituksen ja tarkastusvaliokunnan jäseniltä edellytetään Soanjärven mukaan perusteellista paneutumista ja ymmärrystä taloudellisen raportoinnin luotettavuuden arvioinnissa.

– Työ on nykyisin paljon vuorovaihteisempaa hallituksen, toimitusjohtajan, talousjohdon, sisäisen tarkastuksen ja tilintarkastajien välillä. Kehitys on mennyt oikeaan suuntaan.

Näkökulma laajentunut liiketoimintaa tukeviin prosesseihin ja käytäntöihin

Myös sisäisessä tarkastuksessa on tapahtunut Soanjärven mukaan suuri muutos.

Talousraportoinnin ja tilinpäätösten tarkastuksesta näkökulma on laajentunut prosesseihin, käytäntöihin ja johta-

miseen, joiden avulla liiketoiminnassa päästään asetettuihin tavoitteisiin.

– Näkökulman laajentuminen vaatii sisäisiltä tarkastajilta jatkuvaa kasvua ja kehittymistä.

IFRS-peikko turha pelätä

Hallitusten tarkastusvaliokuntien rooli taloudellisen raportoinnin luotettavuuden varmistamisessa on Tuija Soanjärven arvion mukaan kasvamassa.

– Tarkastusvaliokunnissa käsitellään enenevässä määrin asioita ja prosesseja, joilla luvut syntyvät. Esillä on usein kaikkein kiperimpiä asioita, vaikkapa liikearvon testaukseen liittyviä kysymyksiä.

Hän on havainnut, että erityisosaimista vaativien asioiden vuoksi valiokunnan jäsenyyttä hieman vierastetaan. Erääksi epävarmuutta aiheuttavaksi te-

kijäksi hän nimeää IFRS-laskentanormiston.

– Pelätään, että keskustelu menee liian yksityiskohtaiseksi. Kokenut yritysjohtaja pystyy kuitenkin omaksumaan valiokunnassa käsiteltävät asiat. Ja oikein teknisissä kysymyksissä – vaikkapa rahoitusriskien hallinnassa – voi pyytää talous- ja rahoitusjohtajaa selvittämään asian riittävän kansantajuisesti.

Soanjärvi rohkaisee valiokuntien jäseniä hyödyntämään myös tilintarkastajien asiantuntemusta esimerkiksi laskentanormistojen yksityiskohdissa ja siinä, mitä jokin standardi edellyttää kyseiseltä yhtiöltä.

– Tarkastusvaliokunta on hyvä paikka vuorovaikutteiseen työskentelyyn. Vastakkainasettelun sijaan on hyvä, että asioita pohditaan yhdessä eri näkökulmista ja löydetään niihin sopiva ratkaisu. □

VASTAPAINO

Suunnistus vaatii kuntoa ja hyviä hoksottomia

TUIJA SOANJÄRVEN kiireisten työpäivien vastapainona on ollut suunnistus. Aktiivinen suunnistaja hän on ollut yli 30 vuoden ajan. Kuntorastien ohella hän on osallistunut alusta lähtien kansallisen tason kilpailuihin.

Nyt 57-vuotias Soanjärvi kilpailee veteraanisarjoissa. Huhtikuusta lokakuuhun ulottuvalla kaudella kilpailuja on lähes viikoittain. Veteraanisarjoista hänellä on useita mitaleita ja pistesijoja. Nälkää kilpailuihin riittää, sillä SM-kulta palkintokaapista vielä puuttuu.

– Olen luonteeltani kilpaurheilija. Haluan olla hyvässä kunnossa. Siksi treenaan 5–7 kertaa viikossa ympäri vuoden.

Kilpasuunnistajalla on oltava rautainen kunto, mutta myös taitoa valita nopein reitti rastilta toiselle.

– Suunnistuksessa kiehtoo älyllisen ja fyysisen suorituksen yhdistäminen. Olen kotoisin maalta ja pidän metsässä liikkumisesta. Kaupunkisuunnistus ei ole niinkään minun juttuni.

Soanjärvi asuu Espoossa, mutta hänen seuransa on ollut jo pitkään Kirkkonummen Lynx.

Muita kuntoilulajeja Soanjärvi harrastaa vuodenajan ja säiden mukaan. Talvela hän hiihtää. Kesällä peruskunto pysyy yllä lenkkeilemällä, pyöräilemällä ja sauvakävelyllä. Lisäksi hän käy kerran viikossa kuntosalilla ja pilates-harjoituksissa.

Paavin ja Angelan peesissä



Amerikkalaisvetoisesti edenneessä finanssikriisiä koskevassa keskustelussa ja uutisoinnissa on USA:n varjoon jäänyt naapurimaa Kanada. Olisiko maalla kuitenkin jotakin tarjottavaa sääntelyään ja valvontaan-
sa tiukentaneille EU:lle ja USA:lle?

Kysymys heräsi Kanadaan tehdyn sukulaisvierailun yhteydessä viime vuonna, jolloin kävin myös Kanadan Finanssivalvontavirastossa (OSFI) ja suurehkossa tilintarkastustoimistossa. Tapaamisten aikana vahvistui tieto siitä, että ensimmäistään Kanadan dollaria ei ole tarvittu pankkitukeen. Ja että kanadalaiset pankit kuuluvat nyt maailman parhaiden pankkien joukkoon.

Yhdysvalloissa **Barak Obamaa** edeltäneiden presidenttien aikana purettiin mittavaa finanssisektorin sääntelyä ja siihen liittyvää valvontaa. Investointipankkitoiminta vapautettiin valvonnasta ja finanssisektori sai ottaa villejä riskejä, keskittyä nopeasti ja kehitellä monimutkaisia rahoitusinstrumentteja ja lyhytnäköisiä bonusjärjestelmiä.

Vielä vuonna 2005 FED:n pääjohtaja **Alan Greenspan** sanoi, ettei investointipankkitoimintaa valvomaan tarvita virkamiehiä vaan markkinat valvovat itse. Siperia on sittemmin opettanut USA:ssakin, ja nykyinen pääjohtaja **Ben Bernanke** on puolustanut voimakkaasti FED:n roolia koko pankkisektorin valvojana.

Hän jopa vakuutteli FEDin valvontaroolin vahvistavan sen "avaintehtävää" eli rahapolitiikan hoitoa. Ja nyt samaa ajattelua – keskuspankki voi hoitaa rahapolitiikan ohella vähintäänkin makrotason eli systeemiriskien valvontaa – viedään eteenpäin vauhdilla myös EU:ssa, jossa kansallinen valvonta jäi jälkeen pankkitoiminnan muuttuessa nopeasti rajat ylittäväksi ja kansainväliseksi toiminnaksi.

Ensimmäisessä EU:n valvontauudistuksessa syntyi systeemiriskikomitea, johon kuuluvat keskuspankkien ja finanssivalvontavirastojen sekä EKP:n johdon edustajat. Lisäsi vuonna 2011 perustettiin kolme valvontaelintä avustamaan kansallisten sääntelyelinten työn koordinoitua ja varmistamaan EU:n sääntöjen johdonmukainen noudattaminen. Tunnetuin valvontaelin on Lontoossa toimiva pankkivalvontaviranomainen.

Uudistukset vanhenivat kuitenkin tehottomina heti käsiin. Nyt EU-komission uudessa ehdotuksessa Euroopan kes-

kuspankki (EKP) valtuutetaan valvomaan euroalueella olevien noin 6 000 pankin toimintaa.

Järjestelyä kutsutaan yhteiseksi valvontamekanismiksi. Ehdotus lähtee siitä, että kaikkia euroalueen 6 000 pankkia valvoo yksi keskitetty elin yhteistyössä kansallisten viranomaisten kanssa. Harjoitus on vielä kesken, mutta toteutuu tänä vuonna.

Parempaan valvontaan ja sääntelyyn onkin varaa, mutta ei uuteen finanssikriisiin. Liiallista byrokratiaa pitää tietenkin välttää. Hyvässä sääntelyssä toimenpiteet ovat hyvin suunniteltuja, oikein kohdennettuja ja järkevästi mitoitettuja suhteessa ongelmaan.



VARAA ON PAREMPAAN VALVONTAAN JA SÄÄNTELYYN, MUTTA EI UUTEEN FINANSSIKRIISIIN.

Seurasin Paavi **Benedictus XVI:n** uuden vuoden puhetta, jossa hieman yllättäen käsiteltiin talouspolitiikkaa! Tapa- sin kolmisen vuotta sitten kollegojeni kanssa paavin työskennellessäni Euroopan tilintarkastustuomioistuimessa. Hänen mukaansa "sääntelemätön kapitalismi uhkaa maailman vakautta". Paavi peräänkuulutti "uusia taloudellisia malleja ja eettisiä säännöksiä markkinoille".

Niin ikään Euroopan vahvin nainen **Angela Merkel** vaati vuodenvaihteen puheessaan kansainvälistä yhteistyötä rahoitusmarkkinoiden valvontaan. Hänen mukaansa vuoden 2008 talouskriisistä ei ole vielä otettu riittävästi opiksi.

Presidentti **Sauli Niinistö** puolestaan nosti uuden vuoden päivänä esiin arvot ja mm. yhteiskunnallisen eheyden rapautumisen ja ahneuden. Hyvien sääntöjen ohella kysymys on aina myös toiminnan periaatteista ja arvoista.

Kanadan tapauksessa ne ovat osaltaan vaikuttaneet siihen, että maa on selvinnyt kuivin jaloin finanssikriisistä. Kanadan vierailulla sain kuulla, että finanssisektoriin kohdistuu vähemmän säännöksiä kuin USA:ssa. Kanadalaisen toimintakulttuuri ja toiminnan arvot ovat erilaiset naapurimaan verrattuina.

Viesti oli se, että hyvänkään säätelyn ja valvonnan määrä ei yksin ratkaise. Perimmiltään on kyse toimintakulttuurista, arvoista ja periaatteista. Uskon, että niin Paavi, liittokansleri Merkel kuin presidentti Niinistökin jakavat käsitykseni siitä, että taloudellisessa toiminnassa ei voi liiaksi korostaa aidon avoimuuden, omavastuun ensisijaisuuden, hyvää riskienhallinnan ja hyvää hallinnon merkitystä. □

TILINTARKASTAJIEN TUTKINTOVALMENNUS

Tilintarkastajien tutkintovalmennuksessa on painopisteenä valmentautuminen KHT- tai HTM-tutkinnon suorittamiseen. Koulutus on kehitetty KHT-Median, suurimpien KHT-yhteisöjen ja HTM-tilintarkastajat ry:n yhteistyönä.

Tutkintovalmennus koostuu etätehtävistä sekä useammasta koulutuspäivästä, joista voit valita koko paketin tai haluamasi yksittäiset moduulit. Valmennuksessa on KHT- ja HTM-tutkintoihin tähtääville osallistujille yhteisiä ja erillisiä koulutuspäiviä. Joissakin yhteisissä päivissä on eri tutkintojen näkökulmia huomioivia striimejä. HTM-tutkintovalmennukseen osallistuvat voivat valita joistakin koulutuspäivistä myös vain puolikkaan päivän.

Lue lisää!
khtmedia.fi/koulutus

- Hinnat:
- 1 päivä 250 € + alv.
 - ½ päivää 150 € + alv.
 - Harjoitustenttipäivä 150 € + alv.

Kun otat vähintään kuusi kokonaista koulutuspäivää, saat pakettialennuksen 14 %.

		KHT HTM	
		KHT	HTM
IFRS-perusteet	Johdanto IFRS-standardien perusteisiin	14.3.2013	x
Moduuli 1	Tilintarkastajatutkintoon valmentautuminen, hyvä tilintarkastustapa ja tilintarkastusalan standardit	6.5. tai 13.5.2013*	x x
Moduuli 2	IFRS-standardien ajankohtaisia ja keskeisiä kysymyksiä	20.-21.5. tai 27.-28.5.2013*	x x
Moduuli 3	IFRS-konsernitilinpäätöksen erityiskysymyksiä	11.6. tai 12.6.2013*	x
Harjoitustentti	Valmentautuminen tutkinnon vastaustekniikkaan ja tutkinnossa käytettävissä olevaan aikatauluun	13.6. tai 5.8.2013*	x
Moduuli 4	Osakeyhtiölain erityiskysymyksiä	12.8. tai 14.8.2013*	x x
Moduuli 5	Mukautetut tilintarkastuskertomukset ja muita keskeisiä tutkintoaiheita	13.8. tai 15.8.2013*	x x
Moduuli 6	Yhdistykset ja säätiöt sekä asunto- ja kiinteistö- osakeyhtiöt	3.6.2013	x
Moduuli 7	FAS-konsernitilinpäätöksen laadinta	14.6.2013	x
Harjoitustentti	Valmentautuminen tutkinnon vastaustekniikkaan ja tutkinnossa käytettävissä olevaan aikatauluun	5.8.2013	x

* koulutuspäivät ovat sisällöltään samoja. HTM-tutkintovalmennukseen osallistuvien toivotaan osallistuvan ensimmäiseen vaihtoehtoon.



LISÄTIEDOT:
Maarit Mänttari, koulutuspäällikkö, puh. 09 7552 2032
Birgitta Hirvonen, tilintarkastusasiantuntija, puh. 09 7552 2024

ILMOITTAUTUMISET:
koulutus@kht.fi, puh. 09 7552 2030

Monimuotoisuus tuo erilaisia näkö- kulmia hallitus- työskentelyyn

Hallitusammattilaisten seminaari sen vahvisti – debatti naiskiintiöistä on laajentunut monimuotoisuuteen, jolla nähdään suora yhteys taloudelliseen kilpailukykyyn.

TEKSTI // OUTI AIRAKSINEN KUVAT // VEIKKO SOMERPURO

– **MEIDÄN PITÄÄ** saada nopeasti lisää naisia yritysten hallituksiin. Se on tärkeää etenkin nyt, kun ajat ovat taloudellisesti haastavat ja väestö ikääntyy, EU-komissaari **Viviane Reding** sanoo.

Monimuotoisella hallituksella laajempi kokonaiskuva

Helsingissä Hallituksen monimuotoisuus -seminaarissa puhuneen komission varapuheenjohtajan mukaan yhä suurempi osa EU:n korkeakoulutetuista on naisia, ja naisten osaaminen on valjastettava nopeasti ja täysimääräisesti yritysten ja yhteiskuntien käyttöön, mikäli Eurooppa aikoo jatkossa olla kilpailukykyinen.

Komissio esitti marraskuussa Redingin johdolla direktiiviä, joka toisi – tavalla tai toisella – pörssiyritysten hallituksiin vähintään 40 prosenttia kumppaakin sukupuolta vuoteen 2020 mennessä. Käytännössä direktiivi koskisi arviolta 5000 yritystä Euroopassa.

Direktiivin taustalla on ajatus hallitusten monimuotoisuudesta ja vahva usko siihen, että sekä miehistä että

naisista koostuvilla hallituksilla on parempi kokonaiskuva ympäröivästä yhteiskunnasta – ja usein myös enemmän osaamista ja laajempia verkostoja, joiden avulla yritys pystyy uusiutumaan sekä tunnistamaan tulevaisuuden riskejä ja mahdollisuuksia.

Jäsenvaltiot voivat itse päättää sanktioista

Komission esityksen mukaan jokainen EU-maa saisi itse päättää keinoista ja sanktioista, joilla naisten osuutta pörssiyritysten hallituksissa lisätään. Kokemuksia voi ammentaa vaikkapa Norjasta, jossa sukupuolikiintiöt ovat olleet käytössä vuodesta 2004.

Suomessa kiintiöt jakavat mielipiteitä. Keskuskauppakamarin varatoimitusjohtajan **Leena Linnainmaan** mielestä itsesääntely toimii Suomessa paremmin kuin kiintiöt, joilla voi olla myös ei-toivottuja sivuvaikutuksia.

Esimerkiksi Norjassa julkisten yhtiöiden lukumäärä on kiintiöiden käytönoton jälkeen puolittunut. Lisäksi vaarana on, että pienemmät pörssi-



▲ EU-komission varapuheenjohtaja Viviane Reding osallistui Board Professionals BPF Finlandin ja Deloitteen järjestämään hallituksen monimuotoisuus -seminariin viime marraskuussa videon välityksellä.

◀ Board Professionals Finlandin puheenjohtaja Marita Salo kuunteli europarlamentaarikko Sirpa Pietikäisen näkemyksiä. – Naisten osaaminen jää helposti huomaamatta, mikä estää nousua luottamustehtäviin, Pietikäinen pohti.

► Keskuskauppakamarin varatoimitusjohtaja Leena Linnainmaa uskoo itsesääntelyyn. – Suomessa on enemmän naisia pörssiyritysten ylimmässä johdossa kuin Norjassa, jossa hallitusten kokoonpanoa säännellään sukupuolikiintiöillä.



tiöt jäädyttävät rekrytointinsa, jotta ne eivät joutuisi direktiivin piiriin.

Keskuskauppakamarin selvityksen mukaan itsesääntely on myös tehokas keino lisätä naisten määrää yritysten johdossa.

– Norjassa naiset ovat lähteneet kiintiöiden myötä hallitusammattilaisiksi, jolloin on pikemminkin saatu varmistettua, ettei naisista tule toimitusjohtajia. Suomessa on sekä talousjohtajina että johtoryhmän jäsenenä enemmän naisia kuin Norjassa, Linnainmaa sanoo.

Mahdollinen direktiivi mieluiten pörssin sääntöjen kautta voimaan

Suomessa listayhtiöiden hallintokoodi (Corporate Governance) edellyttää pörssiyhtiöiltä nykyisin julkista perustelua, mikäli yhtiöiden hallituksissa ei ole naisjäseniä. Linnainmaan mukaan koodi on Suomessa kansainvälisesti katsottuna poikkeuksellisen velvoittava.

Julkisen perustelemisen ikävyyydestä kertoo se, että hallituspaikoille on alkanut löytyä naisia. Viime vuonna suomalaisten pörssiyhtiöiden hallituksissa naisia oli 22 prosenttia, mikä on yli kolme kertaa enemmän kuin vuonna 2003. Pelkästään miesjäsenistä koostuvia hallituksia oli enää vain pienillä pörssiyhtiöillä.

– En kannata kiintiöitä, mutta toimenpiteitä tarvitaan. Jos direktiivi tulee – ja kun se todennäköisesti tulee – toivoisin, että se toimeenpannaan Suomessa pörssin sääntöjen kautta. Silloin yhtiö saisi ensin pörssiltä varoituksen.

Linnainmaan mukaan direktiivi mahdollistaa myös, että jäsenmaassa otetaan 40 prosentin sijaan käyttöön kolmanneksen raja, mitä hän pitää selvästi realistisempänä tavoitteena.

Kompetenssia voi hankkia eri tavoin

– Mies ei tarvitse kuin harmaan puvun ja kaksi Kauppalehdestä lainattua fraasia, ja hän menee täydestä talousasiantuntijana. Naisella sen sijaan voi olla vaikka minkäsortin koulutus – varsin

▲ Norsk Institutt for Styremedlemmer -järjestön toimitusjohtaja Turid Solvang pitää sukupuolikiintiöitä hyvänä välineenä lisätä monimuotoisuutta.

► – Monimutkaisissa, laajoilla maantieteellisillä alueilla toimivissa yrityksissä hallituksen monimuotoisuudesta on hyötyä, Deloitte Suomen osakasneuvoston puheenjohtaja Outi Ukkola sanoo.



kin jos hän on eri mieltä – nainen on vähän kuin mustalainen myymässä autoa, europarlamentaarikko **Sirpa Pietikäinen** läväyttää.

Vuodesta 2006 Koneen hallituksessa istunut Pietikäinen pitää tiedostamattomia stereotypioita suurimpana esteenä naisten hallitusuralle. Naisten pätevydet jäävät helposti huomaamatta, vaikka naisella olisi vähintään yhtä paljon kokemusta liike-elämästä ja erilaisista johtotehtävistä kuin miehelläkin.

Koneen hallituksessa tasapaino on löytynyt, ja hallituksen riveihin on saatu myös kansainvälistä osaamista.

– Monimuotoisuus vahvistaa hallitusta sitä kautta, että pystymme katsomaan eri ikkunoista ulos, emmekä vain yhdestä ja samasta ikkunasta. Ylipäänsä diversiteetti lisää yhteiskunnan voimavarojen käyttöä. Jos hallituksissa ja johtopaikoilla on enemmän miehiä, helposti osa lahjakkuudesta hukataan.

Hallitustyöskentelyssä tarvitaan vahvaa liikkeenjohdon kokemusta ja taloushallinnon osaamista, mutta Pietikäinen muistuttaa, että käytännössä osaamisen voi hankkia useilla eri tavoilla.

– Tottakai hallituksen jäsenen pitää tietää, miten päin tasetta pidetään käsissä ja ymmärtää riskiarviot. Sen tiedon voi kuitenkin hankkia monessa eri yhteydessä. Sitä paitsi taseen lukeminen täytyy opetella moneen kertaan, koska kirjanpitosäännöt muuttuvat niin usein.

Tasapaino riippuu liiketoiminnasta

Tutkijat eivät ole pystyneet osoittamaan yksiselitteisiä hyötyjä, joita hallituksen monimuotoisuudesta seuraa. Se, mikä toimii yhdessä yhtiössä, ei välttämättä sovi toisaalle.

– Näyttäisi, että monimutkaisissa laajoilla maantieteellisillä alueilla toimivissa yrityksissä hallituksen monimuotoisuudesta on hyötyä. Jos toiminta on yksinkertaista, hallituksen kokoonpanoon ei välttämättä kannata hakea monimuotoisuutta, osakasneuvoston puheenjohtaja **Outi Ukkola** Deloitte Suomesta kertoo.

Valtioneuvosto puoltaa sukupuolikiintiöitä

VALTIONEUVOSTO ASETTUI puoltamaan EU-komission ehdotusta uudesta Listayhtiöiden hallitusten sukupuolikiintiö -direktiivistä eduskunnalle tammikuun lopulla antamassaan kirjelmässä.

Valmistelun yhteydessä ehdotuksesta järjestettiin myös laaja lausuntokierros. Kuulemisten perusteella ilmeni, että vaikka naisten osuuden lisäämisestä listayhtiöiden hallituksissa ollaan suomalaisessa yhteiskunnassa varsin yksimielisiä, moni pitää direktiiviä vääränä tai ainakin turhan järeänä keinona tavoitteen saavuttamiseksi.

Ehdotusta vastustavat muun muassa EK, Osakesäästäjien keskusliitto, Keskuskauppakamari, Hallitusammattilaiset ry ja Nasdaq OMX.

Valtioneuvoston mukaan direktiivillä ei välttämättä ole merkittäviä vaikutuksia suomalaisille listayhtiöille, jos 33,3–40 prosentin kiintiötavoite saavutetaan kansallisilla toimilla vuoteen 2020 mennessä. Käytännössä direktiivi edellyttäisi yhtiöiltä vain hallituksen tai hallintoneuvoston jäseniksi ehdolla olevien avointa pätevyysarviointia sekä valintojen ja niiden perusteiden raportointia ja julkistamista.

Valtioneuvosto ei vielä ottanut kantaa siihen, miten direktiivin noudattamista kansallisesti valvottaisiin ja millaisin seuraamuksin pörssiyhtiöitä pitäisi alkaa suitsia kohti tavoitetta.

Määräaikainen direktiivi tulee näillä näkymin voimaan aikaisintaan vuonna 2015 ja sen voimassaolo päättyisi vuoden 2028 lopussa.

Ukkolan mielestä monimuotoisuus voi vaikeuttaa hallituksen yhteen hitsautumista, mutta toisaalta erilaiset näkökulmat tarjoavat mahdollisuuden tunnistaa riskejä ja välttää karikat, joita kapeamman pohjan hallitus ei välttämättä näkisi. Ennakointikyky on nousut entistä tärkeämmäksi maailmassa, jossa yrityksen maine voi kolhiintua äärettömän nopeasti ja laajasti sosiaalisessa mediassa.

Hyvän hallinnon, kestäväen kehityksen ja kannattavan bisneksen välillä pilleekin yhteys.

– Enää ei puhuta maineen hallinnasta vaan puhtaasta arvон luomisesta. Kyse on siitä, voiko monimuotoinen hallitus paremmin luoda arvoa. Se, että asiat tekee hyvin, vaikuttaa kasvavirtaan myös tulevaisuudessa, Ukkola sanoo.

Kannustava viesti organisaation kaikille jäsenille

Paitsi että hallituksen monimuotoisuus on osa hyvää hallintoa, Ukkolan mielestä se antaa selkeän viestin myös yrityksen sisälle siitä, että kaikilla on mahdollisuudet edetä organisaatiossa.

Monimuotoisuus kannattaa nähdä myös mahdollisimman laajasti – erilaisen näkökulmien kirjona, jolloin päätöksen tekijöiksi kannattaa nostaa molempien sukupuolten lisäksi ihmisiä, joilla on erilaisia taitoja ja kontakteja sekä ymmärrystä erilaisista kulttuureista ja markkinoista tai vaikkapa sukupolvista. □

Board Professionals Finland ja Deloitte & Touche Oy järjestivät hallituksen monimuotoisuus -seminaarin yhteistyössä Helsingissä 23.11.2012.

Sanomalle tunnustusta monimuotoisuudesta

Sanoma Oyj:n määrätietoinen työ hallituksen monimuotoisuuden edistämiseksi noteerattiin Hallitustimantti-palkinnolla.

TEKSTI / OUTI AIRAKSINEN KUVAT / VEIKKO SOMERPURO

SANOMA OYJ pokkasi marraskuussa PBF Hallitustimantti -palkinnon tunnustuksena määrätietoisesta ja pitkäjänteisestä monimuotoisuuden edistämisestä. Hyvää hallitustyöskentelyä edistävän naisverkoston Board Professionalsin tunnustuspalkinto jaettiin nyt neljättä kertaa.

– Meille monimuotoisuuden taustalla on ihan puhdas taloudellinen intressi hoitaa asiat paremmin kuin ennen, Sa-

noman hallituksen puheenjohtaja vuorineuvos **Jaakko Rauramo** sanoi.

Käytännössä naisten etenemistä hallitukseen ja johtotehtäviin on edistetty tietoisesti muun muassa kiinnittämällä huomiota koulutusvalintoihin sekä varmistamalla, että valintatilanteissa on aina tarjolla sekä mies- että naisedokkaita.

Monimuotoisuutta voi Rauramon mukaan edistää myös yrityksen sisäis-

sä verkostoissa, joihin kutsutaan osallistumaan sekä miehiä että naisia. Murrosten kourissa olevalla media-alalla laaja-alaisesta osaamisesta ja erilaisista näkökulmista on kiistatta hyötyä.

– Meidän menestyksemme riippuu päätöksistä, henkilövalinnoista, yritysostoista ja investoinneista. Tarvitsemme hallitukseen ihmisiä, jotka ymmärtävät, mitä erilaiset asiat merkitsevät tulevaisuuden epävarmuudessa, Rauramo sanoo.



◀ – Murroksen kourissa olevalla alalla hallitukseen kannattaa hankkia laaja-alaista osaamista ja ihmisiä, jotka pystyvät luotamaan epävarmaa tulevaisuutta eri näkökulmista, totesi Sanoma Oyj:n hallituksen puheenjohtaja Jaakko Rauramo.

Raportointi & hyvä hallinto BALANSSI

tuo taloudellisen raportoinnin akuutit kysymykset hallitustyön keskiöön

Uuden Balanssin **Hallituksessa nyt** -palsta pitää hallitustyön ammattilaiset ajantasalla taloudellista raportointia koskevista sääntely-ympäristön muutoksista.

Näkökulmana se, miten valmistautua muutoksiin ja kuinka jalkauttaa uudet säännökset hallitus- ja tarkastusvaliokuntatyöhön.

Tutustu Balanssiin lähettämällä esim. oheisella tilauskortilla pyyntö postittaa maksuton näytenumero haluamaasi osoitteeseen.

Näytenumeron voi tilata myös osoitteesta:
toimitus@balanssilehti.fi

www.balanssilehti.fi



BALANSSI TILAUS

☐ Kiitos, Balanssi-lehden maksuttoman näytenumeron vo lähettää veloitusetta osoitteeseen:

NIMI _____

OSOITE _____

/ 2013 ALLEKIRJOITUS _____

Balanssin kestopilaus v 2013 on 115,00 euroa (sis. alv 10 %). Tilaus sisältää kuusinumeroa ja cd-romin v. 2012 ilmestyneistä Tilintarkastus-lehden numeroista.

VASTAAN-
OTTAJA
MAKSAA
POSTIMAKSUN

BALANSSI

Tunnus 5007630

00003 VASTAUSLÄHETYS

Kasvun kannustimia verotuksessa



EIJA KUIVISTO

Yritysten kasvua ja innovatiivisuutta tuetaan tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisävähennyksen ja yksityisen sijoittajan sijoitusvähennyksen avulla.

TUTKIMUS- JA kehittämistoiminnan lisävähennys ja yksityisen sijoittajan sijoitusvähennys (ns. t&k- ja businesskelivähennykset) ovat määräaikaista ja ajoittuvat verovuosille 2013–2015. Toisin kuin t&k -vähennys, businesskelivähennys tulee voimaan vasta Euroopan komission hyväksynnän jälkeen.

Avoimeksi jääneitä kysymyksiä

Kannustimien käyttöönotosta tehtiin päätös pääministeri Kataisen hallituksen kehysriihessä maaliskuussa 2012. Riihesä sovittiin myös, että listaamattomiin pk-yrityksiin tehtävien sijoitusten hankintameno-olettama nostetaan määräajaksi 50 prosenttiin. Lisäksi sovittiin, että erityisen patentoinnin verokannustimen käyttöönoton mahdollisuutta selvitetään.

Korotetun hankintameno-olettaman tulevaisuus on tätä kirjoitettaessa epäselvä. Myöskään patentoinnin verokannustimen käyttöönotosta ei ole tehty päätöksiä. Työ- ja elinkeinoministeriö on kuitenkin laatinut 2012 joulun alla selvityksen, jossa ehdotetaan kannustimen käyttöönottoa. Asiaa selvitetään parhaillaan myös valtiovarainministeriössä.

TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISTOIMINNAN LISÄVÄHENNYS

TUTKIMUS- JA kehittämistoiminnan vähennys on suunnattu kaikenkokoisille elinkeinotoimintaa harjoittaville kotimaisille osakeyhtiölle ja osuuskunnille sekä vastaaville ulkomaisten yhteisöjen sivuliikkeille. Ne saavat vähentää veronalaisesta elinkeinotulostaan ylimääräisenä vähennyksenä niiden omassa tutkimus- ja kehittämistoiminnassa syntyneitä palkkamenoja vastaavan määrän.

Vähennyksen verovuosi-kohtainen määrä on vähintään 15 000 euroa ja enintään 400 000 euroa. Verotuen verovuosi-kohtainen enimmäismäärä on näin ollen 98 000 euroa 24,5 %:n yhteisöverokannalla laskettuna.

T&K -vähennykselle tarkat ehdot

Lainsäätäjä on asettanut t&k -vähennykselle useita, varsin yksityiskohtaisiaakin edellytyksiä. Nämä tulee selvittää huolella riittävän hyvissä ajoin ennen t&k -projektin tai -hankkeen aloittamista.

Huomiota tulee kiinnittää muun muassa siihen, onko harjoitettu toiminta veropykälissä tarkoitettua t&k -toimintaa eli lähtökohtaisesti perustutkimusta, teollista tutkimusta ja kokeellista kehittämistä, joilla systemaattisesti tavoitellaan tiedon lisäämistä tai tiedon käyttämistä uusien sovellusten löytämiseksi.

Verotuettuna hankkeena pidetään hallituksen esityksen perustelujen mukaan ajallisesti rajattua ja tavoitteellista tutkimus- ja kehittämistoiminnan toimenpitei-

den kokonaisuutta. Verovähennyksen voi kuitenkin saada harjoitetun t&k -toiminnan perusteella silloinkin, kun toiminnan tuloksena ei synny aineetonta omaisuutta eli kun projekti epäonnistuu.

Palkkojen vähennyskriteerit

Vähennyksen voi saada vain yrityksen omille työntekijöille välittömästi maksetuista palkoista, ei esimerkiksi alihankintana toiselta yritykseltä ostetuista töistä. Myöskään kaikenlaisista omille työntekijöille maksetuista palkoista vähennystä ei voi saada.

Esimerkiksi työsuhteoption perusteella saatu ja työsuhdelainan korkona verotettava ansiotulo ovat vähennyksen ulkopuolella kuten myös palkan sivukulut. Jos sama henkilö tekee osittain t&k -hankkeeseen kohdistuvaa tutkimusta ja osittain muunlaista työtä, muusta työstä maksetun palkan osa on eroteltava pois vähennyksen perusteesta.

Suoraa tukea vai verotukea?

Jos verotuen kriteerit täyttyvät, tulee vielä harkittavaksi, voidaanko ja kannattaako hankkeelle hakea kokonaan tai osittain suoraa tukea verotuen asemasta. Verotuki ei sinänsä sulje pois suoran yritystuen käyttöä samaan hankkeeseen, mutta estää suoran tuen käytön niihin palkkakustannuksiin, joista tehdään verotuksen lisävähennys.

Harkinnassa merkitystä voi olla esimerkiksi saatavan tuen määrällä ja ajallisella kestolla. On lisäksi hyvä ottaa huomioon, että verotuksen t&k -vähennys voi jäädä vain kolmen vuoden määräaikaiseksi kannustimeksi. Verotukivaihtoehto ei ole käytettävissä, jos hankke on jo aloitettu ennen lain voimaantulopäivää eli 31.12.2012 tai tätä aiemmin tai kyseessä on taloudellisissa vaikeuksissa oleva yritys.

Tukien vaikutus kirjanpidon ja verotuksen tuloksenlaskentaan

Suoran ja verotuen vertailun kannalta merkitystä voi olla myös sillä, miten eri tuet vaikuttavat kirjanpidon ja verotuksen tuloksenlaskennassa. Verotuki ilmeisesti ei ole kirjanpitosidonnainen erä vaan ainoastaan veroilmoituslomakkeella huomioon otettava vähennys, josta aiheutuu eroa verotuksen ja kirjanpidon välillä.

Verovähennys voi toisaalta lisätä yrityksen pääomia ja jakokelpoisia varoja ja toisaalta lisätä verotuksessa vahvistettavan elinkeinotoiminnan tappion määrää. Verotuksen tappion avulla voidaan pienentää yhteisöveron määrää tulevaisuudessa.

Suorat yritystuet puolestaan ovat säännönmukaisesti veronalaista tuloa, ja suoraan tukeen kohdistuu verorasi-tus, jos toiminta on joka tapauksessa voitollista. Lisävähennystä ei voi tehdä sadusta konserniavustuksesta.

Yrityksellä näyttövelvollisuus vähennyksen edellytyksistä

Näyttövelvollisuus verovähennyksen edellytyksistä on selkeästi asetettu yrityksille. Jos edellytyksistä on vähänkään epäselvyyttä, asia kannattaa varmistaa Verohallinnolta ennen hankkeen aloittamista hakemalla siitä ennakkotieto.

Verotuen edellytysten selvittely jälkikäteen voi tulla kalliiksi ja olla työlästä. Samasta syystä huomiota tulee kiinnittää myös riittävän ajantasaisen dokumentaation laatimiseen tuen edellytyksistä. Verohallinnon on tarkoitus antaa tuesta tarkempaa ohjeistusta.

YKSITYISEN SIOJITTAJAN SIOJITUSVÄHENNYS

KANNUSTIMELLA ON tarkoitus turvata ja edesauttaa yritysten pääoman ja liiketoimintaosaamisen saantia. Kannustimen merkitys yritysten kasvun tukijana jää nähtäväksi, koska sen käyttöala on rajoitettua ja kysymys on vain pääomatulon jaksottamisesta eikä lopullisesta vähennyksestä sijoittajana toimivalle Suomessa yleisesti verovelvolliselle luonnolliselle henkilölle.

Pienten listaamattomien osakeyhtiöiden tuki

Oikeutettuja verotuksen kautta tuettuun rahoitukseen ovat elinkeinotoimintaa harjoittavat listaamattomat pienet osakeyhtiöt ja vastaavat Euroopan talousaluelle rekisteröityjen yhtiöiden sivuliik-keet, joilla on vähemmän kuin 50 työntekijää ja joiden taseen loppusumma tai liikevaihto on enintään 10 miljoonaa euroa.

Lisäksi yhtiön tulee olla ns. uusi eli sen merkitsemisestä kaupparekisteriin tulee olla sijoituksen teko hetkellä kulunut enintään kuusi vuotta. Näin esimerkiksi toiminnan aloittaminen lepä-vässä valmisyhtiössä saattaa muodostua tuen esteeksi.

Yhtiö ei myöskään voi olla toimintaa jatkamaan perustettu yhtiö. Sijoituksen saajayhtiöllä tulee olla todellinen tuen tarve; tuen saanti yleensä estyy, jos se on esimerkiksi jakanut varojaan muussa muodossa kuin osinkoina. Verotuki on vaihtoehtoinen suorille tuille.

Vähennys kohdeyhtiön sijoitetusta uudesta osakepääomasta

Verotuettua rahoitusta ei voida yleisesti ottaen hankkia yhtiön aikaisemmalta omistajalta eikä yhtiön tai sen osakkaiden lähipiiriin kuuluvalta henkilöltä. Sijoittajan omistuksen kohdeyhtiössä tulee jäädä alle 50 prosentin. Sijoitus ei saa tuottaa hänelle määräysvaltaa eikä muista omistajista poikkeavia taloudellisia oikeuksia.

Sijoituksen tulee olla uuden osakepääoman muodossa, ja sijoittajalle tulee antaa vastikkeeksi uusia osakkeita. Sijoitus voidaan tehdä vain rahassa.

Yksittäinen sijoittaja saa vähentää verovuoden pääomatulostaan määrän, joka vastaa 50 prosenttia hänen kohdeyhtiöön verovuonna sijoittamansa uuden osakepääoman määrästä. Vähennyksen määrä on verovuonna vähintään 5 000 ja enintään 75 000 euroa yksittäistä yhtiötä kohti.

Katto yksittäiselle sijoitukselle ja verotuettujen sijoitusten kokonaismäärälle

Näin ollen yksittäisen sijoittajan sijoitus yksittäiseen yhtiöön voi olla 10 000–150 000 euroa vuodessa. Yksittäinen yhtiö voi ottaa vastaan verotuettuja sijoituksia enintään 2 500 000 euroa kalenterivuoden aikana. Verotuettuja sijoituksia on siis mahdollista hankkia useammalta sijoittajalta.

Käytännössä sijoituksia vastaanottavan yhtiön on sovittava nämä kriteerit yhteen pääoma- ja omistusrakenteensa kanssa. Verotuetun sijoituksen tehneeltä henkilöltä voitaneen kuitenkin hankkia verotukea menettämättä muuta rahoitusta, joka on velkaehtoista tai kirja-taan esimerkiksi sijoitetun vapaan pääoman rahastoon.

Verotuen edellytyksenä on, että sijoituksen saanut yhtiö laatii liiketoimintasuunnitelman, jonka perusteella voidaan luotettavasti arvioida yhtiön tulevaisuuden näkymät. Lisäksi yhtiön ja sijoittajan on laadittava irtaantumissuunnitelma osakkeista luopumisesta. Verohallinto tulee antamaan tuesta tarkempaa ohjeistusta. □



Asianajaja, VT **Eija Kuivisto** toimii veroasiantuntijana Asianajotoimisto Krogerus Oy:ssä. Hän on myös suorittanut Kauppa-kamarin hyväksytty hallituksen jäsen -tutkinnon.

Uusi arvopaperi- markkinalaki – vaikutukset hallitus- työskentelyyn

Itsesääntelyn tuntemus korostuu tulkittaessa lain mukaista hyvää arvopaperimarkkinatapa. Laajentunut mahdollisuus antaa johdon osavuotinen selvitys voi tuoda muutoksia tarkastusvaliokunnan vuosikelloon.

JOSEFIN BJÖRKLUND, MIKKO REINIKAINEN

Arvopaperimarkkinasäännösten uudistuksella ei ole pyritty suuriin muutoksiin, vaan pääasiassa selkeyttämään sääntelyä. Silti joukossa on paljon detailimuutoksia, joista monet eivät kuitenkaan vaikuta liikkeeseenlaskijan hallituksen jäseniin.

Seuraavassa on esitetty lyhyesti uuteen, 1.1.2013 voimaan tulleen arvopaperimarkkinalakiin liittyviä seikkoja, joista hallituksen jäsenen on hyvä olla tietoinen. Osaa mainituista seikoista on käsitelty laajemmin toisaalla tässä samassa lehden numerossa sivuilla 43 ja 48.

Hyvä arvopaperimarkkinatapa – tulkinta-apua itsesääntelystä

Hyvä arvopaperimarkkinatapa on uuden lain säännöstekstissä ja perusteluis-

KÄSITTEET LIIKKEESEENLASKIJA, PÖRSSIYHTIÖ JA SÄÄNNELTY MARKKINA

Liikkeeseenlaskija

Suomalainen ja ulkomainen yhteisö, joka on laskenut liikkeeseen arvopaperin.

Pörssiyhtiö

Selvästi suppeampi termi kuin liikkeeseenlaskija. Osakeyhtiölain (624/2006) mukainen julkinen osakeyhtiö ja eurooppayhtiölaissa (742/2004) tarkoitettu yhtiö, jonka yhtiöoikeudellinen kotipaikka on Suomessa ja jonka liikkeeseen laskema osake on kaupankäynnin kohteena säännellyllä markkinalla.

Säännelty markkina

Tekninen käsite, joka on määritelty uuden lain 2:5 §:ssä ja joka epätarkasti pelkistään tarkoittaa ETA-alueen pörssijä.

KUVA: Colourbox



sa usein toistuva käsite. Sillä tarkoitetaan lain perustelujen (HE s. 96) mukaan ”periaatteita ja sääntöjä, joiden noudattamista arvopaperimarkkinoilla toimivien keskuudessa vallitsevan valistuneen mielipiteen mukaan on pidettävä oikeana ja kaikkien asiakas- ja

toimijaosapuolten kannalta kohtuullisena kauppatapana”.

Määritelmä ei liikkeeseenlaskijan hallituksen näkökulmasta ole kovin konkreettinen. Lain säännöksillä ei koskaan päästä yksityiskohtaiseen ohjaavuuteen kaikissa käytännön tilan-

teissa, mutta edellä siteerattu määritelmä jää toisaalta epäkäytännöllisen teoreettiseksi.

Tulkintaan voi perusteluiden mukaan saada apua itsesääntelystä, jonka lähteistä on mainittu NASDAQ OMX Helsingin (Helsingin pörssin) säännöt →

ja ohjeet, Listayhtiöiden hallinnointikoodi, suositus julkisissa ostotarjouksissa noudatettavista menettelytavoista sekä Finanssialan keskusliitto ry:n suositukset ja ohjeet.

Lisäksi on mainittu FINE-organisaation Vakuutus- ja rahoitusneuvonnan Arvopaperilautakunta.

Tulevaisuudessa tärkeäksi hyvän arvopaperimarkkinatavan lähteen voi muodostua riippumaton elinkeinoelä-

mää laajasti edustava suomalainen toimielin, johon pörssiyhtiöiden on uuden lain 11:28 §:n mukaan suoraan tai välillisesti kuuluttava.

Arvopaperimarkkinayhdistyksen rooli itsesääntelyn kehittämisessä

Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n, Keskuskauppakamarin ja NASDAQ

OMX Helsinki Oy:n 2006 perustaman Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n tarkistettuna tehtävänä on nyt kehittää itsesääntelyä arvopaperimarkkinalaisäädännön ja yhtiöoikeuden alueilla, jotka kattavat myös muuta kuin hyvän arvopaperimarkkinatavan, esimerkiksi hyvän hallinnointitavan (corporate governance).

Tätä varten yhdistykseen on perustettu kaksi lautakuntaa: Markkinatapa-lautakunta (puheenjohtajana professori **Seppo Villa**) ja Ostotarjouslautakunta (puheenjohtajana laamanni **Juhani Mäkinen**). Yhdistyksen hallitus suosittelee, että kaikki pörssiyhtiöt liittyvät yhdistyksen kannatusjäseneksi.

Uuden arvopaperimarkkinalaisesitöiden mukaan itsesääntelyelimen tulee edistää hyvän arvopaperimarkkinatavan noudattamista suosituksin ja lausunnoin ainakin seuraavista aiheista:

- kohdeyhtiön johdon toiminta julkisessa ostotarjouksessa
- määräysvallan ylläpitämistä koskevat sopimusperusteiset rakenteet
- yrityskauppatilanteissa noudatettavat yhtiöoikeudelliset menettelytavat.

Luettelossa on mainittu keskeiset tilanteet, joissa liikkeeseenlaskijan hallituksen joutuisi soveltamaan hyvää arvopaperimarkkinatapaa. Se on kuitenkin niitä laajempi, arvopaperimarkkinoilla toimimiseen liittyvä yleiskäsite, jota sovelletaan lisäksi esimerkiksi tiedonantovelvoitteiden täyttämiseen.

Tulosvaroitukset osana jatkuvaa tiedonantovelvollisuutta

Uudessa arvopaperimarkkinalaisissa (luku 6) on kaksi kohtaa, jotka liittyvät jatkuvaan tiedonantovelvollisuuteen sisältyvään velvollisuuteen antaa tulosvaroitusta.

Ensimmäinen on jatkuvaa tiedonantovelvollisuutta koskevan 6:4 §:n perusteluihin otettava selvennys:

*”Mikäli tilinpäätöstiedotetta tai osavuosikatsausta laadittaessa ilmenee, että tiedote tai katsaus tulee sisältämään yksittäisiä tietoja, jotka poikkeavat olennaisesti yhtiön julkistamasta ennusteesta tai yhtiön julkistamien tietojen pohjalta tehtävästä perustellusta arviosta, yhtiön on julkistettava ne ilman aiheetonta viivytystä. Yhtiön on arvioitava kyseisen tiedon olennaisuutta suhteessa markkinoilla vallitseviin, liikkeeseenlaskijan julkistamiin tietoihin perustuviin perusteltuihin arvioihin kyseessä olevan arvopaperin arvosta sekä toisaalta sitä vastaan, olisiko välitön tiedottaminen harhaanjohtavaa ilman kat-
sauksen antamaa kokonaiskuvaa. Tällaisessa tapauksessa voi olla kä-sillä tämän luvun 5 §:ssä tarkoitettu peruste lykätä tiedon julkistamista.”*

Toisena näkökohtana jatkuvan tiedonantovelvollisuuden ja siihen sisältyvän tulosvaroitushähdöllisuuden tärkeys korostuu sikäli, kun liikkeeseenlaskijat hyödyntävät uuden lain 7:11 §:n mukais-ta mahdollisuutta jättää selostamatta todennäköistä kehitystään kuluvalle ti-likaudella.

Säännöllisen tiedonanto-velvollisuuden rytmittäminen

Hallitusten, varsinkin niiden tarkastusvaliokuntien, vuosikelloon saattaa tul-la uuden lain myötä muutoksia (uuden lain luku 7).

Mahdollisuus olla julkistamatta osavuosikatsauksia tilikauden kolmelta ja yhdeksältä ensimmäiseltä kuukaudelta ja sen sijaan julkistaa johdon osavuotinen selvitys tilikauden kuukausien 1–6 ja 7–12 aikana laajenee, kun siihen oi-keutetun liikkeeseenlaskijan markkina-arvon yläraja nousi 75 miljoonasta 150 miljoonaan euroon.

Tilinpäätöstiedotteen julkistamisajankohta on yhtenäistetty siten, että tilinpäätöstiedote on nyt julkistettava viimeistään kahden kuukauden kulu-essa tilikauden päättymisestä sen tilin-tarkastuksesta riippumatta.



Sisäpiiriasiat

Sisäpiirintiedon määritelmä (uuden lain luvut 12 ja 13) on pysynyt asiallisesti ennallaan. Sisäpiirirekisterin ylläpitä-misen keskittäminen Finanssivalvon-taan ja ilmoitusvelvollisuuden hieno-säätö eivät vielä tulleet voimaan vaan täytäntöönpanoon annettiin aikaa enin-tään kolme vuotta.

Voimaannpanosta säädetään aikanaan asetuksella. Siihen saakka sovelletaan edellisen arvopaperimarkkinalaisin 5 lu-vun vastaavia säännöksiä.

Vahingonkorvausvastuu

Uuden arvopaperimarkkinalaisin vahin-gonkorvaussäännöksillä (uuden lain luku 16) ei ole tavoiteltu korvausvas-tuun tiukentumista. Lähtökohtana on liikkeeseenlaskijana olevan yhtiön vas-tuu, hallituksen ja muun johdon sekä osakkeenomistajan vastuu määräytyy soveltuvan erityislain (useimmiten osa-keyhtiölain) perusteella.

Perusteluissa todetaan, että vastuun kohdentuminen ratkaistaan yksittäista-pauksissa sen mukaan, mitä aineellista säännöstä on rikottu ja kenelle ko. sään-nöksen perusteella voidaan asettaa vel-vollisuuksia.

Mahdollisia henkilökohtaisen korvausvastuun tilanteita ovat ainakin ni-menomaisten henkilökohtaisten velvoitteiden rikkominen, esimerkiksi liit-tyen sisäpiirintiedon käyttöön ja ilmai-semiseen sekä sisäpiiriläisen ilmoitus-velvollisuuden rikkominen.

Lakitekstiin on otettu nimenomainen säännös, joka rajoittaa uuden lain 4:9 §:n mukaisessa esitteen tiivistelmässä annet-tuja tietoja koskevaa vastuuta: vahinko, joka johtuu ainoastaan siinä annetuista tiedoista, on korvattava vain, jos tiedot ovat harhaanjohtavia, epätarkkoja tai ris-tiriitaisia suhteessa esitteen muihin osiin.

Tiivistelmässä on oltava vastuunra-joitusta koskeva selkeä varoitus. □



Josefin Björklund työskentelee PricewaterhouseCoopers Oy:n Corporate Law Services -ryhmässä ja on erikoistunut pääoma-markkinoiden ja rahoitus-alan sääntelyyn.



Mikko Reinikainen on PricewaterhouseCoopers Oy:ssä yhtiöoikeudesta vastaava partneri.



Palstan toimittivat Castrén & Snellmanin asiantuntijat; Associate **Anne Vanhala**, Associate, asianajaja **Sanna Linna-Aro**, Senior Counsel, asianajaja **Leena Romppainen**, asianajaja, Senior Associate **Mira Väisänen** ja asianajaja, Senior Associate **Saija Komssi**.

Verotus

Yritysten maksamien korkojen vähennysoikeuden rajoitus

VUODEN 2013 alusta tulivat voimaan uudet korkovähennysrajoitussäännökset (HE 146/2012, säädösnumerot 983/2012 ja 984/2012), joiden tavoitteena on rajoittaa erityisesti kansainvälisten konsernien mahdollisuuksia siirtää Suomesta saatua voittoa alhaisemman verotuksen maihin. Uusia säännöksiä sovelletaan vuodelta 2014 toimitettavassa verotuksessa.

Rajoitukset eivät sovellu mikäli

- Kyse on etuyhteystilanteiden ulkopuolella maksetuista koroista;
- Toimintaa verotetaan TVL:n mukaan (eli käytännössä kiinteistöyhtiöt jäävät rajoitusten ulkopuolelle);
- Kyse on raha-, vakuutus- ja eläkelaitoksen korkomenoista;
- Verovuoden nettokorkomenot ovat enintään 500.000 euroa; tai
- Oman pääoman suhde tilinpäätöksen mukaiseen taseen loppusummaan on korkeampi tai yhtä suuri kuin vahvistetun konsernitaseen vastaava suhdeluku.

Uudet säännökset koskevat siten niitä yhtiöitä, joiden toimintaa verotetaan elinkeinotoiminnan tulolähteessä. Yrityksen kaikkien nettokorkomenojen ylittäessä verovuosiکوhtaisen 500 000 euron rajan tulee nettokorkomenoja verrata tarkemmin säädettyyn, oikaistuun elinkeinotoiminnan tulokseen. Tällöin etuyhteystilanteessa maksetut nettokorkomenot saadaan vähentää verotuksessa silloin, kun ne ovat enintään 30 prosenttia oikaistusta elinkeinotoiminnan tuloksesta. Tämän ylittävältä osin etuyhteystilanteessa maksetut nettokorkomenot eivät ole vähennyskelpoisia.

Lainaa voidaan pitää etuyhteyslainana, vaikka itse laina olisi otettu kolmannelta taholta mm. silloin, jos etuyhteydessä oleva osapuoli antaa esimerkiksi yhtiöön nähden ulkopuoliselle pankille velan vakuudeksi saatavan ja muu tämä ulkopuolinen taho lainaa varat toiselle etuyhteydessä olevalle osapuolelle (ns. back-to-back -järjestely).

Vähennyskelvottomat nettokorkomenot voidaan vähentää rajoitusten puitteissa seuraavien verovuosien tulosta ilman aikarajaa.

Muutoksia varainsiirto-verotukseen 1.3.2013 alkaen

ASUNTO-OSAKEYHTIÖN, keskinäisen kiinteistöosakeyhtiön ja muun kiinteistöyhtiön osakkeiden luovutuksesta suoritettavan varainsiirtoveron veroprosentti nousee 1,6 prosentista 2,0 prosenttiin. Muiden yhtiöiden osakkeiden varainsiirtovero on jatkossakin 1,6 prosenttia ja kiinteistöjen osalta 4 prosenttia.

Myös veropohjaan tulee merkittävä laajennus, joka koskee sekä kiinteistöyhtiöiden että muiden osakeyhtiöiden osakkeiden luovutuksia. Kiinteistöyhtiöiden osalta veron laskenta-perusteena olevaan luovutushintaan luetaan jatkossa myös osakkeisiin luovutushetkellä kohdistuva yhtiölainaosuus, joka osakkaalla on oikeus maksaa pois kertasuorituksena tai velvollisuus tai oikeus maksaa vähitellen rahoitusvastikkeena. Rakentamisaikaiset lainat otetaan aina huomioon, vaikka yhtiössä ei ole vielä tehty konkreettista päätöstä lainan poismaksuoikeudesta tai -velvollisuudesta. Myös muiden kuin ei-keskinäinen kiinteistöosakeyhtiöiden osalta veron perusteeseen luettaisiin osakkeisiin kohdistuva yhtiölainaosuus, joka osakkaalla on oikeus maksaa yhtiölle.

Muiden kuin kiinteistöyhtiöiden osalta varainsiirtoveron perusteena olevaan luovutushintaan luetaan jatkossa myös ostajan muulle kuin myyjälle tekemä suoritus, joka on luovutussopimuksen ehtona. Varainsiirtoveron perusteena olevaan luovutushintaan luetaan lisäksi suoritusvelvoite, josta ostaja on luovutussopimuksen ehtojen mukaan ottanut vastattavakseen myyjälle tai muulle taholle, jos suoritus tai suoritusvelvoite tulee myyjän hyväksi tavalla tai toisella. Tällainen suoritusvelvoite on esimerkiksi kaupanteon yhteydessä tapahtuva kohdeyhtiön velan maksaminen, josta on sovittu luovutussopimuksessa.

Varainsiirtoveroa peritään jatkossa myös ulkomaisen, suomalaisia kiinteistösijoituksia hallitsevan holdingyhtiön osakkeiden luovutuksista, mikä on merkittävä laajennus varainsiirtoverolain soveltamisalaan. Edellytyksenä on, että myyjä tai ostaja on Suomessa yleisesti verovelvollinen tai varainsiirtoverolaissa tarkoitettu sivukonttori tai sivuliike.

Yllä selostetut muutokset (säädöskokoelma 991/2012, HE 125/2012 vp) astuvat voimaan 1.3.2013 ja soveltuvat täten kaikkiin 1.3.2013 tai sen jälkeen allekirjoitettuihin kauppakirjoihin. Verohallinto on antanut muutoksia koskevan ohjeen tammikuussa 2013 koskien erityisesti asunto-osakkeen luovutuksia, muiden muutosten osalta odotettavissa on päivitys varainsiirtoverotuksen yhtenäistämishjeeseen.

Myös tuloverotuksessa valituskelpoinen ennakkoratkaisu

VUODEN 2013 alusta voimassa olleen uudistuksen myötä myös tuloverotuksessa on nyt mahdollista saada Verohallinnolta ennakkoratkaisu, johon voidaan hakea valitusteitse muutosta. Verotusmenettelylain 85 §:n muutoksen ja uuden 85 a §:n säätämisen (HE 76/2012, 875/2012) myötä aiempi ennakkotieto- ja Veronsaajien oikeudenvalvontayksikön valitusvaraumamenettely ovat siten poistuneet. Valituskelpoinen ennakkoratkaisumenettely on ollut jo aiemmin voimassa esimerkiksi varainsiirtoveron, ennakkoperinnän sekä perintö- ja lahjaveron osalta.

Ennakkoratkaisu tuloverotuksessa annetaan määräajaksi ja enintään verovuodelle, joka päättyy viimeistään ennakkoratkaisun antamista seuraavan kalenterivuoden aikana. Ennakkoratkaisua ei anneta, jos asiaa koskeva hakemus on viireillä keskusverolautakunnassa tai keskusverolautakunta on ratkaissut asian. Ennakkoratkaisu on maksullinen.

Ennakkoratkaisuun voivat hakea muutosta sekä verovelvollinen että Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö. Valitus tehdään hallinto-oikeuteen, jonka päätöksestä on edelleen valitusmahdollisuus korkeimpaan hallinto-oikeuteen, mikäli korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Verovelvollisen valitusaika sekä hallinto-oikeuteen että korkeimpaan hallinto-oikeuteen on 30 päivää valituksenalaisen päätöksen tiedoksisaannista. Päätökseen, jolla Verohallinto on päättänyt olla antamatta ennakkoratkaisua, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Osuuskuntalaki uudistuu

OIKEUSMINISTERIÖ on valmistellut yhteistyössä osuuskuntien edustajien kanssa ehdotuksen uudeksi osuuskuntalaiksi (HE 185/2012, annettu eduskunnalle 20.12.2012). Hallituksen esityksen käsittely alkaa eduskunnassa helmikuun toisella viikolla ja uuden osuuskuntalain on tarkoitus tulla voimaan kesällä - syksyllä 2013.

Osuuskuntalakiuudistuksen tarkoituksena on saattaa osuuskuntien yhteisölainsäädäntöön perustuvat toimintaedellytykset nykyaikaisen yritystoiminnan vaatimusten mukaisiksi. Tavoitteena on osuuskuntalain uudistaminen siten, että uusi laki vastaa soveltuvin osin vuonna 2006 voimaan tullutta osakeyhtiölakia. Osuuskuntamuodon tarpeellisten säilytettävien erityispiirteiden sääntely on kuitenkin säilytetty nykyisen osuuskuntalain periaatteiden mukaisena.

Uudessa osuuskuntalaissa helpotetaan osuuskunnan perustamista ja hallintoa sekä edistetään jäsen ja sijoittajarahoitusten hankintaa. Pyrkimyksenä on myös lisätä osuuskuntamuodon käyttökelpoisuutta uusosuustoiminnassa. Toimintaedellytyksiä parannetaan tahdonvaltaisuutta lisäämällä ja sopimusvapautta laajentamalla. Sopimusvapautta laajennetaan erityisesti oman pääoman ehtoisen rahoituksen osalta. Jäsenten, johdon, sijoittajien ja velkojen sekä muiden etuhojen asemaa parannetaan sääntelyä selventämällä ja korostamalla osuuskunnan tiedonantovelvollisuutta. Esitys sisältää lisäksi useita velkojen ja vähemmistöjäsenten oikeussuojaa vahvistavia säännöksiä. Myös pienten osuuskuntien asemaan on kiinnitetty erityistä huomiota.

Uuden lain mukaan osuuskunnan säännöissä voidaan määrätä osuuskunnan pääasialliseksi tarkoitukseksi voiton tuottaminen osakkeenomistajille tai yleishyödyllinen tarkoitus nykyisin sallitun aatteellisen tarkoituksen lisäksi. Osuuskunnan perustamiseksi ei enää vaadita useampia perustajia ja jäseniä, vaan osuuskunnan voi perustaa yksinkin.

Yksi keskeisimmistä muutoksista on, että uudessa laissa osuuskunnan oman pääoman ehtoisen rahoituksen hankkimista helpotetaan siten, että lisäosuussääntely korvataan säännöksillä erilaisista osuuksista. Ehdotuksen mukaan erilaisten osuuksien ehdot perustuvat sääntöihin, ja osuuskunta voi antaa jäsenyyden edellytyksenä olevia osuuksia myös muille kuin jäsenille. Lisäksi sijoitusosuudet korvataan osakkeilla, jotka vastaavat lähtökohtaisesti osakeyhtiön äänettämiä jako-osakkeita. Osuus- ja osakeannin järjestämistä koskevien säännösten mallina ovat osakeyhtiölain säännökset osakeannista sillä poikkeuksella, että osuuksen antamista ja osuuspääoman korotusta ei edelleenkaan rekisteröitäisi. Lisäksi osuus- ja osakeanti voi perustua osuuskunnan kokouksen päätöksen lisäksi sääntömääräykseen, kuten nykyisinkin

Uuden lain myötä osuuskunta voisi siirtyä ns. nimellisarvottomaan pääomajärjestelmään, jossa osuudella ei tarvitse olla nimellisarvoa (osuusmaksu). Kaikki osuuskunnat voivat ehdotuksen mukaan vapaasti määrätä osuuden merkintähinnan määrästä. Nimellisarvoa käyttävässä osuuskunnassa merkintähinnan on oltava ainakin nimellisarvon (osuusmaksun) suuruinen. Siirtymäsäännösten perusteella olemassa oleva osuuskunta voi jatkaa nykyistä osuusmaksukäytäntöään.

Uudessa laissa selvennetään ja yhdenmukaistetaan osuuskunnan varojenjaon sääntelyä vastaamaan osakeyhtiölakia. Esimerkiksi osuuskunnan jakokelpoinen ylijäämä määritellään vastaavalla tavalla kuin osakeyhtiön voitonjakokelpoiset varat. Lisäksi sallitaan omien osuuksien ja osakkeiden hankkiminen vastaavasti, kuin osakeyhtiössä.

Myös sulautumisen, jakautumisen ja yritysmuodon muuttamisen sääntely muuttuu osakeyhtiölakia vastaavaksi.

Visaisia kysymyksiä käyvän arvon rahastosta ja rahoitusvälineistä

Rahoitusvälineiden käyvän arvon muutosten kirjaaminen käyvän arvon rahastoon säädösten mukaisesti herättää runsaasti kysymyksiä.

KARI LYDMAN

TÄSSÄ KAKSIOSAISEN artikkelin ensimmäisessä kirjoituksessa tarkastellaan säädöksiä ja käytännön tulkintaongelmia, jotka liittyvät rahoitusvälineiden käyvän arvon muutosten kirjaamiseen käyvän arvon rahastoon. Artikkelin toinen osa julkaistaan Balanssi-lehdessä 2/2013.

Rahoitusvälineiden paikka taseessa

Kirjanpitolain sallima rahoitusvälineiden arvostaminen käypään arvoon kos-

kee käytännössä harvoja tase-eriä, joihin kirjatuihin rahoitusvälineistä vain rajoitetun osan käyvän arvon muutokset kirjataan taseen käyvän arvon rahastoon.

Rahoitusvälineitä voi sinänsä olla sekä pysyvissä että vaihtuvissa vastaavissa kuten sekä pitkä- että lyhytaikaisissa veloissa. Mutta vain osan rahoitusvälineistä saa arvostaa käypään arvoon.

Kirjanpitolain 4:3 §:n mukaan taseen vastaavien erät jaetaan pysyviin ja vaihtuviin käyttötarkoituksensa perusteel-

la. Pysyviä ovat erät, jotka on tarkoitettu tuottamaan tuloa jatkuvasti useana tilikautena. Muut vastaavien erät ovat vaihtuvia.

Rahoitusomaisuutta ovat KPL 4:4 §:n mukaan (vain) rahat, (rahaa olevat) saamiset sekä tilapäisesti muussa muodossa (kuin rahana) olevat rahoitusvarat. Tämän määritelmän perusteella rahoitusomaisuuden tarkoitus ei näyttäisi olevan tuottaa tuloa jatkuvasti useana tilikautena. Siten rahoitusomaisuuteen kuuluvien erien tulee olla vaihtuvia vastaavia.

Taseessa esitettävät tiedot

Taseeseen merkitään KPL 5:2 §:n mukaan saamiset nimellisarvoon, kuitenkin enintään todennäköiseen arvoon ja rahoitusomaisuuteen kuuluvat arvopaperit ja muut sellaiset rahoitusvarat, ja hankintamenojen suuruusina tai, jos niiden todennäköinen luovutushinta tilinpäätöspäivänä on sitä alempi, tämän määräisinä.

Lisäksi taseeseen merkitään velat nimellisarvoon tai, jos velka on indeksin taikka muuhun vertailuperusteen sidottu, muuttuneen vertailuperusteen mukaiseen nimellisarvoa korkeampaan arvoon.

Laki koskee lyhytaikaista rahoitusomaisuutta

Saamisista säädetään KPL 5:2 §:ssä riippumatta siitä, ovatko ne pysyviä vai vaihtuvia vastaavia. Veloista säädetään riippumatta siitä, ovatko ne pitkä- vai lyhytaikaisia velkoja.

Mutta rahoitusomaisuus on lyhytaikaista: Rahoitusomaisuutta ovat KPL 4:4 §:n mukaan rahat, saamiset sekä tilapäisesti muussa muodossa olevat rahoitusvarat.

Kirjanpitolain 5:2 §:ssä säädetään vain juuri tähän (lyhytaikaiseen, vaihtuvaan) rahoitusomaisuuteen kuuluvien arvopapereiden ja muiden sellaisten rahoitusvarojen taseeseen merkitsemisestä.

Rahoitusvälineiden arvostaminen käypään arvoon

Rahoitusvälineiden arvostaminen käypään arvoon on vapaaehtoinen mahdollisuus, jota ei tarvitse ottaa käyttöön ja joka ei koske kaikkia rahoitusvälineitä. Muutokset käyvissä arvoissa merkitään pääsääntöisesti tuloslaskelmaan.

Vain jotkin käyvän arvon muutokset merkitään ja pitää merkitä taseen käyvän arvon rahastoon. Sekä konsernin että emoyrityksen toimintakertomuksessa ja liitetiedoissa rahoitusvälineistä on annettava määrättyjä lisätietoja.

Rahoitusvälineiden merkitsemisestä taseeseen säädetään KPL 5:2a §:ssä. Kir-

janpitolain 5:2 §:stä poiketen rahoitusvälineet voidaan arvostaa käypään arvoon, ja käyvän arvon muutos merkitään joko tuotoksi tai kuluksi tuloslaskelmaan tai joissakin tapauksissa aina taseen omaan pääomaan sisältyvään käyvän arvon rahastoon.

Edelleen kirjanpitolain 5:2a §:n mukaan KTM:n asetus 1315/2004 sisältää tarkemmat säännökset käyvän arvon mukaisen arvostuksen edellytyksistä, käyvän arvon määrittämisestä sekä käyvän arvon muutosten merkitsemisestä tuloslaskelmaan ja taseeseen. Asetuksessa on säännökset myös rahoitusvälineistä annettavista liitetiedoista ja toimintakertomuksessa annettavista tiedoista.

Pykälä ei voi koskea kuin pääsäännössä mainittuja eriä, koska kirjanpitolain 5:2a §:ssä säädetään vain KPL 5:2 §:n pääsäännöstä poiketen. Siten pykälä koskee kaikkia saamia ja kaikkia velkoja sekä vain (vaihtuvaan, lyhytaikaiseen) rahoitusomaisuuteen kuuluvia arvopapereita ja muita sellaisia rahoitusvaroja.

Johdonmukaisuus arvostamisperiaatteen noudattamisessa

Vapaaehtoinen mahdollisuus merkitä rahoitusväline taseeseen käypään arvoon koskee käytännössä varsin suppeaa rahoitusvälineiden joukkoa.

Rahoitusvälineiden käypään arvoon arvostamisperiaatteen soveltamisen aloittaminen on vapaaehtoista. Vapaaehtoisen noudattamisen jälkeen arvostamisperiaatteen soveltamisessa on noudatettava johdonmukaisuutta, jatkuvuutta tilikaudesta toiseen.

Pidettävä erillään arvonorotus ja uudelleenarvostusrahastosta

Käyvän arvon rahastoa ei tule sekoittaa arvonorotusrahastoon (KPL 5:17 §) eikä uudelleenarvostusrahastoon (KPL 7a-luku); ne ovat täysin eri asioita. Asetuksen (1315/2004) mukainen käypään arvoon arvostamisen mahdollisuus on suppea ja muutoksen kirjaaminen käyvän arvon rahastoon vieläkin rajoitetumpaa. →

KUVA: MOSTPHOTO

Esimerkiksi pysyvien vastaavien sijoituksissa oikein esitettyjen pörssi-osakkeiden arvonmuutoksia ei saa kirjata käyvän arvon rahastoon. Arvonkorotuksen tekeminen pysyvistä vastaavista on kovin rajoitettua, ja uudelleenarvostusrahasto voi koskea vain IFRS-tilinpäätöksen laatijaa.

Käyvän arvon rahasto osakeyhtiölain valossa

Osakeyhtiölain mukaan käyvän arvon rahasto on sidottua omaa pääomaa. Osakeyhtiöoikeudellisesti on kyseenalaista, voiko sidotun oman pääoman rahasto olla negatiivinen – voiko koko vapaan oman pääoman jakaa vaikka osinkoina, jos joku sidotun pääoman eristä on negatiivinen?

Toisaalta onko tällainen arvonnousu ilman muuta osa voitonjakokelpoisia varoja, jos realisoitumaton arvonnousu on mahdollista kirjata tuloslaskelmaan ja siten tilikauden tuloksen kautta vapaseen omaan pääomaan?

Kirjanpitolain mukaan yksi keskeinen tilinpäätösperiaate on varovaisuus

(KPL 3:38), jonka mukaan mm. ainoastaan tilikaudella toteutuneet, realisoituneet voitot otetaan huomioon. Mahdollisuus kirjata rahoitusvälineistä positiivisia arvonmuutoksia tilinpäätökseen voi osoittautua ongelmalliseksi sovitettaessa sitä yhteen varovaisuuden periaatteeseen kanssa.

Arvonmuutokset

Tase-erien erillisarvostus lähtee periaatteesta, että mikään tase-erä ei saa olla yliarvostettu. Kirjanpitoarvon ja markkina-arvon negatiivinen erotus pitää kirjata arvonalentumisena tuloslaskelmaan. Myös jo kirjatun arvonalentumisen palautus on kirjattava.

Joidenkin mielestä nämä kirjaukset aiheuttavat tuloksen turhaa heilahtelua. Jää nähtäväksi, johtaako rahoitusvälineiden arvonmuutosten (myös yliarvojen) mahdollinen kirjaaminen tulosvaikutteisesti parempaan tilanteeseen.

Rahoitusvälineiden kirjaaminen käypään arvoon ei koske vaihto-omaisuuden rahoitusvälineitä kuten arvopaperikauppiaan vaihto-omaisuuden arvopapereita tai muita sellaisia rahoitusvaroja. Vaihto-omaisuus arvostetaan tilinpäätöksessä alimman arvon periaatteen mukaisesti.

Asetus rahoitusvälineiden käypään arvoon arvostamisesta

Asetus (1315/2004) voi koskea vain siinä lainkohdassa tarkoitettuja eriä eli saamisia ja velkoja sekä rahoitusomaisuuden arvopapereita ja muita sellaisia rahoitusvaroja, jotka ovat (myös) rahoitusvälineitä, koska se on annettu erästä lainkohtaa tarkentamaan.

Asetus ei siis koske muuhun kuin rahoitusomaisuuteen sisältyviä arvopapereita kuten esimerkiksi pysyvien vastaavien sijoituksiin tai vaihto-omaisuuteen sisältyviä arvopapereita. Käyvän arvon muutosten kirjaaminen käyvän arvon rahastoon tulee kysymykseen harvoin.

Rahoitusvälinettä ei saa arvostaa käypään arvoon lainkaan, jos:

- rahoitusvälineen käypää arvoa ei ole luotettavasti määriteltävissä
- kysymyksessä on rahoitusväline, joka ei ole johdannainen ja joka pidetään eräpäivään saakka
- kysymyksessä on laina- tai muu saaminen, jota ei pidetä kaupankäyntitarkoituksessa
- rahoitusväline on osuus tytär-, omistusyhteys- tai yhteisyrityksessä
- rahoitusväline on kirjanpitovelvollisen oman pääoman ehdoin liikkeeseen laskema
- rahoitusväline on ehdollista vastiketta koskeva sopimus yritysten yhteisliittymässä
- kysymyksessä on muu rahoitusväline, joka yleisesti hyväksytyn käytännön mukaisesti arvostetaan käyvästä arvosta poikkeavasti.

Rahoitusjohdannaiset ja käypä arvo

Rahoitusveloista käypään arvoon arvostetaan rahoitusjohdannaiset ja kaupankäyntisalkkuun kuuluvat rahoitusvelat. Rahoitusvälineisiin kuuluvilla rahoitusjohdannaisilla tarkoitetaan

- a) rahoitusvälineisiin perustuvia sopimuksia, joissa toiselle sopimuspuolelle annetaan oikeus suoritukseen käteisellä tai muulla rahoitusvälineellä ja
- b) hyödykkeisiin perustuvia sopimuksia, joissa toiselle sopimuspuolelle annetaan oikeus suoritukseen käteisellä tai muulla rahoitusvälineellä lukuun ottamatta sopimuksia, jotka on alun perin tehty täyttämään, ja jotka edelleen täyttävät, hyödykettä koskevat hankinta-, myynti- tai käyttövaatimukset ja jotka on tarkoitus suorittaa hyödykkeen toimituksella.

Käypänä arvona pidetään:

- markkina-arvoa rahoitusvälineelle, jolle on vaikeuksitta määriteltävissä luotettavat markkinat
- arvoa, joka on johdettavissa rahoitusvälineen osien tai vastaavien rahoitusvälineiden markkina-arvosta tai
- arvoa, joka on laskettavissa rahoitusmarkkinoilla yleisesti hyväksytyillä arvostusmalleilla ja -menetelmillä, jos

markkina-arvo rahoitusvälineelle on niiden avulla luotettavasti arvioitavissa

- haluttaessa, varan tai velan tai sen osan käyvän arvon suojauksessa ko. menettelyn edellyttämää määrää.

Pääsääntönä on, että tilikauden tuotoksi tai kuluksi merkitään tuloslaskelmaan käypään arvoon merkittävien rahoitusvälineiden tilinpäätöshetken arvon ja kirjanpitoarvon erotus.

Erotuksen esittäminen taseen käyvän arvon rahastossa

Erotus on pakko merkitä taseen käyvän arvon rahastoon, kun kyseessä on suojauslaskentamenettelyssä käytetyn rahoitusvälineen kirjaus, jolla tehdään mahdolliseksi koko arvonmuutoksen tai sen osan kirjaamatta jättäminen tuloslaskelmaan kyseisellä tilikaudella (rahoirran suojaus).

Erotuksen merkitseminen on välttämätöntä myös silloin, kun arvonnou- tos aiheutuu kirjanpitovelvollisen ulkomaiseen yritykseen tekemiin nettoinvestointeihin sisältyvän valuutta-erän kurssimuutoksesta (muuntoero) tai kun kyseessä on sellainen taseen vastaaviin merkityn käyvän arvon mukaan arvostettava rahoitusväline, jota ei pidetä kaupankäyntitarkoituksessa ja joka ei ole johdannaissopimus.

Lisäksi taseeseen saadaan merkitä erityistä varovaisuutta noudattaen käyvän arvon muutokseen sisältyvä laskennallinen verovelka tai -saaminen.

Käyvän arvon rahastoa on oikaistava heti, kun rahoitusväline luovutetaan tai se erääntyy.

Emo- ja konserniyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot

Sekä emoyrityksen että konsernin tilinpäätöksen liitetietoina on esitettävä tiedot käytettyjen arvostusmallien ja -menetelmien perusteista, rahoitusvälineryhmittäin käypä arvo ja suoraan tuloslaskelmaan merkityt arvonnou- tokset sekä käyvän arvon rahastoon merkityt muutokset.

Liitetietovaatimuksiin sisältyvät myös johdannaislajeittain tiedot johdannaisten käytön laajuudesta ja niiden käyttötarkoituksesta sekä olennaiset ehdot, jotka saattavat vaikuttaa tulevien kassavirtojen määrään, ajoitukseen ja varmuuteen. Lisäksi liitetietojen tulee sisältää erittely, josta ilmenevät käyvän arvon rahaston muutokset tilikauden aikana.

Niin ikään tilinpäätöksen liitetiedoissa on esitettävä tiedot suojauslaskennassa sovellettavasta arvostamisesta ja näistä varoista ja veloista tuloslaskelmaan merkityt tuotot ja kulut. Myös tiedot suojaavien ja suojattavien varojen ja velkojen merkitsemisestä taseeseen sekä kuvaus suojaavista ja suojattavista varoista ja veloista tulee löytyä liitetiedoista.

Toimintakertomuksessa annettavat tiedot

Toimintakertomuksessa on annettava yrityksen ja konsernin varojen, velkojen, rahoitusaseman taikka tilikauden tuloksen arvioimisen kannalta olennaiset tiedot rahoitusriskien hallinnan tavoitteista ja menettelytavoista, mukaan luettuna kunkin sellaisen ennakoidun liiketoimen päälajin suojausmenettely, johon sovelletaan suojauslaskentaa. Lisäksi toimintakertomuksen tulee sisältää olennaiset tiedot hinta-, luotto-, likviditeetti- ja kassavirtariskeistä.

Milloin rahoitusvälinettä ei pidetä kaupankäyntitarkoituksessa?

Käyvän arvon rahastoa ei tule sekoittaa arvonnou- korotusrahastoon (KPL 5:17 §) eikä uudelleenarvostusrahastoon (KPL 7a -luku); ne ovat täysin eri asioita.

Rahoitusvälineiden käypään arvoon arvostamisperiaatteen soveltamisen aloittaminen on siis vapaaehtoista, mutta sen jälkeen arvostamisperiaatteen soveltamisessa on noudatettava johdonmukaisuutta tilikaudesta toiseen.

Kommentti: Milloin sitten ”kyseessä on sellainen taseen vastaaviin mer-

kityn käyvän arvon mukaan arvostettava rahoitusväline, jota ei pidetä kaupankäyntitarkoituksessa ja joka ei ole johdannaissopimus”?

Silloin, kun rahoitusomaisuuden arvopaperit ja muut sellaiset rahoitusvarat ovat sellaisia, joita ei pidetä kaupankäyntitarkoituksessa ja jotka eivät ole johdannaissopimuksia.

Mikä on sellainen arvopaperi tai johdannaissopimus, joka on vain tilapäisesti muussa muodossa kuin rahana, mutta jolla ei aiota käydä kauppaa?

Lisää hankalia kysymyksiä

Voi siis olla, että lainsäädännön mukaan tapahtuva rahoitusomaisuuden rahoitusvälineiden käyvän arvon muutosten kirjaaminen käyvän arvon rahastoon on käytännössä erittäin harvinaista.

Edelleen, laskennallisten veroerien kirjaamismahdollisuus käyvän arvon rahastosta on pulmallista. Laskennallinen verosaaminen voidaan kirjata, ei vain tavallista varovaisuutta noudattaen vaan erityistä varovaisuutta noudattaen.

Mitä sitten tarkoittaa laskennallisen verovelan kirjaaminen erityistä varovaisuutta noudattaen?. □

Balanssin numerossa 2/2013 julkaistava artikkelin toinen osa käsittelee kaupankäyntisalkkua, kommentoi KILA:n lausuntoja 1870/2011 ja 1880/2011 rahoitusvälineiden kannalta sekä esittää uudistuneen arvopaperimarkkinalain käsitteet ”rahoitusväline” ja ”arvopaperi”.



KHT **Kari Lydmanilla** on kolmen vuosikymmenen kokemus koti- ja ulkomaisten yhtiöiden, säätiöiden ja yhdistysten tilintarkastuksesta.

Finanssiyhtiöiden taloudellista raportointia koskevat Fivan uudet ohjeet

RAHOITUSSEKTORIN yritysten taloudellista raportointia koskeva Fivan ohjeistus tuli voimaan 1.2.2013. Uutta ohjeistusta sovelletaan ensimmäisen kerran vuoden 2013 tilinpäätöksiin. Finanssivalvonnan uuteen määräys- ja ohjelmakokoelmamuotoon siirretty ohjeistus muodostuu kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevista määräyksistä ja ohjeista. Niitä on päivitetty EU:n hyväksymien IAS 39:ään liittyvien muutosten ja tulkintojen osalta. Niihin on sisällytetty IFRS 13 -standardin käyvän arvon määrittämistä

koskevat tarkentavat säännökset ja käypien arvojen esittämistä tilinpäätöksessä koskevat vaatimukset sijoituskiinteistöjä lukuun ottamatta. Myös mm. arvopaperimarkkinalaisäädännön uudistuksen ja tilinpäätössääntelyn muutosten vaikutukset on huomioitu finanssiyhtiöiden taloudellista raportointia koskevassa uudessa ohjeistuksessa.

http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Saantely/Maaryskokoelma/Uusi/Pages/01_2013.aspx

EU-komissiolta tulossa pörssiyhtiöiden hallinnointi- ja ohjausjärjestelmiä koskevia sääntelyesityksiä

EU-KOMISSIO viime vuoden lopulla julkistama toimintasuunnitelma, joka koskee mm. yritysten hallinnointi- ja ohjausjärjestelmiä, sisältää kehittämisalioitteita, joilla pyritään lisäämään avoimuutta yritysten hallinnointi- ja ohjausjärjestelmistä ja vahvistamaan osakkeenomistajien sitoutuneisuutta näihin järjestelmiin. Komissiolta odotetaan tämän vuoden aikana mahdollista suositusta hallinnointi- ja ohjausjärjestelmiä koskevien raporttien laadun parantamiseksi. Tavoitteena on mm. kohentaa comply or explain –tilanteisiin liittyvää raportointia. Suunnitelmissa on myös mm. direktiivimuutos, joka lisää avoimuutta hallinto- ja valvontaelinten jäsenten palkka- ja palkkiokäytännöissä. Osakkeenomistajille tämä avaisi yhtiökokouksessa äänestysmahdollisuuden palkka- ja palkkiokäytännöistä ja -selvityksestä.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0740:FIN:FI:PDF>

Vain kolmella EU-maalla Suomea korkeampi yleinen arvonlisäverokanta

TÄMÄN vuoden alusta voimaan tullut yleinen arvonlisäverokanta on 24 %. Uudet alennetut arvonlisäverokannat ovat 14 % ja 10 %. Valtiovarainministeriön mukaan yleinen arvonlisäverokantamme on nyt EU-maiden neljänneksi korkeimmat.

Yleinen verokanta 24 %

Alennetun 14 %:n verokannan piiriin kuuluvat

- elintarvikkeet
- rehut
- ravintola- ja ateriapalvelut.

Alennetun 10 %:n verokannan piiriin kuuluvat

- kirjat
- tilatut sanoma- ja aikakauslehdet
- lääkkeet
- liikuntapalvelut
- henkilökuljetus
- majoituspalvelut
- televisio- ja yleisradiotoiminnasta saadut korvaukset
- kulttuuri- ja viihdetilaisuudet
- tekijän suorittamat taide-esineiden myynnit ja kaikkien taide-esineiden maahantuonti
- tekijänoikeusjärjestöjen saamat tekijäkorvaukset.



KUVA: iStockphoto

Mikä on asiakkaalle tärkeää tilintarkastuksessa?

Tyytyväisen tilintarkastusasiakkaan takaa löytyy pykäläviidakossa sujuvasti suunnistava mutkaton yhteistyökumppani, jonka ammattitaitoisessa otteessa tarkastus luistaa jämpästi ja vaivattomasti.

TILINTARKASTAJAN ammattitaito ja tehokkuus nousivat tärkeimmiksi asiakkaiden mainitsemiksi tekijöiksi tilintarkastuksessa HTM-tilintarkastajat ry:n Innolink Research Oy:llä teettämässä selvityksessä loka-marraskuussa. Lähes yhtä tärkeinä pidettiin lakien ja asetusten tuntemusta, aikatauluissa pysymistä ja sekä tarkastustyön yleistä sujuvuutta ja yhteistyön helpoutta.

Parhaimmat onnistumisarvosanat tilintarkastajille annettiin aikataulu- ja noudattamisesta ja ammattitaidosta. Reviisori- arvioitiin onnistuneen myös säädösten hallinnassa ja kyvyssä tehdä oikeita asioita. Tyytyväisiä oli niin ikään tarkastustyön sujuvuuteen sekä yhteistyön vaivattomuuteen.

Asiakkaiden tyytyväisyyttä kartoittaneeseen selvitykseen haastateltiin edustajia lähes 110 yrityksestä, joiden tilinpäätösten oikeellisuuden varmentamisesta vastasi hyväksytty tilintarkastaja. Lähes 100 prosenttia selvitykseen vastannasta (99 %) kertoi tilintarkastuksen vastanneen heidän odotuksiaan. Omiin kokemuksiin tukeutuen vastaajat olivat yleisesti valmiita suosittelemaan tilintarkastuksen teettämistä muille yrityksille.

Tilintarkastus koettiin yrityksissä hyödyllisenä asioiden varmistajana ja toimintona, joka lisää yrityksen luotettavuutta antaen asiakkaalle myös vastinetta. Myös tilintarkastusvelvollisuuden piiriin kuulumattomissa yrityksissä jaettiin näkemys tilintarkastuksen hyödyllisyydestä.

http://www.htm.fi/instancedata/prime_product_yhdistys/htm/embeds/htm_intranet/Paakirjoitus_4_2012.pdf

BALANSSI

Ilmoita 22.4.2013 ilmestyvässä uudessa Balanssi-lehdessä!

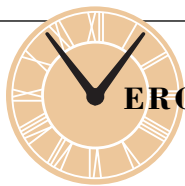
Kysy tarjouksista ja toistoalennuksista osoitteessa: ilmoitukset@balanssilehti.fi

Kotisivuiltamme www.balanssilehti.fi löydät päivitettyä tietoa Balanssi-lehdestä ja ilmoittelusta.



P-Analyzer Tilinpäätösanalyysi- ja ennusteohjelmisto.

Info ja ilmaisversio
www.sbb.fi



Risteilytuliaisina Viron yritysveromalli?



Suomenlahden toisella puolella kaikki näyttäisi olevan toisin kuin meillä, näin ainakin yritysverotuksen osalta. Ja ikävä kyllä paremmin kuin meillä.

Moni uneksii järjestelmästä, jossa yritykset eivät maksa tuloveroa voitostaan ennen kuin voitto jaetaan omistajille. Koko voitto voidaan käyttää yrityksen omien tarpeiden tyydyttämiseen.

Viron veromalli täyttää kaikki teoreettisesti oikeat hyvän verojärjestelmän ominaisuudet. Oma ja vierasta pääomaa kohdellaan neutraalisti eikä verotus muutoinkaan ohjaa yritysten käyttäytymistä. Kaiken kukkuraksi malli näyttää kansainvälisesti hyvin kilpailukykyiseltä.

Olisiko mahdollista, että Viron yritysveromalli voitaisiin laivata lahden yli myös meille? Ajatus on niin mielenkiintoinen, että sen pohtimiseen kannattaa uhrata vähintäänkin hetki. Pohdiskelu on syyttä aloittaa tarkkailemalla aluksi verojärjestelmien rakenteita ja julkissektorin kokoja.

Viro on yksi tasaverotuksen maista. Kaikkia tuloja kuten palkkoja, eläkkeitä, yritystuloja ja pääomatuloja verotetaan yhdellä kiinteällä verokannalla, joka on tällä hetkellä 21 % ja vuodesta 2015 alkaen 20 %. Veron maksaa osakeyhtiö, kun se jakaa voittonsa osinkona omistajalleen. Omistaja ei maksa saaduista osingosta lainkaan veroa.

Suomessa ansiotuloja verotetaan progressiivisesti, jolloin veroprosentti on nollan ja lähes 60 %:n välillä. Pääomatuloja verotetaan joko 30 tai 32 %:n tasolla. Osakeyhtiön jakama osinko on pääsääntöisesti osittaisen kahdenkertaisen verotuksen piirissä. Suomen ja Viron kokonaisveromalleissa on täten merkittävä rakenteellinen ero.

Viro pääsi rakentamaan veromallinsa puhtaalta pöydältä sosialismin kaaduttua reilut pari vuosikymmentä sitten. Tässä auvoisessa tilanteessa oli mahdollista luoda jotain hyvin omaperäistä. Viron julkistalouden koko haluttiin pitää kurissa. Pieni ja velaton julkistalous loi edellytykset pitää vero-

tus hyvin kohtuullisella tasolla. Kansa ei ollut tottunut progressiiviseen verotukseen. Suomessa julkissektori on jättimäisen suuri ja nykyisin myös hyvin velkaantunut. Verotuksessa progressio on ollut itsestään selvyys sata vuotta ainakin ansiotulojen osalta.

Edellä kerrottu osoittaa, että Virossa oli ja on edelleen Suomeen verrattuna täysin erilainen ympäristö, jossa yritysverotus on kiinteä osa koko verojärjestelmää. Tasaverojärjestelmässä on luontevaa, että yritysverotus on yhdenkertaista ja se tapahtuu samalla verokannalla kuin muiden tulojen verotus.

Suurin ongelma Viron mallin tuomisessa meille on juuri siinä, että Viron verotus tasaverotusta ja meidän progressiivista. Viron mallin puhdas sovelus Suomessa tarkoittaisi sitä, että osakeyhtiöstä olisi mahdollista saada aina tulo yhteen kertaan verotettuna ja kiinteällä verokannalla.

Vaikka tämä verokanta olisi nykyisen yhteisöverokantamme (24,4 %) tai pääomatuloverokantamme (30/32 %) suuruinen, ero palkkatulojen verotuksen tasoon olisi ilmeisen kestävä. Kiusaus muuntaa isoja progressiivisesti verotettuja palkkatuloja osakeyhtiön tuloiksi

kasvaisi haitallisesti.

Näyttää siltä, että Viron yritysveromallia ei ole mahdollista siirtää ainakaan puhtaana Suomeen. Yritysverotus on osa kokonaisverojärjestelmää, johon se on kitkattomasti sopeutettava. Tämä ei tarkoita sitä, ettei Virossa voitaisi ottaa mitään mallia myös meille. Sopiva alkuherkkupala olisi esimerkiksi yhteisöverokannan alentaminen Viron tasolle.

Vähän villimmällä mielikuvituksella voitaisiin pohdiskella sellaistaakin vaihtoehtoa, jossa yritys maksaisi tuloveronsa vasta siinä vaiheessa, kun voitto jaetaan omistajille.

Viron mallista meidän malli eroaisi siinä, että omistaja joutuisi mahdollisesti maksamaan yrityksestä saamastaan tulosta vielä veroa sellaisen määrän, joka olisi oikeudenmukainen suhteessa muiden tulojen verotuksen tasoon. Virossa omistaja saa tulonsa verovapaasti.

PAULI K. MATTILA

UUSIN TIETO VEROTUKSESTA 2013

Verolainsäädäntöön kohdistuu jatkuvasti muutospaineita, jotka johtuvat mm. talouden toimintaympäristön muutoksista, EU:n vaikutuksesta ja kansainvälisestä verokilpailusta.

Kulmassa olevalla vaalikaudella elinkeinoverotusta uudistetaan kilpailukyyn ja veropohjan turvaamiseksi. Uudistusta valmistellaan elinkeinoverotuksen asiantuntijatyöryhmässä, jonka toimikausi on 1.1.2012–31.3.2013. Työryhmän selityksessä kartoitetaan mm. konserniverojärjestelmän uudistaminen, tappiontasausjärjestelmän laajentaminen, tuotannollisten investointien korotettujen poistojen jatkotarve ja T & K -vähennyksen toteuttamismahdollisuudet.

Verolainsäädännön ja verotuskäytännön muutosten ja tulkintojen päivittäminen ja ajan tasalla pysyminen edellyttää verotusasioiden jatkuvaa seurantaa. *Verotus-lehti*, joka on ilmestynyt vuodesta 1950 alkaen, on tässä suhteessa luotettava ja aikaansa seuraava tietolähde. *Verotus-lehti* veroalan ammattijulkaisuna on yrityksen verotusasioita hoitavalle sekä verotusta seuraavalle henkilölle erinomainen tietolähde.

Lehdessä kirjoittajina ovat verotuksen parhaat asiantuntijat, jotka selvittävät mm. yritysverotuksen, arvonlisäverotuksen, henkilöverotuksen, perintö- ja lahjaverotuksen ja varainsiirtoverotuksen muutoksia ja tulkintoja.

Lehdessä julkaistaan säännöllisesti IFRS-palstaa, kansainvälisten veroasioiden palstaa, EU-uutisia ja kommentoidaan KHO:n veroratkaisuja. Lehden sisältö on objektiivista asiantietoa.

Verotus

1/2013

Suomen verolainsäädännön ja verotuskäytännön tuntemusta edistävä aikakausjulkaisu

Verolainsäädännön ja verotuskäytännön tuntemusta edistävä aikakausjulkaisu

Vuosikertaan kuuluu viisi numeroa

Tilaushinta vuodeksi 2013 on 97 euroa

Julkaisijat:
Verovirkailijain Liitto r.y.
Suomen Veromiehet r.y.
Suomen Verotarkastajat SVT r.y.
Helsingin Veroviraston Virkailijat r.y.

Lehteä julkaisevat
verotusalan yhdistykset

2013

Aikakausjulkaisu Verotus PL 223 00101 Helsinki
sähköp. webmaster@verotus-lehti.fi; www.verotus-lehti.fi

Tilauskortti

Tilaan *Verotus-lehden*

- ☐ kestotilauksena alkaen vuodesta 2013
☐ vuodeksi 2013

Kestotilaus jatkuu ilman uudistusta, kunnes tilaaja irtisanoo tilauksensa. Tilaus laskutetaan vuosittain helmikuussa kulloinkin voimassa olevin hinnoin. Tilaushinta vuonna 2013 on 97 euroa (sis. alv 10 %).

Tilaaajan nimi _____

Lähiosoite _____

Postinumero ja -toimipaikka _____

Aikaisempia vuosikertoja on myös saatavissa. Tilaan
☐ vsk 2012 89 € ☐ vsk 2011 80 € ☐ vsk 2010 75 €
☐ vsk 2009 70 € ☐ vsk 2008 70 € ☐ vsk 2007 66 €

**Verotus
maksaa
posti-
maksun**

AIKAKAUSJULKAISU VEROTUS
Tunnus 5001799
00003 Vastauslähetyt

Suomi ja USA vastavuoroiseen yhteistyöhön tilintarkastajien valvonnassa

TEKSTI / TARJA SVIILI KUVA / KESKUSKAUPPAKAMARI



James R. Doty PCAOB:sta ja TILA:n Antti Heikinheimo korostivat kansainvälisen yhteistyön tärkeyttä tilintarkastajien valvonnassa.

YHDYSVALTOJEN JA Suomen välinen listattujen yhtiöiden tilintarkastajia koskeva vastavuoroinen valvontayhteistyö on käynnistymässä. Yhteistyösopimus vahvistettiin Keskuskauppakamarin Tilintarkastuslautakunnan puheenjohtaja **Antti Heikinheimon** ja USA:n Public Company Accounting Oversight Boardin puheenjohtaja **James R. Dotyn** allekirjoituksin Helsingissä 1.2.2013.

Yhteistyössä vetovastuu TILA:lla

Suomen kanssa tehty sopimus vahvistaa PCAOB:n kansainvälistä yhteistyötä tilintarkastusalan eurooppalaisvalvojen kans-

sa. Suomen ja USA:n valvontayhteistyön painopiste on tietojen vaihdossa. Sopimuksen mukaan TILA johtaa ja organisoii suomalaisiin tilintarkastusyhteisöihin kohdistuvat valvontatoimet, jotka toteutetaan yhdessä sen ja PCAOB:n kesken.

Vastavuoroisen sopimuksen piiriin kuuluu tällä hetkellä viisi PCAOB:iin rekisteröitynyttä suomalaista KHT-yhteisöä. Suunnitelmissa on ollut yhteistarkastuksen tekeminen Suomessa.

– Yhteistyö merkitsee yhteisöihin kohdistuvaa yleistä valvontaa, tarkastuksia tai tapauskohtaista tutkintaa. Yhden yhteisön yhteistarkastuksesta on keskusteltu PCAOB:n kanssa. Muut ovat ”uinuevia”, joten tarvetta yhteisiin valvontatoimiin niiden osalta ei ole, kertoo johtava asiantuntija **Pasi Horsmanheimo** TILA:sta.

Yhteistarkastuksen ajankohdasta neuvotellaan

Horsmanheimon mukaan PCAOB:n kanssa jatketaan nyt neuvotteluja konkreettisesta yhteistyöstä. Alkukeväästä TILA:ssa lyödään lukkoon ns. PIE-tilintarkastusyhteisöjen vuoden 2013 tarkastusohjelma, mikä on myös PCAOB-yhteistyön kannalta relevanttia.

– Mahdollisen yhteistarkastuksen toteutuksesta ja ajankohdasta päätetään siis tuonnempana, sanoo Horsmanheimo.

Tietosuojakysymykset ratkaistu

Tietosuojakysymysten ratkaiseminen oli eräs edellytys Suomen ja USA:n välisen valvontayhteistyön käynnistämiseksi. Miten tietosuojaan liittyvät kysymykset on ratkaistu?

– Sopimukseen sisältyy erillinen sopimus henkilötietojen suojasta tilintarkastuksen laatua valvottaessa. Se vastaa Suomen henkilötietolain sisältöä ja vaatimuksia. Lähtökohtana on, että henkilötietoja siirretään vain välttämättömissä tilanteissa. Niin sanottuja arkaluonteisia henkilötietoja ei siirretä ollenkaan, Horsmanheimo toteaa.

Tietojen siirrossa TILA on yhteydessä Suomen tietosuoja-valtuutetun toimistoon.

– Mahdollisesti käytännön valvontayhteistyön kuluessa henkilötietoja ei tarvitse ollenkaan siirtää, koska niiden siirto ei ole valvonnassa keskeistä tai relevanttia, hän täsmentää.

KHT-yhdistyksen Tapani Vuopala: Valvontayhteistyön päävastuu kansallisella valvojalla

TEKSTI / TARJA SVIILI KUVA / OLLI HÄKÄMIES

SARBANES-OXLEY -LAIN alaisten suomalaisyhtiöiden tilintarkastajat ovat rekisteröityneet USA:n valvontaviranomaiseen Public Company Accountant Oversight Boardiin, joka pääsee jatkossa valvomaan myös suomalaisia tilintarkastusyhteisöjä TILA:n kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti.

Mitä ajatuksia valvontayhteistyösopimus herättää, KHT-yhdistyksen puheenjohtaja Tapani Vuopala?

– Yhteistyösopimusta ja siihen perustuvia yhteisiä laaduntarkastuksia on osattu odottaa, onhan niitä tehty jo joissakin muissa EU- maissa ja Pohjoismaissa. On tärkeää, että nämäkin laaduntarkastukset ovat laadukkaita tuoden lisäarvoa tilintarkastajille sekä myös tilintarkastuksen kohteena olevalle yritykselle.

Millaisia odotuksia TILA:n ja PCAOB:n väliseen valvontayhteistyöhön kohdistuu?

– Pidämme tärkeänä, että kotivaltioperiaate toteutuu ja että kansallinen valvojamme TILA on päävastuussa ja pitää langat käsissään valvontayhteistyössä. Toivomme joustavia ja joutavia, olennaisiin kysymyksiin keskittyviä tarkastuksia.

Millaisia käytännön kokemuksia PCAOB:n ja eurooppalaisvalvojen yhteistyöstä on saatu?

– Yhteiset laaduntarkastukset ovat käsityksemme mukaan olleet erilaisia riippuen paikallisen valvojan valvotumisasteesta ja siitä, kuinka paljon PCAOB luottaa paikallisen valvojan tekemään tarkastukseen. Kokemukset ovat riippuneet myös siitä, osuuko tarkastus samaan sykliin paikallisen valvontaohjelman kanssa ja ylipäänsä PCAOB:n intresseistä eli painottaako se laadunvalvontajärjestelmän vai toimeksiantojen läpikäyntiä.

Kollegoilta muista maista saamiemme kommenttien perusteella tarkastukset on koettu kohtuuttoman raskaiksi ja pitkiksi eikä niiden ole aina koettu keskittyvän selkeästi tilintarkastajan lausuntojen kannalta keskeisiin kysymyksiin. Tällöin tarkastuksista koituva lisäarvo on voinut jäädä vähemmäksi.

Miten PCAOB:n tarkastuskäynti vaikuttaa tilintarkastusyhteisöön?

– Tarkastukset aiheuttavat yhteisöille paljon hallinnollista työtä. Luonnollisesti valvonnasta aiheutuu myös tilintarkastajille välittömiä ja välillisiä lisäkustannuksia, joiden toivomme säilyvän kohtuullisina.

Valvontayhteistyön hidasteena olleet tietosuojakysymykset on nyt ratkaistu. Ovatko tilintarkastajat tyytyväisiä tietosuojakysymysten ratkaisuihin puheenjohtaja Tapani Vuopala KHT-yhdistyksestä?

– TILA on ilmoituksensa mukaan ottanut tietosuojaa koskevan sääntelyn huolellisesti huomioon sopimusta tehdessään ja oletamme, että valvontayhteistyö voi tältäkin osin sujua asianmukaisesti. Pidämme tärkeänä, että henkilöä koskevien tietojen ohella myös yrityksiä koskevien tietojen luovuttamiseen liittyvät kysymykset on ratkaistu tilintarkastajan oikeussuoja huomioon ottaen.



– On tärkeää, että yhteiset laaduntarkastukset tuovat lisäarvoa tilintarkastajille ja tilintarkastettaville, Tapani Vuopala sanoo.



Uudet palstat esittelyssä

Uusilla palstoilla liikutaan yritystalouden arjen akuuteissa, yllättävissä ja tutuissakin kysymyksissä. Tuoreena vakiokolumnistina aloittaa Olavi Ala-Nissilä.



PYKÄLÄPILŠTTI

Lakimuutosten ytimet nopeasti ja helppolukuisesti. Kokeneet liikejuristit tiivistävät olennaisen verotuksessa, yhtiöoikeudessa, rahoituksessa, yrityskaupoissa ja yleisessä liikejuridiikassa tapahtuvista säännösuudistuksista.

OLAVI ALA-NISSILÄ

Balanssin vakiokolumnisti, entinen parlamentaarikko ja Euroopan tilintarkastustuomioistuimen jäsen sekä nykyinen KHT-yhteisön partneri pitää ajan tasalla mm. velkakriisin viimeisimmistä käänteistä.



Sana on vapaa ja hyvin argumentoidut räväkätkin kannanotot maailmanmenosta toivotetaan tervetulleeksi osoitteeseen
toimitus@balanssilehti.fi

DIGITALENTTI

Taloushallinnon virtuaalitodellisuudessa kouliintuneet KHT-yhteisön asiantuntijat arvioivat käytössä olevien talouden ohjausjärjestelmien sekä taloushallinnon ohjelmistojen toimivuutta mm. luotettavan taloudellisen raportoinnin kannalta.

NEXT GENERATION

Juttusarja yritystalouden nuoresta polvesta niin yrittäjinä, yritysjohtajina, hallituksen jäseninä kuin yritystalouden asiantuntijoinakin.

PÄIVITYKSEN PAIKKA

Tapaamme taloushallinnon ammattilaisia päivittämässä tietojaan ja taitojaan ajankohtaisista säädösmuutoksista.

BALANSSI

Raportointi & hyvä hallinto

ILMESTYMISSAJAT VUONNA 2013

1/2013	18.2.2013
2/2013	22.4.2013
3/2013	14.6.2013
4/2013	16.9.2013
5/2013	25.10.2013
6/2013	20.12.2013

www.balanssilehti.fi

BALANSSI TILAUS

☐ Kestotilaus alkaen _____

Kestotilaus vuonna 2013 on 115,00 euroa (sis. alv 10 %). Tilaus sisältää kuusi numeroa ja cd-romin v. 2012 ilmestyneistä Tilintarkastus-lehden numeroista.

NIMI _____

OSOITE _____

Laskutus, ellei sama kuin toimitusosoite

NIMI _____

OSOITE _____

/ 2013 ALLEKIRJOITUS

VASTAAN-
OTTAJA
MAKSAA
POSTIMAKSUN

BALANSSI

Tunnus 5007630

00003 VASTAUSLÄHETYS

Tilinpäätös- direktiivien uudistus lähenee loppusuoraa

– Uudistuksessa tavoiteltavasta
pienyritysten raportointivelvoitteiden
keventymismahdollisuudesta huolimatta kannattaa
harkita, minkä verran markkinoille jättää tietoa
antamatta, johtava asiantuntija Anu Tanner sanoo.

TEKSTI / TARJA SVIILI KUVA / AKI RASK

KOTOISEEN kirjanpitolakiimme on odotettavissa muutoksia, kunhan EU-parlamentti ja Euroopan neuvosto löytävät yhteisen sävelen uudesta tilinpäätösdirektiivistä, joka korvaa lähitulevaisuudessa nykyiset tilinpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä koskevat 4. ja 7. yhtiöoikeudelliset direktiivit.

Paineita päätöksentekoon

Johtava asiantuntija **Anu Tanner** KHT-yhdistyksestä arvioi, että päätöksentekoon on selvää painetta.

– Alkuperäisenä tavoitteena oli tehdä lopullinen päätös direktiivin sisällystyksestä vuoden 2012 aikana. Näillä näkymin parlamentin täysistuntokäsittely pidettäneen huhtikuussa. Sen jälkeen neuvosto ja parlamentti neuvottelevat kompromissista.

Hänen mukaansa uuden direktiivin toimeenpano kansalliseen lainsäädäntöön voi olla nopeastikin edessä.

– Mikäli päätös syntyy odotusten mukaisesti tänä keväänä, on uuden direktiivin vaatimukset implementoitava jäsenvaltioissa aikaisintaan 1.1.2015 mennessä.

EU-KOMISSION EHDOTTAMAT PIENYRITYKSEN KOKORAJAT

Direktiivireformissa ehdotetaan rajattuja liitetietovaatimuksia pienelle yritykselle. Pienyrityksen rajat täyttyisivät, mikäli kaksi seuraavista vaatimuksista ei ylitä

- liikevaihto 10 milj. €
- tase 5 milj. € ja
- työntekijöiden määrä 50.

Nykytilanteessa liitetietojen kevennykselle ei perusteita

Suomi on jo hyödyntänyt nykydirektiivin sallimia joustoja kansallisessa lainsäädännössä. Pienten yritysten kannalta merkittävin EU-komission muutosehdotus koskeekin säännöstä, jonka seurauksena jäsenvaltiot eivät voisi vaatia yritykseltä direktiivin mainitsemia rajattuja liitetietoja laajempia tietoja.

Tanner huomauttaa, että rajattujen vaatimusten piiriin kuuluisi suurin osa osakeyhtiöistä Suomessa.

– Nykyisessä taloudellisessa tilanteessa luotettavan ja riittävän taloudellisen informaation merkitys on entisestään kasvanut, joten ehdotusten kautta toteutuva mahdollinen tilinpäätösinformaation väheneminen ei olisi perusteltu suuntaus.

Hän kehottaakin yrityksiä harkitsemaan tarkoin mahdollisten raportointikevennysten hyödyntämistä.

– Olisi hyvä miettiä, minkä verran tietoa kannattaa jättää antamatta markkinoille. Asialla voi olla merkitystä esimerkiksi rahoituksen saannissa.

Muita muutosehdotuksia

Lisäksi komission muutosehdotus mahdollistaisi konsernitilinpäätöksen laatimisen vapaaehtoisesti pienissä konserneissa. Tilinpäätösvelvoite poistuisi pienten yritysten kokorajat täyttäviltä konserneilta.

Joidenkin yritysten raportointiin vaikuttaisi Tannerin mukaan myös ehdotettu taseen ja tuloslaskelmakaavojen vaihtoehtoisten esittämistapojen rajoittaminen.

Parlamentti ja neuvosto etsivät yhteistä säveltä

Euroopan parlamentissa direktiiviuudistuksen osalta vastuuvaiokuntana toimii oikeudellisten asioiden valiokunta JURI. Asiaa koskevassa valio-

KIRJANPITOLAISIA KANSALLISIAKIN PÄIVITYSTARPEITA

Tilinpäätösdirektiivien reformin lisäksi kirjanpitolakiin kohdistuu myös kansallisia päivitystarpeita. Tämän hetkisen tiedon mukaan työ- ja elinkeinoministeriö valmistuu samalla huomioimaan kansallisesti havaitut lain muutos- ja tarkistustarpeet.

kunnan raportissa on huomioitu parlamentin muiden valiokuntien kannanotot.

– JURI on esittänyt, että tiettyjen liitetietojen antaminen olisi vapaaehtoista pienille yrityksille. Se on myös esittänyt komission ehdotusta matalampia pienyrityksen kokorajoja siten, että jäsenvaltioille jäisi oikeus säätää korkeammat rajat tiettyihin raja-arvoihin asti, Tanner kertoo.

Parlamentilla ja Euroopan neuvostolla on yhteinen sävel vielä hakusessa.

– Neuvosto ehdottaa, että pienyrityksiltä voitaisiin kansallisesti vaatia tiettyjä liitetietoja direktiivissä mainittujen lisäksi. Yrityksiltä myös edellytettäisiin esimerkiksi lisätietoja jäsenmaan verolainsäädännön kannalta tarpeellisista asioista, mikäli lainsäädäntö sitä edellyttää, hän tarkentaa.

KUVA: Colourbox

Tilintarkastusvelvollisuuden rajaamisehdotuksella ei vaikutusta Suomeen

TILINPÄÄTÖSDIREKTIIVIÄ uudistettaessa ehdotetaan myös pienten yritysten vapauttamista tilintarkastusvelvollisuudesta. Jäsenvaltioilla säilyisi kuitenkin valta päättää tilintarkastuksen kokorajoista.

– Ehdotus ei välttämättä aiheuta muutosta Suomen nykytilanteeseen ellei kansallisesti lähdetä nostamaan tilintarkastusvelvollisuuden rajoja lähemmäksi tilintarkastusdirektiiviehdotuksen mukaisia rajoja, sanoo Anu Tanner.

JURI-valiokunta asettaisi pienille yrityksille alhaisemmat tilintarkastusrajat kuin komission ehdotus. Valiokunta antaisi jäsenmaille kuitenkin oikeuden päättää korkeammista raja-arvoista tiettyihin raja-arvoihin asti.

Kokorajat ratkaistava tilintarkastusdirektiivin uudistuksessa

Euroopan neuvosto ehdottaa samoja euromääräisiä tilintarkastuksen rajoja kuin JURI.

– Kokorajoja koskeva kysymys tulisi käsitellä samanaikaisesti komission antaman tilintarkastusdirektiiviä koskevan ehdotuksen kanssa, Tanner linjaa.

Lisää tilintarkastettavaa maakohtaisesta raportoinnista?

Merkittävimmät tilinpäätösdirektiivin muutosten vaikutukset tilintarkastukseen riippuvat maakohtaista raportointia koskevista päätöksistä.



KHT-yhdistyksen johtava asiantuntija Anu Tanner

– Mikäli maakohtainen raportointi tulee sisältymään tilinpäätöksen liitetietoihin, olisi se myös tilintarkastuksen kohteena. Erillisenä raporttina sitä ei tarvitsisi tilintarkastaa, hän toteaa.

Maakohtainen raportointi luonnonvarojen hyödyntäville yhtiöille

Suurten kaivos- ja metsäteollisuudessa toimivien yritysten raportointivelvoitteet kasvaisivat, mikäli EU-komission direktiiviesityksessä ehdotettu vaatimus maakohtaisesta raportoinnista toteutuu (country-by-country reporting).

– Kaivannaisteollisuudessa ja aarniometsiä hyödyntävässä metsäteollisuudessa toimivien yhtiöiden tulisi komission ehdotuksen mukaan raportoida vuosittain eri maille suoritetuista maksuista, kertoo Tanner.

Suuret listaamattomat ja listatut yhtiöt antaisivat mm. valtioille maksetuista rojalteista, veroista, osingoista ja lisenssimaksuista raportin.

– Näissä yhtiöissä on varauduttava keräämään uudenlaista tietoa ja kehittämään raportointia eri maille suoritetuista maksuista, Tanner ennakoii ehdotuksen todennäköisiä käytännön seurauksia.

Värikästä keskustelua maakohtaisista raportointivaatimuksista

Debatti maakohtaisista raportointivaatimuksista on ollut värikästä. JURI-valiokunta laajentaisi maakohtaisen raportointivelvoitteen myös pankki-, rakennus- ja telekommunikaatioaloille.

– Lisäksi JURI on esittänyt hyvinkin matalia euromääräisiä raportointirajoja ja hankekohtaista raportointia, KHT-yhdistyksen johtava asiantuntija sanoo.

Euroopan neuvosto etenisi asiassa maltillisemmin. Maakohtaiselle raportoinnille se asettaisi 500 000 euron rajan. Raportointivelvoitteen laajentaminen uusille toimialoille ja hankekohtainen raportointi eivät saa neuvoston tukea.

Merkittävimmät muutostarpeet kohdistuvat isoihin yhtiöihin

Tilinpäätösdirektiivien uudistusta KHT-yhdistyksessä seuraava Anu Tanner arvioi, että uudistettava direktiivi ei aiheuttane kirjanpitolain pieniä yrityksiä koskeviin raportointivelvoitteisiin merkittäviä muutostarpeita.

– Sen sijaan kansalliseen sääntelyyn jouduttaneen lisäämään vaatimukset luonnonvarojen hyödyntävien suuryhtiöiden maakohtaisesta raportoinnista. □

Uuden arvopaperimarkkinalain keskeiset muutokset

Tulevaisuudennäkymien raportointiin ja johdon osavuosikatsauksiin liittyvät muutokset keventävät listautujan raportointivelvoitteita. Uusi toimieliin vastaa vastaa jatkossa itsensäntelyn kehittämisestä.

JOSEFIN BJÖRKLUND, MAIJA REIMARI, MIKKO REINIKAINEN

UUSI arvopaperimarkkinalaki astui voimaan 1.1.2013. Arvopaperimarkkinalainsäädännön kokonaisuudistuksen tarkoituksena on ollut mm. turvata kotimaisten arvopaperimarkkinoiden kilpailukyky ja markkinoiden luotettava toiminta sekä parantaa sijoittajien suojaa. Arvopaperimarkkinalain muutosten tavoitteena on erityisesti ollut yhtiöiden hallinnollisen taakan keventäminen.

Tiedonantovelvollisuus – raportointi tulevaisuudennäkymistä

Yksi listayhtiöiden tiedonantovelvollisuuden merkittävimmistä muutoksista on, ettei liikkeeseenlaskijalla enää ole velvollisuutta esittää tulevaisuudennäkymiä osavuosikatsauksissa ja tilinpäätöstiedotteessa, jotka julkistetaan lain voimaantulon jälkeen.

Liikkeeseenlaskija voi muuttaa raportointikäytäntöään ja julkistaa tulevaisuudennäkymät yhdessä tai useamassa tilikauden aikana julkistettavassa osavuosikatsauksessa tai ainoastaan toimintakertomuksessa. Tällöin olisi suosi-

teltavaa kertoa, miten näkymät tulevaisuudessa annetaan ja valittu käytäntö tulisi myös perustella ja noudattaa johdonmukaisesti.

Tulevaisuudennäkymät tulee kuitenkin jatkossakin esittää kirjanpitolain perusteella toimintakertomuksessa. Tulevaisuudennäkymiä koskeva muutos on käsitelty tarkemmin artikkelissa sivuilla.

Tiedonantovelvollisuus – vaihtoehto neljännesvuosikatsaukselle

Pääsääntönä on edelleen, että liikkeeseenlaskija julkaisee osavuosikatsaukset tilikautensa kuukausilta 1–3, 1–6, 1–9 ja 1–12 (tilinpäätöstiedote). Kevennetty menettely on mahdollista muun muassa niille yhtiöille, joiden markkina-arvo alittaa 150 miljoonaa euroa (aikaisemmin 75 miljoonaa euroa). Sen mukaan osavuosikatsaus julkaistaan vain tilikauden kuukausilta 1–6, ja lisäksi johdon osavuotiset katsaukset tilikauden kuukausien 1–6 ja 7–12 aikana; myös tilinpäätöstiedote on julkaistava. →



KUVA: M/PhotoStock

Uusi laki ei enää sisällä vaatimusta vuosikoosteen julkistamisesta. Se ei siten myöskään enää edellytä liikkeeseenlaskijaa julkistamaan vuosikoostetta vuoden 2012 aikana julkistetuista tiedoista.

Uuden lain voimaantulon myötä edellytetään, että kaikki julkistettu tieto, ei pelkästään taloudellisia raportteja, pidetään saatavilla yhtiön Internet-sivuilla vähintään viiden vuoden ajan. Velvollisuus tehdä etukäteisilmoitus seitsemän päivää ennen omilla osakkeilla käytävää kauppaa on poistettu.

Liputusvelvollisuus

Liputusvelvollisuutta koskevat säännösmuutokset ovat pääosin vähäisiä. Uudessa arvopaperimarkkinaissa on uusi liputusraja (90 %). Jatkossa siis on ilmoitettava omistus- ja ääniosuuden kohdeyhtiölle ja Finanssivalvonnalle silloin, kun osuus saavuttaa, ylittää tai alittaa 5 %, 10 %, 15 %, 20 %, 25 %, 30 %, 50 %, 66,7 % ja 90 %.

Uuden lain myötä liputuksen ajankohtaa on myös täsmennetty. Ilmoitus on tehtävä ilman aiheutonta viivytystä, ”kuitenkin viimeistään seuraavana kaupankäyntipäivänä”.

Lisäksi on lisätty ns. kaupankäyntivarastopoikkeus. Sen nojalla luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten liputusvelvollisuutta arvioitaessa mukaan ei lasketa kaupankäyntisalkussa olevia arvopapereita, jos niiden osuus ei ylitä 5 % kohdeyhtiön äänimäärästä eikä kokonaismäärästä eikä niihin perustuvia hallinnointioikeuksia käytetä.

Esitevelvollisuus

Uuden arvopaperimarkkinalain 4 luvun säännökset perustuvat pääosin esitedirektiivin muutosdirektiiviin (2010/73/EY). Osa muutoksista tuli Suomesa voimaan jo kesällä 2012 Valtionvarainministeriön asetusten (317/2012 ja 318/2012) perusteella ja on nyt siirretty osaksi uutta arvopaperimarkkinalakia.

Esitevelvollisuuden alarajoihin on tehty huomattaviakin muutoksia. Kan-

sallisen esitevapauden alaraja on nostettu 100 000 eurosta 1,5 miljoonaan euroon. Kansallisten esitevaatimusten yläraja on nostettu 2,5 miljoonasta eurosta 5 miljoonaan euroon, jos tarjottavia arvopapereita ei ole tarkoitus listata.

Liikkeeseenlaskijan on laadittava Komission asetuksen 809/2004 (”Komission esiteasetus”) mukainen esite, jos arvopapereita tarjotaan yli 5 miljoonan euron arvosta. Muutosdirektiivin myötä myös useiden poikkeusten raja-arvoja on nostettu. Nykyään arvopapereita voidaan tarjota enintään 150 henkilölle (aikaisemmin 100 henkilölle) tai vähintään 100 000 euron arvoiselle merkinnälle (per sijoittajaa tai nimellisarvo) (aikaisemmin 50 000 euroa) ilman esitteen laatimista.

Esitevelvollisuudesta vapautuminen First North -markkinapaikalla

Tarjottaessa arvopapereita alle 5 miljoonan euron arvosta First North -markkinapaikalle ei kansallista esitettä tarvitse laatia. Sijoittajien saatavilla on kuitenkin pidettävä First North -sääntöjen mukainen yhtiöesite.

Uuden lain myötä useimmat poikkeukset esitevelvollisuuteen arvopapereita listattaessa tai tarjottaessa eivät enää vaadi Finanssivalvonnan lupaa vaan niitä voi soveltaa suoraan.

Esitteen sisällön osalta on huomioitava, että Komission esiteasetuksen muutosten myötä EU-esitteisiin on tullut uusia sisältövaatimuksia mm. joukkovelkakirjalainoihin liittyviin ohjelmaesitteisiin. Helpotuksia on tullut mm. pienille ja keskisuurille yhtiöille ja merkintäoikeusanteihin liittyviin esitteisiin. Myös esitetiivistelmän sisältövaatimuksia on täsmennetty.

Sisäpiirisäännökset ja sisäpiirirekisteri

Sisäpiiriläisen lähipiirin määritelmä on laajennettu koskemaan myös mm. avopuolisoa, joka on asunut vähintään vuoden samassa taloudessa sisäpiiriläisen →



kanssa, rekisteröidyn parisuhteen puolisoa ja ei julkisen kaupankäynnin kohteena olevaa yhteisöä, jossa sisäpiiriläinen tai tämän lähipiiriläinen huomattavan vaikutusvallan lisäksi omistaa vähintään 10 % osakkeista tai äänimäärästä tietyin edellytyksin.

Lisäksi sisäpiiriläisen lähipiirin määritelmää on laajennettu koskemaan mm. henkilöyhtiötä, jossa sisäpiiriläinen tai hänen lähipiiriläisensä on vastuunalainen yhtiö mies.

Pörssiyhtiöiden sisäpiiriläisten ja näiden lähipiirin julkiset sisäpiirirekisterit yhdistetään yhteen julkiseen sisäpiirirekisteriin. Sen ylläpidosta vastaa jatkossa Finanssivalvonta.

Vanhan arvopaperimarkkinalain säännöksiä julkisesta sisäpiirirekisteristä, omistuksen julkisuudesta ja ilmoitettavista tiedoista sovelletaan kuitenkin siirtymäsäännöksen nojalla siihen saakka kunnes VM antaa asetuksen uusien korvaavien sisäpiirisäännösten noudattamisesta.

Siirtymäsäännöksen mukaan valtiovarainministeriön asetus on annettava viimeistään kolmen vuoden kuluessa uuden arvopaperimarkkinalain voimaantulosta eli viimeistään 1.1.2016.

Yrityskohtaisen sisäpiirirekisterin ylläpitäjällä tulee olla rekisteriä koskeva kirjallinen ohje.

Yrityskohtaisen sisäpiirirekisterin pitämistä koskeva velvoite on laajennettu koskemaan First Northissa kaupankäynnin kohteena olevien rahoitusvälineiden liikkeeseenlaskijoita. Uuteen arvopaperimarkkinalakiin on myös lisätty erillinen säännös hankekohtaisesta sisäpiirirekisteristä.

Säännöksen mukaan hankekohtaiseen sisäpiirirekisteriin on merkittävä kaikki ne henkilöt, joille liikkeeseenlaskija antaa hanketta koskevaa sisäpiirintietoa.

Ostotarjoussäännösten täsmennykset

Julkisia ostotarjouksia koskevia säännöksiä on uudessa arvopaperimarkkinalaissa täsmennetty erityisesti liikkeeseenlaskijoiden hallinnollisen taakan keventämiseksi. Yksissä tuumin toimimisen määritelmä on laajennettu koskemaan mm. määräysvaltayhteisöjä. Lisäksi poikkeukset velvollisuudesta tehdä ostotarjous on otettu lain tasolle ja uudistettu.

UUSI ARVOPAPERIMARKKINALAKI – MIKÄ MUUTTUU?

Tulevaisuudennäkymät – Liikkeeseenlaskijalla ei ole enää velvollisuutta esittää näkymiä osavuosikatsauksissa ja tilinpäätöstiedotteessa. Jos tulevaisuudennäkymiä ei esitetä osavuosikatsauksissa, tulosvaroitusten tärkeys korostuu.

Johdon osavuotinen katsaus – Mahdollisuus julkistaa tilikauden kolmelta ja yhdeksältä ensimmäiseltä kuukaudelta neljännesvuosikatsauksen korvaava johdon osavuotinen selvitys laajenee, kun siihen oikeutetun liikkeeseenlaskijan markkina-arvon yläraja nousi 75 miljoonasta 150 miljoonaan euroon.

Uusi liputusraja (90 %) – omistus- ja ääniosuus on nyt ilmoitettava kohdeyhtiölle ja Finanssivalvonnalle myös silloin, kun ko. osuus saavuttaa, ylittää tai alenee 90 % (myös vanhat liputusrajat edelleen voimassa).

Esitevelvollisuus – EU-esitteiden laatimisvelvollisuuden soveltamisalaa on muutettu ja poikkeuksia esitevelvollisuudesta on laajennettu.

Julkinen sisäpiirirekisteri – Julkinen sisäpiirirekisteri siirtyy enintään kolmen vuoden siirtymäajan jälkeen liikkeeseenlaskijoilta Finanssivalvonnan ylläpidettäväksi.

Ostotarjoukset – Yksissä tuumin toimimisen määritelmä on laajennettu ja pakollisen ostotarjouksen tekovelvollisuuteen on lisätty poikkeuksia.

Seuraamukset – Finanssivalvonnan määäämi en seuraamusten enimmäis- ja vähimmäismääriä on korotettu merkittävästi ja niiden käyttöön on tullut muutoksia.

Itsesääntelytoimielin – Keskuskauppakamarin yrityskauppalautakuntaa korvataan toisella itsesääntelytoimielimellä ja kaikkien pörssiyhtiöiden on suoraan tai välillisesti kuuluttava siihen. Arvopaperimarkkinayhdistys ryhtyy tällaiseksi itsesääntelytoimielimeksi, jonka tarkistettuna tehtävänä on kehittää itsesääntelyä arvopaperimarkkinalainsäädännön ja yhtiöoikeuden alueilla.

seenlaskijoiden hallinnollisen taakan keventämiseksi. Yksissä tuumin toimimisen määritelmä on laajennettu koskemaan mm. määräysvaltayhteisöjä. Lisäksi poikkeukset velvollisuudesta tehdä ostotarjous on otettu lain tasolle ja uudistettu.

Pakollista ostotarjousta ei tietäin lisäedellytyksin tarvitse enää tehdä, jos siihen muutoin velvollisten yksissä tuumin toimiminen rajoittuu ainoastaan julkisen ostotarjouksen tekemiseen, mikäli tarjousvelvollinen tai yksissä tuumin toimiva luopuu tarjousvelvollisrajan ylittävästä ääniosuudesta kuukauden kuluessa.

Itse prosessiin on myös tehty erinäisiä teknisluonteisia muutoksia. Tarjouksen tekijälle on asetettu velvollisuus edistää ostotarjouksen toteutumista ja Finanssivalvonnalle on annettu valtuus asettaa vapaaehtoista ostotarjousta suunnittelevalle määräaika, johon mennessä on joko julkistettava ostotarjous tai ilmoitettava, ettei tule tekemään julkist

kista ostotarjousta (ns. put up or shut up -määräys).

Vahingonkorvausvastuu ja seuraamukset

Vahingonkorvausvastuuta koskevaa sääntelyä on täsmennetty uudessa arvopaperimarkkinalaissa. Vahingonkorvausvastuun perusteena on tahallisuus tai huolimattomuus.

Laissa ei sen sijaan ole nimenomaista säännöstä tuottamusolettamasta. Vastuu syntyy arvopaperimarkkinalain, alemmanasteisen sääntelyn sekä myös EU-asetusten vastaisesta menettelystä, josta aiheutuu vahinkoa.

Seuraamusjärjestelmää koskevat säännökset on sisällytetty Finanssivalvonnasta annettuun lakiin, mutta teoista, joiden vastaisesta toiminnasta voidaan määrätä seuraamuksia, on säännelty mm. arvopaperimarkkinalaissa. Sanktioiden määrääminen on uuden lain myötä muuttunut velvoittavaksi, kun Finanssivalvonnan omaa harkintavaltaa on kavennettu.

Fivan määäämi in seuraamuksiin merkittäviä korotuksia

Finanssivalvonnan määäämi en seuraamusten enimmäis- ja vähimmäismääriä on korotettu merkittävästi. Uuden Finanssivalvonnasta annetun lain mukaan oikeushenkilölle määrättävä rikemaksu mm. tiedonantovelvollisuutta ja liputusvelvollisuutta koskevien säännösten laiminlyönnistä tai rikkomisesta, on 5 000–100 000 euroa ja luonnolliselle henkilölle määrättävä rikemaksu 500–10 000 euroa.

Seuraamusmaksu, joka voidaan määrätä mm. esitteen julkaisemisvelvollisuutta koskevien säännösten laiminlyönnistä tai rikkomisesta, on oikeushenkilölle 10 % liikevaihdosta – 10 000 000 euroa ja luonnollisille henkilöille 10 % tuloista –100 000 euroa.

Ankarimmat, yli miljoonan euron suuruiset hallinnolliset seuraamukset, määrää nykyään Finanssivalvonnan sijasta markkinaoikeus. Julkinen huo-

mautus hallinnollisena seuraamuksena on poistettu.

Uusi itsesääntelyelin

Keskuskauppakamarin yrityskauppalautakunta korvataan toisella itsesääntelytoimielimellä. Uuden lain mukaan pörssiyhtiöiden on suoraan tai välillisesti kuuluttava riippumattomaan elinkeinoelämään laajasti edustavaan suomalaiseseen toimielimeen, jonka tehtävänä olisi edistää hyvän arvopaperimarkkinatavan noudattamista suosituksin ja lausunnoin.

Arvopaperimarkkinayhdistys ry ryhtyy uudessa laissa tarkoitetuksi itsesääntelytoimielimeksi ja sillä on tätä varten

kaksi lautakuntaa: Markkinatapalautakunta ja Ostotarjouslautakunta.

Uutta EU-sääntelyä odotettavissa

Pitkään odotetun Suomen uuden arvopaperimarkkinalain voimaantulon jälkeen on EU:sta jo odotettavissa uutta sääntelyä, joka tuo muutoksia myös uuteen lakiin. Lisäksi Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen sääntelyä tulee noudattaa kansallisten sääntöjen tulkinassa.

Finanssivalvonnassa on valmisteilla uuteen arvopaperimarkkinalakiin perustuvia muutoksia määräys- ja ohjekoelmaan. □



TAMPEREEN
YLIOPISTO

**TÄYDENNÄ OSAAMISTASI
YLIOPISTOSSA!**

JHTT-KOULUTUSOHJELMA 2013

julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksen koulutusohjelma (17.4.-3.9.2013) soveltuu erinomaisesti JHTT-tutkintoon osallistuville sekä kaikille julkishallinnon tarkastustehtävissä toimiville. Koulutus sisältää viisi kaksipäiväistä jaksoa. *Ilmoittautuminen 25.3. mennessä.*

Lisätietoja: www.uta.fi/taydennyskoulutus/

**TILINTARKASTUKSEN JA ARVIOINNIN
SYMPOSIUM 22.–23.5.2013 TAMPERE-TALOSSA**

Teemoina tilintarkastuksen uudistuminen, tarkastuksen standardit ja kansallinen toteutus.

Lisätietoja: www.uta.fi/jkk/opiskelu/oppiaineet/tilintarkastus/symposium.html
Suunnittelija Minna Miettinen
minna.k.miettinen@uta.fi, 040 190 1316

www.uta.fi

Listayhtiöt saavat uusia tapoja tiedonantovelvollisuutensa täyttämiseksi. Myös tiettyjen tietojen julkistamiskäytäntöä on muutettu.

Miten uusi arvopaperi-markkinalaki vaikuttaa tilintarkastukseen?

LEENA PUUMALA, MAIJA REIMARI, MIKKO REINIKAINEN

UUDEN arvopaperimarkkinalain säännökset voivat uuden käytännön muodostuessa vaikuttaa myös tilintarkastajien työhön. Joskin erityisesti tilintarkastajia koskevia muutoksia ei ole kuin myöhemmin voimaan tulevissa sisäpiirirekisteröintimuutoksissa.

Tiedonantovelvollisuutta koskevat muutokset

Yksi uuden arvopaperimarkkinalain merkittävimmistä eroista entiseen on, ettei liikkeeseenlaskijoilla enää ole velvollisuutta esittää tulevaisuuden näkymiä osavuosikatsauksissa eikä tilinpäätöstiedotteessa. Velvollisuus esittää tulevaisuuden näkymät toimintakertomuksessa perustuu kirjanpitolakiin eikä siihen ole tullut muutosta.

Uusi laki ei tietenkään kiellä esittä-
mästä tulevaisuudennäkymiä jatkosakin myös osavuosikatsauksissa ja tilinpäätöstiedotteessa. On huomattava, että liikkeeseenlaskijoilla on edelleen jatkuvan tiedonantovelvollisuuden perusteella velvollisuus kertoa osakkeen arvoon vaikuttavista tiedoista, siis myös tulevaisuudennäkymien muutoksista.

Fiva suosittelee tulosennustetta tulevaisuudennäkymien esittämisessä

Tulevaisuudennäkymiä esittäessään liikkeeseenlaskija voi edelleen itse päättää, missä laajuudessa tulevaisuudennäkymät esitetään. Tähän saakka toimintakertomuksessa ja tilinpäätöstiedotteessa esitetyt tulevaisuudennäky- →



KUVA: M/PhotoStock

1.1.2013 VOIMAAN ASTUNEEN ARVOPAPERIMARKKINALAIN VAIKUTUKSET TILINTARKASTUKSEEN

Ei vielä välittämiä vaikutuksia – Uuden arvopaperimarkkinalain ainoat tilintarkastajiin vaikuttavat muutokset liittyvät sisäpiiritietojen ilmoittamiseen. Nämä muutokset eivät kuitenkaan tule vielä voimaan.

Sisäpiiriläisen ilmoitusvelvollisuus – Tilintarkastajan/tilintarkastusyh-teisön päävastuullisen tilintarkastajan julkiseen sisäpiirirekisteriin ilmoitet-taviin tietoihin tulee enintään kolmen vuoden siirtymäajan jälkeen pie-niä muutoksia.

Julkinen sisäpiirirekisteri – Julkinen sisäpiirirekisteri siirtyy enintään kol-men vuoden siirtymäajan jälkeen liikkeeseenlaskijoilta Finanssivalvonnan ylläpidettäväksi.

Tulevaisuudennäkymät – Tilintarkastajan kannalta mielenkiintoinen muutos on, että liikkeeseenlaskijalla ei ole enää velvollisuutta esittää näkymiä osavuositarkastuksissa ja tilinpäätöstiedotteessa. Tulosvaroituk-sen tärkeys korostuu, jos tulevaisuudennäkymiä ei esitetä osavuositarkastuksissa.

Johdon osavuotinen katsaus – Mahdollisuus julkistaa tilikauden kol-melta ja yhdeksältä ensimmäiseltä kuukaudelta neljännesvuositarkastauksen korvaava johdon osavuotinen selvitys laajenee, kun siihen oikeute-tun liikkeeseenlaskijan markkina-arvon yläraja nousi 75 miljoonasta 150 miljoonaan euroon.

mät ovat useimmiten ulottuneet tilin-päätöstä seuraavan 12 kuukauden ajal-le. Osavuositarkastuksissa on kommentoitu kuluven kauden tulossennustetta tai näkymää.

Toki muitakin käytäntöjä esiin-tyy kuten 12 kk:n näkymän raportoin-ti myös osavuositarkastuksissa (ns. rullaava ennustaminen). Liikkeeseenlas-kija voi esittää tulevaisuudennäkymät joko yleisluonteisina tulevaa kehitystä kuvaavina näkyminä (esim. arvio liike-vaihdon kehityksestä) tai tulossennustee-na (josta tulevan tuloksen arvioitu mi-nimi/maksimimäärä käy ilmi).

Liikkeeseenlaskija arvioi myös jat-kossa esittämislajisuuden; Finanssival-vonta (Fiva) tosin suosittelee tulossennusteen käyttämistä tulevaisuudennä-kymien esittämisessä. Uuden lain voi-maantulon 1.1.2013 jälkeen liikkeeseen-laskija voi kuitenkin muuttaa julkista-miskäytäntöään ajoituksen osalta ja esit-tää tulevaisuudennäkymät yhdessä tai useammassa tilikauden aikana julkistet-tavassa osavuositarkastuksessa tai ainoas-taan toimintakertomuksessa.

Uudistetut säännöt koskevat lain voi-maan tulon jälkeen julkaistavaa raport-teja, mutta siirtymäsäännösten mukaan myös vanhoja säännöksiä voidaan tässä noudattaa siltä osin kuin tilikausi tai katsauskausi on päättynyt ennen lain voimaantuloa.

Tulosvaroituksen merkitys korostuu

Osavuositarkastuksissa on edelleen esi-tettävä merkittävät lähiajan riskit ja epävarmuustekijät, vaikka uudessa lais-sa ei enää ole vaatimusta esittää osavuo-sitarkastuksessa arviota kehityksestä ku-luvalla tilikaudella. Niitä arvioitaessa on erityisesti huomioitava tekijät, jot-ka voivat vaikuttaa liikkeeseenlaskijan aiemmin julkaisemiin tulevaisuuden-näkymiin kuluvalle kaudelle.

Tulosvaroitusten tärkeys korostuu, jos tulevaisuudennäkymiä ei enää esite-tä osavuositarkastuksissa. Tulosvaroituk-sia koskevat säännöt säilyvät ennallaan ja niiden täyttäminen edellyttää liikkee-

seenlaskijalta sen tulevaisuudennäky-mien jatkuvaa ja huolellista seurantaa.

Valitussa tiedottamis-käytännössä tulisi pysyä

Uuden arvopaperimarkkinalain myö-tä Fiva on päivittämässä määräyksiä ja ohjeita liikkeeseenlaskijan tiedonan-tovelvollisuudesta. Finanssivalvonnan mukaan liikkeeseenlaskijan muuttaes-sa käytäntöään tulevaisuudennäkymi-en esittämisessä tulisi sen kertoa, miten näkymät tulevaisuudessa annetaan ja valittu käytäntö tulisi myös perustella.

Valittua käytäntöä tulee lähtökohtai-sesti jatkossa noudattaa johdonmukai-sesti – jos sitä halutaan muuttaa, tulee muutos taas perustella. Finanssivalvon-ta painottaa aiempaa enemmän myös tulevaisuudennäkymien esittämistä sekä osavuositarkastuksissa että toimintaker-tomuksessa oman otsikon alla.

Jatkuvan tiedonantovelvollisuuden nojalla liikkeeseenlaskijan on tiedotet-tava merkittävistä osakkeen arvoon vai-kuttavista tekijöistä kuten tulevaisuu-dennäkymistä ja niiden muutoksista ilman aiheetonta viivytystä. Toisin sa-noen silloin, kun ne ovat liikkeeseenlas-kijan tiedossa.

Vaihtoehtoisia tiedottamistapoja

Tilinpäätöstiedote julkaistaan yleensä heti, kun hallitus on käsitellyt tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen. Tilin-päätöstiedotteen tulee sisältää niiden pääkohdat.

Siinä tulee myös esittää hallituksen esitys voittoa/tappiota koskeviksi toi-menpiteiksi. Riippuen yhtiön valitse-masta tavasta tiedottaa tulevaisuuden-näkymistä tulisi tiedotteessa julkistaa myös tulevaisuudennäkymiä koskeva tieto joko tilinpäätöstiedotteessa tai sama-naikaisesti erillisessä pörssitiedot-teessa, jos hallitus on siinä yhteydessä käsitellyt myös tulevaisuudennäkymiä toimintakertomusta varten.

Jos tulevaisuudennäkymät käsitel-lään vasta myöhemmin, tulisi ne esit-

tää erillisessä pörssitiedotteessa heti, kun ne on asianmukaisesti käsitelty. Tiedotteen otsikosta tulisi käydä ilmi, että tiedote sisältää myös tulevaisuuden-näkymiä koskevaa tietoa, mikäli tiedot-taminen tapahtuu vasta tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen julkistamisesta kertovan tiedotteen yhteydessä.

Liikkeeseenlaskija voi jatkossa jul-kistaa tilikauden kolmelta ja yhdek-sältä ensimmäiseltä kuukaudelta nel-jännesvuositarkastuksen korvaavan joh-don osavuotisen selvityksen, jos yhtiön markkina-arvo on alle 150 miljoonaa euroa (aikaisemmin 75 miljoonaa eu-roa).

Tilinpäätösaikatauluun muutoksia

Muodostuva yhtiökäytäntö näyttää, muuttavatko liikkeeseenlaskijat esittä-mistapaansa merkittävästi uuden lain takia. Aiempi käytäntö on ollut selkeä ja johdonmukainen ja lainmuutos saat-taa aiheuttaa vaihtelevaa markkinakä-ytäntöä.

Tosin sijoittajien saaman informaation tason ei tulisi muutoksen vuoksi huonontua, koska yhtiöillä säilyy jatkuva tiedonantovelvollisuus tulosva-roituksen muodossa. Muutokset rapor-tointitavassa eivät saisi johtaa yhtiöiden sisäisen seurannan herpaantumiseen, minkä seuranta kuuluu osaksi hallin-non tarkastusta.

Uusi arvopaperimarkkinalaki saat-taa tuoda muutoksia tilinpäätöksen aikatauluun, mikä vaikuttaa tilintarkas-tajienkin työhön. Pörssiyhtiön tilinpäätöstiedote on jatkossa julkistettava viimeistään kahden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä.

Aikaisemman säännön mukaisesti tilinpäätöstiedote oli julkistettava välittömästi tilinpäätöksen valmistumi-sen jälkeen. Tilinpäätöstiedote on Suomen kansallista sääntelyä eikä EU-poh-jaista kuten suuri osa muusta arvopa-perimarkkinalaista. Ulkomaisia esiku-via em. muutosten vaikutuksesta ei si-ten ole, mutta oletettavasti ne eivät ole merkittäviä.

Maininta tilintarkastuksesta säilyy osavuositarkastuksissa ja tilinpäätöstiedotteissa

Myös jatkossa osavuositarkastuksesta ja tilinpäätöstiedotteesta tulee käydä ilmi, onko se tilintarkastettu. Tilintarkasta-jan on ilmoitettava lausunnossaan, mis-sä laajuudessa tarkastus on suoritettu, jos tilintarkastaja on tarkastanut osa-vuosikatsauksen tai tilinpäätöstiedot-teen. Tällöin lausunto myös liitetään osavuositarkastukseen tai tilinpäätöstie-dotteeseen.

Lehdessä sivulla 44 on kerrottu uu-teen lakiin sisältyvistä sisäpiirisäänte-lyn muutoksista, jotka kaikki eivät vielä tule voimaan. Liikkeeseenlaskijan tilin-tarkastaja/tilintarkastajana olevan tilin-tarkastusyh-teisön päävastuullinen tilin-tarkastaja ovat liikkeeseenlaskijan julki-sia sisäpiiriläisiä, joten muutokset kos-kevat aikanaan myös heitä. Siihen saak-ka heihin sovelletaan edellisen arvopa-perimarkkinalain säännöksiä. □



KHT **Leena Puumala** on PricewaterhouseCoopers Oy:n partneri. Hän vastaa tilintarkastusryhmän ris-kienhallinnasta.



Maija Reimari työskentelee Pricewaterhouse-Coopers Oy:n Accounting Consulting Services -ryh-mässä ja on erikoistunut pääomamarkkinatransak-tioihin.



Mikko Reinikainen on PricewaterhouseCoopers Oy:ssä yhtiöoikeudesta vastaava partneri.



OSAKEYHTIÖ I & II

5. uudistettu painos

Tämä laitos käsittää laajuudeltaan noin 1 700 sivua liitteineen. Hyvin laajasta, yksityiskohtaisesta ja käsikirjanomaisesti käytettävästä teoksesta on kyse. Teoksen käsikirjakäyttöä ajatellen siihen sisältyvä asiahakemisto on paikallaan. Lopussa on myös luettelot, joista selviää, missä kirjan osissa mitään lainkohtia ja oikeustapauksia on käsitelty. Myös osakeyhtiö- ja tilintarkastuslaki on sisällytetty kirjan liitteisiin.

Kirjan edellinen painos oli kirjoitettu uuden, vuonna 2006 voimaantulleen osakeyhtiölain pohjalta. Se sisälsi monia lain siirtymäaikaan liittyviä säännöstöjä, joista uudessa painoksessa on luovuttu.

Teosta on kauttaaltaan päivitetty ja samalla laajennettu. Uutta ovat yli 100 oikeustapausta ja noin 30 tuoretta viranomaiskannanottoa. Uudistettu painos on jaettu kahdeksi niteeksi, mikä parantaa huomattavasti näin laajan teoksen käytettävyyttä.

Ensimmäisessä osassa käsitellään mm. osakeyhtiön perustamista ja hallintoa, yhtiön ja sen toimielinten jäsenten vastuuta sekä tilintarkastusta.

Esimerkiksi osakeyhtiön perustamiseen liittyen keskeisiä kysymyksiä - perustamis-sopimus, pääoman määrä, muoto, luovutuksen ajoitus, osakkeen merkintä, merkintähinnan maksaminen, maksun laiminlyönnin seuraukset, kaupparekisteri-ilmoitus ja osakeyhtiön perustamisen raukeaminen, toiminnan aloittaminen ja vastuut ennen yhtiön rekisteröintiä käsitellään tarkoituksenmukaisen laajasti.

Toisessa osassa käsitellään mm. osakeyhtiön pääomarakennetta, tilinpäätöstä, varojen jakamista, optio-oikeuksia, yhtiön omia osakkeita, yritysjärjestelyjä, yhtiön purkautumista ja yritysmuodon muutamista.



Yritysjärjestelyissä on otettu huomioon myös kansainvälisen toimintaympäristön mukanaan tuomat erityiskysymykset. Mitä, jos suomalainen osakeyhtiö sulautuu ulkomaiseen yhtiöön?

Teksti sisältää runsaasti viittauksia lainkohtiin ja viittauksia kirjan toisiin lukuihin, joissa samaa aihetta on käsitelty toisissa asiayhteyksissä. Oikeustapaukset eivät tarkoita tässä kirjassa asiatekstin väliin kirjoitettuja tarinoita tosielämästä, jotka auttaisivat ymmärtämään leipätekstiä paremmin ja ehkä myös keventäisivät esitystä.

Oikeustapauksiin viitataan siinä, missä lakikohtiin ja ne toimivat asiatekstin muodostamisen perustana. Teksti on hir-

vittävän tiivistä ja tarkkaan viimeisteltyä.

Takakannen lupauksen mukaisesti: "Se on välttämätön työväline asianajajille, yritysten lakimiehille, tuomareille ja syyttäjille, yritys- ja talousjohdolle, pääomasi joittajille, tilintarkastajille ja kirjanpitoalan ammattilaisille." Ja sanoisin, että juuri tässä järjestyksessä, sillä sen verran tiukasta lakitekstistä on kyse.

Onnittelut kirjoittajille! Olette tehneet val-tavan suuren työn ja lopputulos on toimivan oloinen paketti osakeyhtiölainsäädäntöä.

Kirjoittajat Juhani Kyläkallio, Olli Iirola ja Kalle Kyläkallio
Sarja Edita
Kustantaja Edita Publishing Oy, 2012.

YHDENVERTAISUUS OSAKEYHTIÖSSÄ

Tässä on kyseessä oikeustieteellinen tutkimus. Tutkimuksen tehtävänä on täyttää havaittua tutkimuksellista aukkoa.

Motiivina on yhtäältä se, että yhdenvertaisuusperiaatetta ja osakeyhtiöoikeudellista vähemmistösuojajärjestelmään erityisesti keskittyvää aiempaa kotimaista oikeustutkimusta ei ole olemassa. Toisaalta tutkimukselle on syntynyt tarvetta osakeyhtiölain uudistumisen myötä, missä kirjoittaja näkee periaatteellista siirtymää pohjoismaisesta velvoiteoikeudesta kohti liberaalimpaa USA:n sopimusoikeuskäytäntöä.

Ymmärtääkseni tämä tarkoittaa sitä, että osakeyhtiön omistajat vastaavat jatkossa entistä enemmän itse siitä, mitä ovat sopineet keskenänsä ja yhteiskunta holhoaa heidän keskinäistä toimintaansa entistä vähemmän.

Kirjassa paneudutaan siihen, millaista suojaa yksittäinen osakkeenomistaja voi saada yhtiön muiden osakkeenomistajien ja johdon väärinkäytöksiä vastaan osakeyhtiölakiin sisältyvästä yhdenvertaisuusperiaatteesta ja niin sanotusta yleislausekkeesta.

Käytännössä tarkastelun keskiössä ovat vähemmistöosakkaat ja heidän suojansa suuromistajien ja johdon mielivallalta. Jossainhan se raja kulkee - hyväksyttävän ja ei hyväksyttävän välillä.

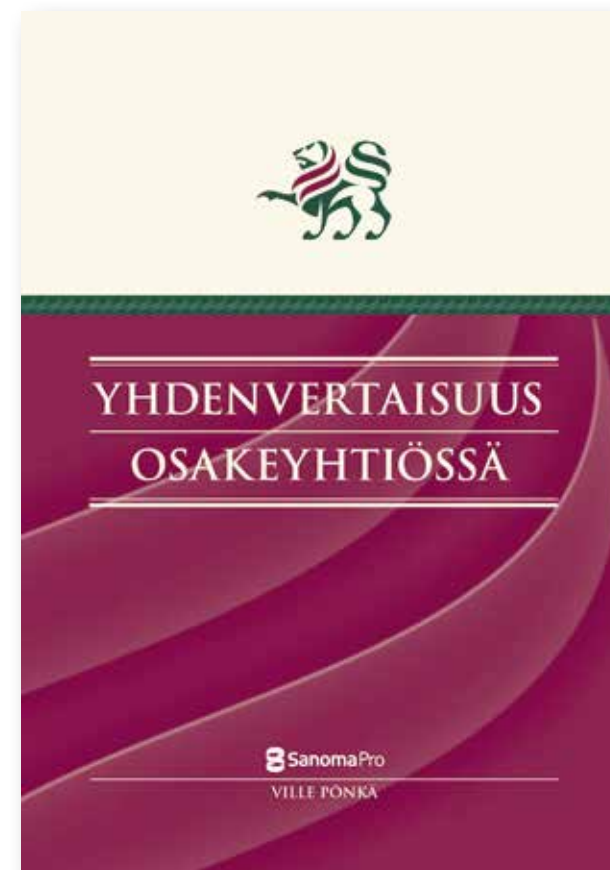
Lukijalle selviää, mistä aiheessa on kyse ja millaisten periaatteiden ja teorioiden valossa sitä voidaan ratkaisuhakuisesti tarkastella. Milloin voidaan ajatella, että lakia on rikottu, mitä siitä voi seurata ja kuka oikeudenkäyntikulut maksaa? Näihin kaikkiin kysymyksiin saadaan vastaukset. Tai ainakin periaatteita ja näkökulmia yksittäistapausten ratkaisemiseksi.

On hienoa, että lopputuloksena nousee myös joitakin lainsäädännön parantamiseen liittyviä ajatuksia. Yleiskuvaksi jäi, että kynnys lähteä kärjille on vähemmistöosakkaan kannalta käytännössä asetettu hyvin korkealle.

Vaikka kyse on oikeustieteelliseen erityiskysymykseen keskittyvästä tutkimuksesta, kirjoittaja on huomioinut hyvin kirjan lukijoiden tarpeet. Kirja on hyvin johdonmukainen kokonaisuus, alun kysymyksenasettelusta ja sen motivoinnista keskiosaan monipuoliseen ja laajaan käsittelyyn eri näkökulmista aina tuloksia koaavaan loppuosaan saakka.

Hyvin etenevä ja johdonmukainen käsittely yhdessä teoreettisten elementtien ja käytännön esimerkkien sopivan rytmityksen kanssa tekevät kirjasta suhteellisen helposti luettavan. Siis vaiken oikeustieteilijä olekaan ja aihe on vaativa.

Kirjoittaja Ville Pönkä
Sarja SanomaPro
Kustantaja Sanoma Pro Oy, 2012



Professori, KTT
Jukka Pellinen
Jyväskylän yliopiston kauppa-
korkeakoulusta
esittelee
ajankohtaisia
laskentatoimen ja
taloushallinnon
kirjauutuuksia.



Sähköinen rajapinta

Sähköiseen dokumenttien hallintaan ja pilvipalvelutaloushallintoon kaivataan tilintarkastajan työtä tukevia ratkaisuja.

JAAKKO GÄVERT

SÄHKÖINEN RAJAPINTA kahden ohjelmistojärjestelmän välillä on media, jolla tietoa siirretään järjestelmästä toiseen käyttämättä sormenpäitä tiedon siirtoon. Sähköisenä rajapintana taloushallinnon ohjelmien ja tilintarkastajan tai muun käyttäjän ohjelmistojen välillä ovat erilaiset tiedostomuotoiset raportit kaikessa karmeassa kirjavuudessaan.

Hyvä sähköinen rajapinta on yksinkertainen taulukko, jossa on riittävä määrä sarakkeita eli sarake jokaiselle eri tietolajille ja tiedot ovat tietolajille sopivassa muodossa. Huonoja esimerkkejä sähköisistä alustoista löytyy runsaasti. Silti huonojenkin sähköisten tulosteiden muuntaminen järkevään muotoon useimmiten kannattaa tehostuneen tarkastuksen ja dokumentoinnin vuoksi.

Nokkeluuspalapelin rakentamista

Monien sähköisten raporttien kohdalla tilintarkastaja joutuu rakentamaan →

KUVA: Colourbox



pientä nokkeluuspalapeliä leikepöydän avulla. Tekstitiedoston voi siirtää taulukkolaskentaan ja sitten jakaa teksti sopiviin sarakkeisiin.

Desimaalipisteet pitää muuttaa pilkuiksi, mikä ei onnistu ainakaan Excelissä, jossa niitä sisältävät luvut voivat muuttua päivämääriksi. Jotkin Excel-tulosteet sisältävät luvut tekstimuodossa eikä Excelissä ole keinoa niiden muuttamiseksi oikeiksi luvuiksi. Tempu pitääkin tehdä tekstinkäsittelyohjelman avulla ja niin edelleen.

Eräs ohjelmistotalo tarjoaa hienon näköistä Excel-pääkirjaa, jossa on yli 50 saraketta ja silti eri tietotyyppjejä ei ole saatu erotelluksi omiin sarakkeisiin. Toisaalta sama talo on laatinut ansiokkaasti verotarkastajille SQL-tilukkomuotoisen tulosteen, jonka voi vastaanottaa Access-tietokantaan.

Linkkien periytyminen uuteen mediaan

Sähköinen dokumenttien hallinta on tuonut mukanaan porautumislinkit tositteisiin monissa järjestelmissä. Miksi tilintarkastaja ei voi tyytyä vain käyttämään järjestelmän päätettä, saadaanhan siinä ketju tilinpäätöksen ryhmäsummasta porautumalla yksittäisen tilin yksittäisiin tapahtumiin aina tositetta myöten.

Porautuminen on tyypillinen puumuotoinen tietorakenneratkaisu. Siinä tiedot on järjestetty puuksi ja puussa liikutaan tyvestä haaraan, mutta ei pystytä määrittelemään puun haarojen osajoukkoja muuten kuin tyven suunnasta.

Otoskyselyn vapaa muodostaminen ei tässä rakenteessa onnistu. Taloushallinnon ohjelmat, joista löytyy porautumisominaisuus, eivät yleensä tue tilintarkastajan tarvetta etsiä tyyppiteltyjä tapahtumia. Siksi oma sähköinen tilintarkastuslusta onkin tarpeen.

Testeissä linkit on saatu periytymään rajapinnan kautta toiseen sähköiseen alustaan ainakin joissakin tapauksissa. Mahdolliseksi tämän tekee linkkien lokaalinen osoittaminen. Linkit osoittavat yleensä joko samaan kansioon tai linkit sisältävän dokumentin oman kansioon alikansioon.

Pilvipalvelut haasteellisia tilintarkastukselle

Pilvipalveluiden internet-tietokannat tulevatkin olemaan erittäin haasteellisia tilintarkastuksen näkökulmasta. Ongelmaa ei olisi, jos kaikille dokumenteille annettaisiin ip-osoite. Monissa internet-tietokannoissa käytetään kuitenkin virtuaalihakemistoja, joihin ei pääse käsiksi suoralla ip-osoitteella vaan tietokannan omalla liittymällä.

Tulevaisuudessa – itse asiassa jo tänään – tarvittaisiin pilvipalvelutaloustalouteen oma tilintarkastusliittymä vakioliittymän sijaan. Se palvelisi nykyistä tilintarkastajan lukuoikeutta paremmin kuin myös tilintarkastuksen ja sisäisen laskennan tarpeita.

Sopeutuminen järjestelmien väliseen kommunikointiin voi olla kohtalonkysymys

Muutkin kuin tilintarkastajat ja verottajat ovat kiinnostuneita taloushallinnon eri järjestelmien välisestä rajapinnasta. Tilitoimistoilla on paljon asiakkaita, jotka hoitavat omilla reskontrillaan osan työstä ja tuottavat sitten kohteina liittymän kirjanpitoon.

Koonneissa menetetään harmillisesti informaatiota. Työtä säästyisi, jos koko aineisto olisi rajapinnan läpi suoraan kaadettavissa kirjanpitoon.

Myös joihinkin toimialakohtaisiin järjestelmiin tarvittaisiin yleistä rajapin-

taa kirjanpidon suuntaan (esimerkiksi autoalan varaosajärjestelmä). Kyky sopeutua eri järjestelmien väliseen sähköiseen kommunikointiin voi olla tilitoimistoille myös henkiinjäämiskysymys lähivuosina.

Yksinkertainen standardi

Taloushallintoliiton Raportointilautakunta on tehnyt järjestelmien standardoimiseksi hyvää työtä. Voisiko se ottaa agendalleen myös yhteisesti hyväksyttävän rajapinnan määrittämisen? Sopivia tiedostomuotoja on useitakin.

Tärkeää on, että ohjelmistotalot saada tietoisiksi taloushallinnon eri toimijoiden toiveista. Elämme nyt uudenlaisen ympäristön sisäänajoaikaa.

Hyvän taloushallinnon raporttien sähköisen rajapinnan aikaansaamiseksi olisi paikallaan muodostaa yksinkertainen standardi. Ei ehkä kannata odottaa XBRL:n toteutumista. Extended Business Reporting Language näyttää ikuisuusprojektilta.

Csv ? Mitä se tarkoittaa? Voisi olla sopivan neutraali ja yksinkertainen. Riittää, että taloushallinnon raportit saadaan tulostetuksi sellaiseen taulukkomuotoon, jossa jokaisella tietotyyppillä on oma sarake ja lukuja sisältävät merkkijonot voidaan myös tunnistaa luvuiksi. □



Jaakko Gävert
HTM, VTM
HTM-yhteisö Audit
Control Oy

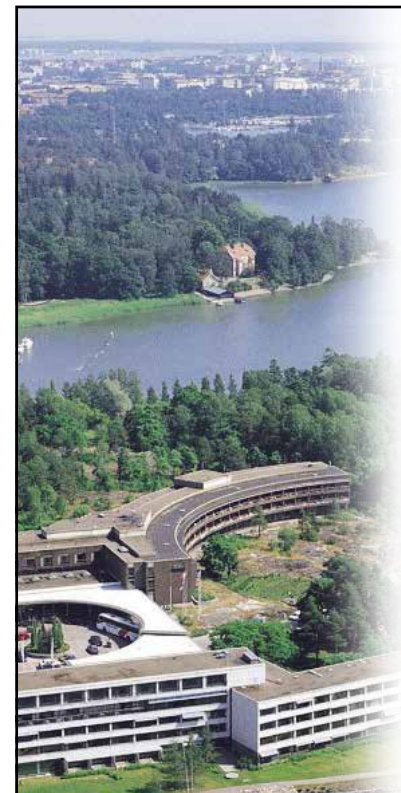


Vielä ehtii hakea vuoden 2013 tilintarkastajatutkintoihin

HAKUAIKA TÄMÄN vuoden KHT- ja HTM-tutkintoihin on parhaillaan käynnissä. HTM-tutkinto järjestetään 31.8.2013 ja KHT-tutkinto samanaikaisesti 31.8-1.9.2013. Molemmat tentit järjestetään Helsingissä. Tilintarkastajan auktorisoinnista kiinnostuneet löytävät tutkintoja koskevaa tietoa ja opastusta Keskuskauppakamarin Tilintarkastuslautakunnan kotisivuilta. Sinne on

koottu tutkintokohtaisesti hakuoppaat, esitteet ja hakulomakkeet sekä kirjallisuuslinkit. Hakuaika KHT- ja HTM-tutkintoihin päättyy 2.4.2013 ja hakemuksen voi lähettää Tilintarkastuslautakunnan kotisivuilla olevan linkin kautta.

<http://tilintarkastuslautakunta.fi/kht-tutkinto/tutkinto-2012/>
<http://tilintarkastuslautakunta.fi/htm-tutkinto/tutkinto-2012/>



Kevätseminaari Kalastajatorpalla 17.–18.4.2013

GRC – Focus on the Essentials

Mukana kansainvälisiä huippupuhujia, mm.

IIA Globalin presidentti **Richard F. Chambers** (US), joka on joulukuussa 2012 valittu Accounting Todayn toimesta USA:n 100 vaikutusvaltaisimman laskentatoimen ammattilaisen listalle.

Seminaarissa kuullaan myös Governance Risk & Compliance spesialisti **Bart van Loonia** (NL) sekä COBIT 5 -viitekehyksen huipputasajaa **Derek Oliveria** (UK).

Lisätiedot ja muuta koulutustarjontaa www.theiia.fi



Yhteistyöllä tuloksiin

THEIIA.FI

Tilintarkastajan lausunto siirtohinnoittelusta

– Suomi pohtii Tanskan mallia

Siirtohinnoittelu-
tietojen oikeellisuutta
epäiltäessä verottaja
voi Tanskassa vaatia
yhtiöltä tilintarkastajan
lausunnon dokumen-
toinnista.

MERJA RAUNIO

TANSKASSA TULI tämän vuoden alusta
voimaan lainmuutos, joka antaa verovi-
ranomaisille mahdollisuuden vaatia yh-
tiötä toimittamaan hyväksytyn tilintar-
kastajan lausunto siirtohinnoitteludo-
kumentoinnista (skattekontrollov § 3B).

Lausunnon edellytyksenä tietojen oikeellisuutta koskeva epäily

Lain mukaan veroviranomainen voi
pyytää lausunnon, jos

- yritys on velvollinen laatimaan siir-
tohinnoitteludokumentoinnin ja toi-
mittanut sen veroviranomaisille,
- yrityksellä on transaktioita EU:n ul-
kopuolella ei-verosopimusvaltiossa
olevan etupiiriyrityksen kanssa tai
yrityksen neljän perättäisen vuoden
keskimääräinen liike-tulos on tap-
piollinen ja

- tilintarkastajan lausunnon pyytämi-
nen on siirtohinnoittelutarkastuksen
kannalta tarkoituksenmukaista.

Viranomaisella on oltava joku doku-
mentoinnin ja/tai siirtohintojen oikeel-
lisuutta koskeva epäily ennen kuin
lausuntoa pyydetään, koska tilintar-
kastajan lausunnon pyytäminen edel-
lyttää, että se on siirtohintoja koskevan
tarkastuksen kannalta tarkoituksenmu-
kaista. Toisaalta lausuntoa ei ole myös-
kään tarkoituksenmukaista pyytää sel-
västi puutteellisesta siirtohinnoittelu-
dokumentoinnista.

Lausunto hankittava hyväksytyltä tilintarkastajalta

Skattekontrollovissa ei ole tilintarkasta-
jan raportin sisältöä koskevia säännök-
siä. Tanskan verohallinnolla on kuiten-
kin valtuus antaa asiaa koskevaa oh-

jeistusta. Lausuntoa voitaneen edellyt-
tää sekä siirtohinnoitteludokumentoin-
nin oikeellisuudesta että siirtohinnoit-
telun markkinaehtoisuudesta.

Yhtiö voi hankkia tilintarkastajan
lausunnon yhtiön varsinaiselta tilin-
tarkastajalta tai muulta hyväksytyltä
tilintarkastajalta. Tilintarkastajan riip-
pumattomuus kuitenkin edellyttää, että
lausunnon antava tilintarkastaja ei ole
osallistunut siirtohinnoitteludokumen-
toinnin laatimiseen.

Muissa kuin suurimmissa eli ns.
public interest -yhtiöissä siirtohinnoit-
teludokumentoinnista lausunnon anta-

va tilintarkastaja voi kuitenkin olla sa-
masta tilintarkastusyhteisöstä tai ketjus-
ta kuin siirtohinnoitteludokumentoin-
nin laatinut asiantuntijatiimi.

Tanskan malli kiinnostaa Suomea

Myös Suomessa selvitetään mahdol-
lisuutta lisätä tilintarkastajien roolia
siirtohinnoittelun oikeellisuuden var-
mistamisessa. Taustalla on valtioneu-
voston huoli verovajeen kasvamisesta
ja tarve varmistaa, että Suomi saa sille
lain ja verosopimusten mukaan kuulu-

van osuuden kansainvälisten konserni-
en verotuloista.

Verohallinnossa asia on vireillä
Harmaan talouden selvitysyksikössä.
Se on yhdessä työ- ja elinkeinoministe-
riön kanssa seurannut Tanskan lainsää-
däntöhanketta. □



Oikeustieteen kandidaatti
ja VT **Merja Raunio** toimii
PricewaterhouseCoopers
Oy:n vero-osastolla
partnerina.

KUVA: Rodeo



Väärin- käytösriskit hallintaan

Oleellisten väärinkäytösriskien tunnistaminen luo pohjan niiden ehkäisylle, mikä edellyttää eri tahojen ja prosessien yhteistyötä hallintoelinten jäsenien ja johdon kantaessa pääavastuun.

NIINA AHOKAS

VIIME VUONNA julkaistun Yhdysvaltalaisen ACFE:n tutkimuksen mukaan keskivertoyritys menettää 5 % vuotuisesta liikevaihdostaan väärinkäytösten seurauksena. Todellisia prosenttilukuja on mahdotonta arvioida, sillä kaikki väärinkäytökset eivät tule koskaan ilmi. Väärinkäytösriskiä ei voida koskaan täysin poistaa, mutta sen minimoimiseksi voidaan asettaa tarkoituksenmukaisia kontrolleja.

Kyse taloudellisen tuloksen ja omaisuuden turvaamisesta

Väärinkäytösriskien hallinta kuuluu hyvään hallintotapaan. Väärinkäytösten torjunnassa on viime kädessä kyse organisaation taloudellisen tuloksen ja omaisuuden turvaamisesta. Sisäisellä valvonnalla ja sisäisellä tarkastuksella on merkittävä rooli väärinkäytösten ehkäisemisessä ja havaitsemisessa.

Käytännössä kuitenkin sisäiset tarkastukset paljastavat harvoin väärinkäytöksiä. On muistettava, että niiden etsiminen ei myöskään ole tarkastajien pääasiallinen tehtävä. Väärinkäytösten ehkäisy kuuluu jokaisen työntekijän velvollisuuksiin.

MIKÄ ON VÄÄRINKÄYTÖS?

The Institute of Internal Auditors -järjestön määritelmän mukaan väärinkäytöksi luetaan kaikki laittomat toimet kuten petos, salailu tai luottamuksen rikkominen silloinkin, kun niihin ei liity väkivallalla uhkaamista tai voimakeinojen käyttöä.

Henkilöt ja organisaatiot syylistyvät väärinkäytöksiin saadakseen rahaa, omaisuutta tai palveluja, välttääkseen maksuja tai palvelujen menetystä tai varmistaakseen henkilökohtaisia tai liiketoiminnallisia etuja.

KUVA: Colourbox

Miten väärinkäytöksiä havaitaan?

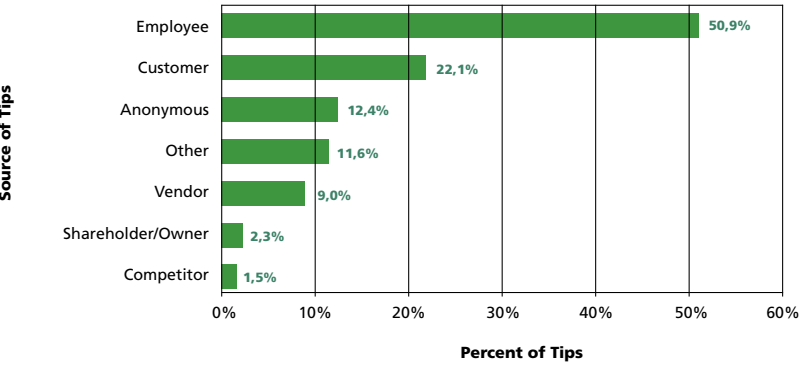
Valtaosa väärinkäytöksistä tulee ilmi vihjeen avulla (kuvio 1). Vihje voi tulla organisaation sisältä tai ulkoa ja sen voi useassa organisaatiossa jättää myös anonymisti. Useimmiten vihjeen jättäjä on organisaation sisäinen työntekijä (50,9 % tapauksista). Vihje voi tulla myös asiakkaalta (22,1 %), tuntemattomasta lähteestä (12,4%) tai toimittajalta (9 %) (kuvio 2).

Muita keinoja ilmiantaa väärinkäytöksiä ovat muun muassa sisäinen tarkastus, johdon valvontarutiinit, tilintarkastus tai sattuma. Paljastuminen käy helpommin muutosolosuhteissa, esimerkiksi tilanteessa, jossa väärinkäytöksiä tehnyt henkilö on siirtynyt muihin tehtäviin.

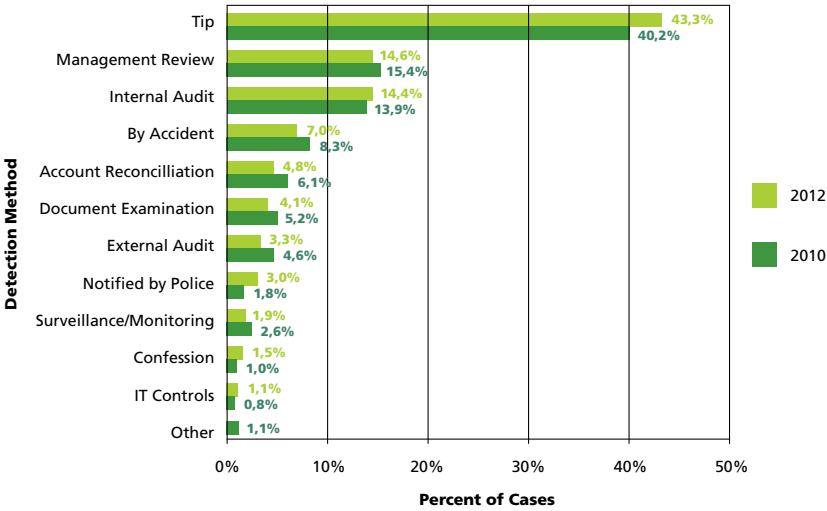
Kuka väärinkäytöksiä tekee?

Valtaosassa väärinkäytöksistä tekijä on organisaation oma työntekijä, joko yksin tai yhdessä kolmannen osapuolen kanssa. Epätavanomaista ei ole myöskään, että tekijä kuuluu organisaation johtoportaaseen. Tällöin väärinkäytöksestä aiheutuva taloudellinen vahinko on usein suurempi kuin keskiportaan tekemissä väärinkäytöksissä.

Väärinkäytösten motiivina voi olla mahdollisuus tehdä ja salata väärinkäytös, haaste kokeilla, pystyykö toteutta-



KUVIO 2. Vihjeiden jättäjät. Lähde: The ACFE's 2012 Report to the Nations on Occupational Fraud and Abuse.



KUVIO 1. Väärinkäytösten havaitsemismetodit. Lähde: The ACFE's 2012 Report to the Nations on Occupational Fraud and Abuse.

maan sen tai rahan tarve. Taustalla voi olla myös velkoja, riippuvuuksia, ahneus tai huono tulos. Tekijällä on usein tapana jollain tavalla rationalisoida oikeutus väärinkäytöksen tekemiseen itselleen.

Heikko sisäinen valvonta on omiaan lisäämään väärinkäytöksiä, kun riski kiinnijäämisestä pienenee. Myös paine saavuttaa epärealistiset tavoitteet, huono työilmapiiri, käsiteltävän käteisrahan määrä tai palkkiojärjestelmän rakenne saattavat houkuttaa väärinkäytöksiin. Vastaavasti jo esimerkiksi sisäisen tarkastuksen toiminnon olemassaololla on väärinkäytöksiä ehkäisevä vaikutus.

Keinoja väärinkäytösten ehkäisyyn

Lähtökohtana väärinkäytösten ennaltaehkäisyssä on ymmärtää organisaation kannalta oleelliset väärinkäytösriskit. Organisaation tulisi olla tietoinen siitä, minkälaiden väärinkäytösten kohteeksi sillä on mahdollisuus joutua. Näihin riskeihin tulisi varautua luomalla relevantteja kontrolleja ja varmistamalla, että kontrollit todella tulevat otetuksi käyttöön.

Tyypillisiä antifraud-kontrolleja ovat muun muassa sisäinen ja ulkoinen tarkastus, työtehtävien kierrättäminen, liikepaperiaatteiden olemassaolo ja niistä kommunikointi, väärinkäytöstarkastukset, henkilöstön kouluttaminen väärinkäytösriskeistä ja kontrolleista sekä raportointikanavan luominen väärinkäytösepäilyille ja -havainnoille. Kontrollien tehokkuutta tulee jatkuvasti arvioida.

Avainasemassa kommunikointi henkilöstölle

Selkeiden pelisääntöjen olemassaolo ehkäisee väärinkäytösriskiä. Yrityksen toimintatavoista voidaan kommunikoida esimerkiksi liikepaperiaatteiden ja eettisten ohjeiden muodossa.

On pidettävä huoli, että jokainen työntekijä on tietoinen siitä, minkälaisista toimintaa heiltä odotetaan. On todennäköisempää, että kun henkilöstö tietää omat tehtävänsä, valtuutensa sekä yrityksen toimintatavat, he myös toimivat niiden mukaisesti.

Voi olla hyödyllistä esimerkiksi dokumentoida henkilöstön työnkuvat kirjalliseen muotoon. Henkilöstöä tulisi kouluttaa myös väärinkäytösriskeistä, kontrolleista, väärinkäytösepäilyjen raportoimismenettelyistä sekä sanktioista, jotka seuraavat syylistyttäessä väärinkäytöksiin.

Houkutus väärinkäytösten tekemiseen pienenee, kun henkilöstö tietää, että kontrolleja on asetettu niiden torjumiseksi. Myös tapahtuneista väärinkäytöksistä ja niiden seuraamuksista voidaan raportoida organisaation sisäisesti tietoisuuden lisäämiseksi.

Raportointikanava väärinkäytöksille

Valtaosa väärinkäytöksistä tulee ilmi ulkoisen tai sisäisen vihjeen avulla. Onkin tärkeää, että väärinkäytösepäilyjen raportoimiseen on olemassa selkeä ja luotettava kanava. Kanava voi olla esimerkiksi verkkopohjainen lomake, sähköpostiosoite, päivystävä puhelin tai postiosoite. Se voi olla organisaation sisäisesti ylläpitämä tai ulkopuolelta ostettu.

Kanava voi olla yrityksen oman henkilöstön käytössä tai myös ulkopuolisten henkilöiden saatavilla, jolloin periaatteessa kuka tahansa voi sitä käyttää. Vihjeen jättäjä voi olla esimerkiksi asiakas, toimittaja tai entinen työntekijä.

Vihjeen voi jättää usein myös anonymisti. Tämä madaltaa kynnystä kanavan käyttöön, mutta toisaalta saat-
taa myös lisätä aiheettomien vihjeiden määrää.

Selkeät prosessit epäilyjen käsittelyyn

Raportointikanavan olemassaolon lisäksi on tärkeää, että sitä kautta jätet-

tyjen väärinkäytösepäilyjen käsittelylle on olemassa selkeä prosessi.

Prosessin tulee olla erityisen sensitiivinen, sillä aina on olemassa mahdollisuus, että väärinkäytösepäily osoittautuu aiheettomaksi. Työntekijöille tulisi tehdä myös selväksi, että väärinkäytösepäilyjen eteenpäin raportointi ei vaaranna heidän asemaansa organisaatiossa.

Väärinkäytösepäilyjen käsittely

Tuli väärinkäytösepäily mitä kanavaa pitkin tahansa, on näiden käsittelylle hyvä olla olemassa dokumentoitu toimintatapa. Tällöin tulisi pohtia ainakin seuraavia kysymyksiä:

- Ketkä ovat mukana käsittelyprosessissa?
- Miten taata käsittelyn sensitiivisyys?
- Mitkä tapaukset raportoidaan tarkastusvaliokunnalle?
- Mikä rooli epäilyn kohteena olevan henkilön esimiehellä on?
- Minkälaisia seuraamuksia epäilyn kohteena olevalle henkilölle koituu, mikäli epäily osoittautuu aiheelliseksi?

Tärkeää on myös analysoida väärinkäytökseen johtaneita syitä, mahdollisia kontrollipuutteita sekä sopia jatkotoimenpiteet, joiden avulla vastaavia väärinkäytöstapauksia jatkossa ehkäistään.

Hälytysmerkkejä mahdollisista väärinkäytöksistä

Yleisesti voidaan kuvata tiettyjä tilanteita, joissa mahdollisuus väärinkäytöksiin on suurempi. Näitä ovat esimerkiksi:

- puutteellinen henkilöstön rotaatio sensitiivisissä asemissa
- puutteellinen työtehtävien eriyttäminen
- epäselvät raportointilinjat ja vastuut
- epärealistiset myynti- tai tuotantotavoitteet

- työntekijä, joka ei suostu käyttämään lomiaan tai kieltäytyy ylennyksestä
- olemassa olevia kontrolleja ei noudateta
- suuri vaihtuvuus talousjohdon avainrooleissa
- yhden toimittajan laajamittainen tai perusteeton käyttö.

Väärinkäytösten ehkäisy on usean eri tahon ja prosessin yhteistyötä. Pääasiallinen vastuu on kuitenkin hallintoelinten jäsenillä ja johdolla. Heidän tuleekin näyttää omalla käytöksellään esimerkkiä.

On syytä kuitenkin muistaa, että väärinkäytöksiin voi syyllistyä myös itse johto. Sisäisellä tarkastuksella on tärkeä rooli väärinkäytösmahdollisuuksien minimoinnissa ja väärinkäytösten toisisuuden kommunikoinnissa ja koulutuksessa. □

Lähteet:
*Association of Certified Fraud Examinators:
The ACFE's 2012 Report to the Nations on Occupational Fraud and Abuse



Niina Ahokas, KTM, toimii sisäisenä tarkastajana Kemira Oyj:ssä sekä valmistelee väitöskirjaa sisäisen valvonnan aihepiiristä Turun yliopiston kauppa-
korkeakoulussa.

BALANSSI

Raportointi & hyvä hallinto

MEDIAKORTTI

Uusi lehti yritystalouden ylimmälle portaalle ja asiantuntijoille

BALANSSI jatkaa aiemmin ilmestyneen Tilintarkastus-lehden viitoittamissa talousraportoinnin ajankohtaisteemoissa fokuksenaan luotettava taloudellinen raportointi johtamisen ja liiketoiminnan näkökulmasta.

BALANSSI on läsnä hallitusammattilaisten, yritys- ja talousjohdon sekä taloushallinnon asiantuntijoiden arjessa, jossa tehtävien menestyksenkäs hoitaminen edellyttää pysymistä ajan tasalla jatkuvasti muuttuvassa säädosympäristössä unohtamatta kehittyvän tietotekniikan taloushallintoon tuomia tieto- ja osaamishaasteita.

BALANSSI tarjoaa tuoretta tietoa tilin-päätösraportoinnin, yhtiöoikeuden, hyvän hallinnon, verotuksen, riskienhallinnan sekä ulkoisen ja sisäisen tarkastuksen aiheista. Alan parhaita käytäntöjä esittelevät jutut auttavat valmistautumaan säädosympäristön muutoksiin.

Tavoitat Balanssin kautta selkeät päätöksentekijäsegmentit yritystalouden ylimmältä portaalta:

- suuryritysten ylin johto, talousjohto ja taloushallinnon yksiköt
- hallitusammattilaiset
- talouspäälliköt, pääkirjanpitäjät, controllerit
- verotus-, riskienhallinta- ja yhtiöoikeusasiantuntijat
- pk-sektorin yritykset ja omistajayrittäjät
- kattavasti maassamme toimivat sisäisen ja ulkoisen tarkastuksen ammattilaiset
- tilitoimistojen johto, omistaja yrittäjät, tilitoimistoammattilaiset
- johto ja taloushallinnon ammattilaiset julkisella sektorilla sekä yhdistyksissä ja säätiöissä

ILMESTYMISAJAT JA AINEISTOPÄIVÄT 2013

Numero	ilmestymispäivä	aineistopäivä
1/2013	18.2.2013	14.1.2013
2/2013	22.4.2013	13.3.2013
3/2013	14.6.2013	8.5.2013
4/2013	16.9.2013	8.8.2013
5/2013	25.10.2013	19.9.2013
6/2013	20.12.2013	14.11.2013

BALANSSI

Ilmoitusmyynti ilmoitukset@balanssilehti.fi

TEKNISET TIEDOT

Lehden koko	210 x 275 mm
Sidosasu	Liimasidonta
Painomenetelmä	Offset, neliväri
Aineistovaatimukset	Aineistot PDF-muodossa, väri-ilmoitukset CMYK-värisinä, kuvat ja grafiikka korkearesoluutioisina.
Aineiston toimitusosoite	toimitus@balanssilehti.fi

ILMOITUSHINNAT 2013

Hintoihin lisätään arvonlisävero 24 %.

Koko	musta-valko	2-väri	4-väri
2/1 s.	1 400 €	1 650 €	2 300 €
1/1 s.	1 200 €	1 300 €	1 400 €
½ s.	850 €	950 €	1 100 €
¼ s.	600 €	650 €	750 €

Mainostoimistoalennus 15 % ja toistoalennus 10 %.

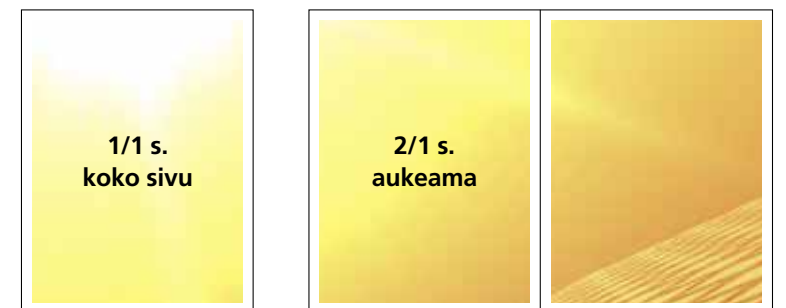
ILMOITUSKOOT

2/1 s. aukeama	420 x 275 mm
1/1 s. kokosivu	210 x 275 mm
½ s. vaaka	190 x 126,5 mm
½ s. pysty	94 x 255 mm
¼ s. vaaka	190 x 62 mm
¼ s. pysty	94 x 126,5 mm

Leikkausvarat min. 4 mm tai sisämarginale 10 mm.

JULKAISIJATIEDOT

Julkaisija	Kustannus Oy Tase-Balans
Päätoimittaja	Tarja Sviili
Painosmäärä	4 200 kpl
Ilmestymistiheys	6 kertaa vuodessa



YHTEYSTIEDOT

Toimituksen osoite	Balanssi-lehti Fredrikinkatu 61 A, 4. krs, 00100 Helsinki toimitus@balanssilehti.fi
Sähköposti	(09) 694 4064
Puhelin	(09) 694 9215
Faksi	www.balanssilehti.fi
Internet	

TILAUSTIEDOT 2013

Lehden vuosikerta	115,00 € (sis. alv 10 %) sisältää kuusi numeroa vuodessa
Irtonumerot Tilaukset	30,00 € (sis. alv 24 %) toimitus@balanssilehti.fi www.balanssilehti.fi
ISSN-tunnus	2323-4695

Verojen jaksottamisesta

Vähennyskelpoisten verojen toisena jaksottamisvaihtoehtona on veron vähentäminen vuosikuluina. Siihen liittyvä suoritusperusteen vastainen KHO:n päätös on kyseenalaistettavissa.

TIMO TORKKEL

ARTIKKELISSA tarkastellaan verojen jaksottamista abstraktin ja konkreettisen verovelvollisuuden muodostaman viitekehikon pohjalta.

Verovelvollisuuden syntyminen

Abstrakti verovelvollisuus syntyy suoraan lain nojalla heti, kun lain edellyttämä tosiseikasto on toteutunut. Kun verovelvollisuus on syntynyt, sitä ei voi poistaa verovelvollisen omin toimenpitein.

Konkreettinen verovelvollisuus syntyy puolestaan viranomaisen maksuunpanotoimen myötä. Itseverotuksessa ei tapahdu muodollista maksuunpanotoimea konkreettisen verovelvollisuuden toteuttamiseksi. Konkreettisen verovelvollisuuden syntyminen ei sellaisenaan merkitse, että vero olisi erääntynyt maksettavaksi.

Menon kirjaamisperuste kirjanpidossa

Kirjanpitolain 2:3.1:n mukaan menon kirjaamisperusteena on tuotannon tekijän vastaanottaminen ja tulon kirjaamisperusteena suoritteiden luovuttaminen (suoriteperuste). Tilinpäätöksen osalta tätä on täsmennetty KPL 3:3.1:n 5 kohdassa, jonka mukaan yleisiin tilinpäätösperiaatteisiin kuuluu tilikaudelle kuuluvien tuottojen ja kulujen huomioon ottaminen riippumatta niihin perustuvien maksujen suorituspäivästä.

Tätä on täsmennetty myös KPL 3:4:ssa, jonka mukaan maksuperusteiset kirjaukset, vähäisiä liiketapahtumia ja maatilatalouden harjoittamista koskevia kirjauksia lukuun ottamatta, on oikaistava ja täydennettävä suoriteperusteen mukaisiksi ennen tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista.

Vuoden 1973 kirjanpitolain (1973/655) taustalla olleen kirjanpidon meno-tulo-teorian mukaan tuloverojen jaksottamiseen ei sovellettu suoriteperustetta. Tuloveroja pidettiin voitonjakona, ts. rahoitustapahtumina. Muiden verojen jaksottamiseen sovellettiin sen sijaan suoriteperustetta. Kirjanpitolautakunta omaksui kuitenkin tuloverojen osalta ”suoriteperustetta vastaavan tavan” (esim. KILA 1974/18), joka asialliselta sisällöltään vastasi suoriteperustetta.

Verojen kirjaamisajankohta suoriteperusteisesti

Nykyistä, vuoden 1997 kirjanpitolakia (1997/1339) säädettäessä luovuttiin kirjanpidon meno-tulo-teoriasta ja omakuttiin tilinpäätösdirektiiveihin perustuva tavoite tuottaa vähimmäisinfor-

→



KUVA: MIVPhotostock

maatiota eri hyväksikäyttötehtäviin. Tämän myötä tuloveroista muodostui menoja. Nyttemmin tuloverojen jaksottamiseen sovelletaan, muiden verojen tavoin suoriteperustetta (KILA 2005/1761, 2009/1841).

Suoriteperustetta on luonnehdittu siten, että ostaja kirjaa menon silloin, kun hän vastaanottaa tuotannon tekijän myyjältä. Vastaavasti myyjä kirjaa tulon luovuttaessaan suoritteen ostajalle (Björklund-Jänkälä-Kaisanlahti, Kirjanpito-oikeus. Edita 2009, s. 37).

Veroihin sovellettuna suoriteperuste tarkoittaa, että verojen kirjaamisajan kohta realisoituu lain edellyttämän toiseikaston toteutuessa eli abstraktin verovelvollisuuden syntyessä.

Suoriteperusteesta ja abstraktin verovelvollisuuden syntymishetkestä poikkeuksen muodostaa KPL 3:4:ssa tunnustettu mahdollisuus soveltaa vähäi-

siin liiketapahtumiin maksuperustetta. Kirjanpitolainsäädäntö ei näin ollen näyttäisi lainkaan tunnistavan verojen kirjausperusteena konkreettisen verovelvollisuuden syntymishetkeä.

Verotus

Verot ovat tuloverotuksessa joko vähennyskelpoista tai vähennyskelvottomia. Tuloverot ovat vähennyskelvottomia (maksettava vero KHO 1975 II 519, 2004:12 ja palautettava vero KHO 1923 II 1695).

Muut verot taas ovat lähtökohtaisesti vähennyskelpoisia pois lukien verot, joiden osalta on toisin säädetty (pankkiveron osalta ks. EVL 16.1 §:n 10 kohta ja Laki väliaikaisesta pankkiverosta (2012/986)). Vähennyskelvottomuus koskee myös useita sanktionluonteisia maksuseuraamuksia.

Vähennyskelpoisiin veroihin liittyviä jaksotuskysymyksiä

Vähennyskelvottomiin veroihin ei useinkaan liity erityisiä jaksottamiskysymyksiä. Sen sijaan merkittävämpi kysymys liittyy nettovarallisuuslaskentaan. Nettovarallisuuslaskennassa jaksotetut tilikauden ja aikaisempien tilikausien tuloverot vaikuttavat nettovarallisuuteen, kun taas laskennalliset verot eivät vaikuta nettovarallisuuteen (Laki varojen arvostamisesta 2 § (2005/1142)).

Vähennyskelpoisiin veroihin liittyy merkittävämpiä jaksottamiskysymyksiä. Ensivaiheessa on ratkaistava, akti-voidaanko vero hankintamenoon vai vähennetäänkö se vuosikuluna. Merkittävä hankintamenoon aktivoitava vero on varainsiirtovero. Varainsiirtovero on nykytulokannan mukaan aktivoitava hankintameno, vaikka näin ei meneteltäisi kirjanpidossa (ks. KHO 2011 T 1205).

Muutoin verot vähennetään lähtökohtaisesti vuosikuluna. Vuosikuluna vähennettävien verojen osalta on ratkaistava, mille verovuodelle vähennys jaksotetaan. Voidaan ajatella, että:

- vähennys jaksotetaan ajan kulumisen perusteella,
- vähennys jaksotetaan verovuoteen, jona abstrakti verovelvollisuus syntyy,
- vähennys jaksotetaan verovuoteen, jona konkreettinen verovelvollisuus syntyy tai
- vähennys jaksotetaan verovuoteen, jona vero maksetaan.

Ajan kulumiseen perustuvien menojen jaksottaminen

Ajan kulumiseen perustuvista menoista säädetään EVL 23 §:ssä. Tämän mukaan korko ja vuokra samoin kuin muu sellainen meno, jonka suuruus määräytyy ajan kulumisen perusteella, on sen verovuoden kulu, jolta se suoritetaan. Lie-nee vaikea osoittaa veroja, joihin sovellettaisiin EVL 23 §:ää.

Verojen jaksottaminen määräytyy sen sijaan EVL 22 §:n nojalla. Elinkeinoverolain 22 §:n mukaan meno on sen verovuoden kulu, jonka aikana sen suorittamisvelvollisuus on syntynyt. Vähäiset menoerät saadaan kuitenkin lukea sen verovuoden kuluksi, jona niiden maksu on tapahtunut.

Verojen jaksottamiseen liittyvää oikeuskäytäntöä

Oikeuskäytännössä asiaan on otettu kantaa. Päätöksessä KHO 1981 B 524 katsottiin, että vähennys oli jaksotettava verovuoteen, jona konkreettinen verovelvollisuus syntyi. Sen sijaan päätöksessä KHO 1986 B 523 katsottiin, että vähennys oli jaksotettava verovuoteen, jona abstrakti verovelvollisuus syntyi.

KHO 1981 B 524: Osakeyhtiö ei saanut vähentää katumaksua elinkeinotulostaan aikaisemmin kuin sinä vuonna, jona kunnanhallitus määräsi ja maksunpani yhtiölle tuon maksun.

KHO 1986 B 523: Apteekkimaksu oli vähennyskelpoinen apteekki-liikkeen sen verovuoden tulosta, jonka liikevaihdon perusteella se määrättiin. Verotukset, joissa maksu oli katsottu vähennyskelpoiseksi vasta siltä verovuodelta, jona se oli maksunpan-tu, kumottiin.

Päätöksen KHO 1986 B 523 ohella abstraktiin verovelvollisuuteen on päädytty päätöksissä KHO 1979 II 534, 1979 T 3746 ja 1994 T 5894.

Oikeus- ja verotuskäytännön horjuva kanta

Verotuskäytännössä on katsottu, että kiinteistövero vähennetään verovuote-na, jona konkreettinen verovelvollisuus syntyy. Verohallinnon ohjeen 19.1.1993 Dnro 7304/1/40/92 mukaan yritykselle määrätty kiinteistövero vähennetään sen tilikauden tulosta, jonka kuluessa vero maksuun pannaan.

Oikeus- ja verotuskäytännön kanta on horjuva. On katsottu, että vero on toisaalta jaksotettava abstraktin verovelvollisuuden ja toisaalta konkreetti-

sen verovelvollisuuden syntymisvuoteen.

Verohallinnon Yleisradiovero-ohjeessa (25.1.2013, Dnro A38/00 00 00/2012) on jopa lähdetty siitä, että vero on jaksotettava ensisijaisesti konkreettisen verovelvollisuuden syntymisvuoteen, mutta myös abstraktin verovelvol-lisuuden syntymisvuosi ja veron maksamisvuosi ovat mahdollisia.

Poikkeavien jaksotusratkaisujen perustelu

Poikkeavia jaksotusratkaisuja voidaan perustella sillä, että päätöksessä KHO 1981 B 524 konkreettisen maksun määrää ei voitu tarkoin määrittää abstraktin verovelvollisuuden syntymisvuotena, kun taas päätöksessä KHO 1986 B 523 tämä voitiin tarkoin määrittää.

Argumentti ei ole kuitenkaan painava, sillä elinkeinotulon verotuksen va-kiintunut periaate on, että meno on vähennyskelpoista sinä verovuonna, jona peruste on syntynyt. Tarvittaessa määrä on arvioitava.

KHO:n suoriteperuste- vastainen päätös kyseenalaistettavissa

Suoriteperusteella on kirjanpidossa ja verotuksessa teoreettisilta lähtökohdilta samanlainen merkityssisältö. Päätöksessä KHO 1981 B 524 oli kyse yksittäisestä katumaksua koskevasta päätöksestä.

Päätös on suoriteperuste-
vastainen vastainen ja se poikkeaa korkeimman hallinto-oikeuden muusta, mukaan lukien myöhemmästä oikeuskäytännöstä. Päätöksen prejudikaattiarvo voidaan kyseenalaistaa ja sen sijaan esittää, että päätös kuuluisi lähinnä verohistorialliseen museoon.

Perustellusti voidaan esittää, että vuosikuluna vähennettävä vero tulisi jaksottaa sille verovuodelle, jona abstrakti verovelvollisuus on syntynyt (suoriteperuste), ja vähäisten erien osalta vero voitaisiin jaksottaa sille verovuodelle, jona se on maksettu (maksuperuste). □



KTT **Timo Torkkel** toimii KPMG Oy Ab:n Suomen vero- ja lakipalveluista vastaavana johtajana.

Johanna Grönroosin Tilintarkastus-lehteen kirjoittama IFRS-artikkeli palkittiin

Segmenttiraportoinnin nykytilaa ja tulevaisuuden näkymiä käsitellyt KHT Johanna Grönroosin kirjoitus ”Tarvitaanko segmenttiraportoinnin sääntelyyn selkeämmät sävelet?” sai KHT-yhdistyksen kirjoituspalkinnon vuoden 2012 parhaasta KHT- kirjoituksesta.

Tilintarkastus-lehdessä 5/2012 julkaistun artikkelin todettiin nostavan esiin segmentti-informaation tärkeyden sijoittajille. Segmenttiraportointiin ja sen ongelmakohtiin pureutuneen kirjoituksen asiantuntevaa otetta kiitettiin. Artikkelin arvioitiin valottavan kokonaisvaltaisesti asioita, joiden tulisi segmenttiraportoinnin muodossa tai välillisesti vaikuttaa raportointiin nostaen samalla esiin, mitä muuta em. asiat mahdollisesti laukaisevat tilinpäätöksessä.

Ernst & Youngin Oy:n IFRS-asiantuntijana toimivan Johanna Grönroosin artikkelia pidettiin monipuolisena ajankuvana tilintarkastajan mutkikkaasta toimintaympäristöstä, jossa jatkuvasti muuttuvat säännökset vaativat useissa kohdin tulointaa ja harkintaa.

Johanna Grönroosin palkittu artikkeli ”Tarvitaanko segmenttiraportoinnin sääntelyyn selkeämmät sävelet?” löytyy Tilintarkastus-lehdestä 5/2012 sivulta 12–15. Artikkelin voi lukea myös tämän lehden mukana vuosikertatilaajille lähetystä cd-rompusta, joka sisältää Tilintarkastus-lehden vuonna 2012 ilmestyneet numerot pdf-muodossa.



KOTISIVUMME SIIRTYVÄT BALANSSIN AIKAAN

Kotisivumme osoitteessa www.tilintarkastuslehti.fi siirtyvät myös Balanssin aikaan.

Kotisivujen osoite on jatkossa:

www.balanssilehti.fi

Mikäli käytät vielä sivustomme vanhaa osoitetta, ohjautuu valintasi automaattisesti Balanssin uudelle sivustolle osoitteeseen

www.balanssilehti.fi.

MYÖS SÄHKÖPOSTIOSOITTEET MUUTTUVAT

Samalla, kun kotisivumme uudistuvat, muuttuvat myös sähköpostiosoitteemme. Muut yhteystietomme pysyvät ennallaan.

Lehden vuosikertatilaukset ja tilauksen peruutukset

toimitus@balanssilehti.fi

Laskutus, tiedustelut ja reklamaatiot

toimitus@balanssilehti.fi

Juttuehdotukset, palaute – ruusut ja risut

toimitus@balanssilehti.fi

Ilmoitustiedustelut ja valmiit ilmoitustiedostot

toimitus@balanssilehti.fi

Balanssi-lehden päätoimittaja

tarja.sviili@balanssilehti.fi

Toimitusjohtaja Kustannus Oy Tase-Balans

jukka.silvo@balanssilehti.fi

BALANSSI

Raportointi & hyvä hallinto

Lähetä yhteystietojen muutokset, lehden jakelua koskevat tiedustelut ja laskutusta koskevat yhteydenotot sähköpostitse uuteen osoitteeseen:

toimitus@balanssilehti.fi

KHT-YHDISTYKSEN, HTM-YHDISTYKSEN JA SISÄISET TARKASTAJAT RY:N JÄSENET

Ilmoita uudet yhteystietosi suoraan yhdistykselle, jonka jäsen olet:

kht@kht.fi

anne.suvanto@htm.fi

anne-maj.viio@theiia.fi

www.balanssilehti.fi

BALANSSI TILAUS

☐ Kestotilaus alkaen _____

Kestotilaus vuonna 2013 on 115,00 euroa (sis. alv 10 %). Tilaus sisältää kuusi numeroa ja cd-romin v. 2012 ilmestyneistä Tilintarkastus-lehden numeroista.

NIMI _____

OSOITE _____

Laskutus, ellei sama kuin toimitusosoite

NIMI _____

OSOITE _____

/ 2013 ALLEKIRJOITUS

BALANSSI Fredrikinkatu 61 A, 4. krs, 00100 Helsinki • toimitus@balanssilehti.fi, faksi (09) 694 9215, www.balanssilehti.fi

VASTAAN-
OTTAJA
MAKSAA
POSTIMAKSUN

BALANSSI

Tunnus 5007630

00003 VASTAUSLÄHETYS



Tulevaisuuteen ulottuvaa taloushallinnon osaamista

Visma Services on varma kumppani, kun taloushallinto yhä laajemmin suuntautuu automaatioon sähköisessä ympäristössä. Jatkamme nopeaa kasvua, alueellista laajentumista ja sovellusten kehittämistä nykyhetkeä ja tulevaisuutta varten.

Visma taloushallinnon ulkoistamispalveluiden kärjessä

Visma tarjoaa taloushallinnon ja henkilöstöhallinnon palvelut myös selainpohjaisena pilvipalveluna. Tämä mahdollistaa joustavan työnjaon Visman ja asiakkaan välillä. Asiakas voi näin itsekkin osallistua työprosessiin haluamallaan tavalla.

Taloushallinnon ohjausjärjestelmä mahdollistaa uusia tehokkaita toimintatapoja. Automatisoinnista huolimatta palveluiden laatu ja luotettavuus lepää silti jatkossakin Visman tunnetusti ammattitaitoisen henkilöstön varassa.

Visma Services on osa pohjoismaista Visma-konsernia, jossa työskentelee noin 5 000 eri osa-alueiden asiantuntijaa palvelemassa noin 340 000 asiakasta. Suomessa Visma Services työllistää yli 500 taloushallinnon ammattilaista yli 20 paikkakunnalla.

Visman kattavat palvelualueet

- Laskentapalvelut
- Tilitoimistopalvelut
- Palkkahallinnon palvelut
- HR-palvelut
- Johdon ratkaisut ulkoistamiseen
- Kansainväliset taloushallinnon palvelut



Ota yhteyttä, niin kerromme lisää eri palveluratkaisuistamme. Lähetä viesti vsf.myynti@visma.com tai soita 010 756 40

Ammattitaidolla ja vastuulla